

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

65 nci Birleşim

6 . 4 . 1970 Pazartesi

İçindekiler

	<i>Sayfa</i>	<i>Sayfa</i>
I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	124:125	nun tasarısı ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 28 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/211) (S. Sayısı : 100) 129,148:149
II - GELEN KÂĞITLAR	126	
III - YOKLAMA	126	
IV - BAŞKANLIK DIVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	126	
1. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, Araç ilçesinde vukua gelen yangın olayına ve halkın isteklerine dair gündem dışı demeci.	126:128	2. — Eskişehir Milletvekili İsmet Angı ve 9 arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifleri ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (2/18, 2/157) (S. Sayısı : 60) 129:137
2. — İstanbul Milletvekili Orhan Cemal Fersoy'un, (6 . 4 . 1970) sabahı İstanbul Üniversitesinde başlayan ve devam eden olaylara dair gündem dışı demeci	128:129	3. — 19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 24 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/1) (S. Sayısı : 99) 137:139,150
3. — Sağlık Kuruluşları Araştırma Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin 3 ay daha uzatılmasına dair tezkeresi. (10/3, 3/240)	129	
V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER	129	
1. — 6623 sayılı Türk Havayolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında ka-		4. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan

Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanunun 253 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/93) (S. Sayısı : 21) 139:147

5. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444

sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/229) (S. Sayısı : 70) 147

I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Kütahya Milletvekili Ali Erbek ile Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu, Kütahya'nın ilçe ve köylerinde vukubulan zelzele felâketi ve uğranılan zararlar hakkında ve,

Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ile,

İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan, deprem bölgesine yapılan yardımların dağıtım şekliyle ilgili ve,

İstanbul Milletvekili Hüseyin Dolun da, eğitimimizin temel sorunlarına dair gündem dışı demeçte bulundular.

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanını İhsan Sabri Çağlayangil'e Devlet Bakanı Refet Sezgin'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İçişleri Bakanı Haldun Mentешеoğlu'nun, 1/93 ve 1/86,

Tarım Bakanı İlhami Ertem'in 1/277 esas sayılı kanun tasarıları ile,

Manisa Milletvekili Hilmi Olçu'nun, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri hakkında kanun teklifinin havela olundukları komisyonlardan seçilecek 3 er üyeden ve,

Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, Çay Teşkilât Kanunu teklifinin havela olduğu komisyonlardan seçilecek 2 şer üyeden kurulu birer Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair önermeleri ile ;

Millet Meclisi Araştırma Komisyonu Başkanlığının, 24 . 11 . 1969 tarihli 9 ncu Birleşiminde kurulması kabul olunan Araştırma Komisyonuna 7 . 4 . 1970 tarihinden itibaren 3 ay daha mehil verilmesine ve,

İçişleri Komisyonu Başkanlığının, 2/53 esas sayılı kanun teklifinin, 1/118 esas sayılı kanun tasarısını görüşmek üzere kurulan Geçici Ko-

misyona havale edilmesine dair tezkereleri kabul olundu.

Trabzon Milletvekili Salâhattin Güven ve 18 arkadaşı ile, Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun bazı vergilerden ve bütün harc ve resimlerden muaf tutulmasına dair kanun teklifinin, ikinci defa açık oya sunularak, oyların ayrımı sonunda, kabul edildiği bildirildi.

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, kapıcıların İş Kanunu kapsamına alınmasına dair kanun teklifi ile Eski İstanbul Milletvekili Kaya Özdemir'in, 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler ilâve edilmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu ilgili komisyonu ile Millet Meclisi Çalışma Komisyonundan seçilen 4 er üyeden kurulu 2 numaralı Karma Komisyon raporu, yapılan görüşmelerden sonra, kabul olundu ve adı geçen kanun teklifinin kanunlaştığı bildirildi.

Ulaştırma Bakanı Nahit Mentеше'nin önergesi üzerine, 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısının Gelen Kâğıtlardan gündeme alınması ve basılıp dağıtılmasından itibaren 48 saat geçmeden ve öncelik ve ivedilikle görüşülmesi onanarak adı geçen kanun tasarısının maddeleri kabul olundu ve tümü açık oya sunuldu. Ancak oyların ayrımı sonunda çoğunluğun sağlanamadığı, oylamanın gelecek birleşimde tekrarlanacağı bildirildi.

Eskişehir Milletvekili İsmet Anđı ve 9 arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in,

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi ve,

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ra-gıp Üner'in, Medeni Kanununun 253 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri,

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezeresi.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1965 ve,

Ankara Üniversitesinin 1967 bütçe yılı Ke-sinhesap Kanunu tasarılarının görüşmeleri,

ilgili Hükümet temsilcileri Genel Kurulda ha-zır bulunmadığından, gelecek birleşime bırakıldı.

6 . 4 . 1970 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 17,53 te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Fikret Turhançil

Kâtip
Kayseri
Şevket Doğan

Kâtip
Siirt
Zeki Çeliker

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Sivas Milletvekili Ekrem Kangal'ın, Sivas'ta bir DSİ Bölge Müdürlüğü kurulmasına dair sözlü soru önergesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (6/124)

2. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Hürriyet Gazetesinde yayımlanan «çocuksuz aileleri sevindiren tıp olayları» başlıklı yazıya dair sözlü soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/125)

3. — İstanbul Milletvekili Tekin Erer'in, «Bugün Gazetesi» sahibine dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/126)

Yazılı sorular

1. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, Erzurum ve ilçelerindeki askerlik şubelerine müracaat eden istiklâl Madalyası alacak vatandaşlara dair yazılı soru önergesi, Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/131)

2. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 232 sayılı Kanuna göre tesbit olunan Asgari Sigorta meblâğında bir artırma yapıp yapılmıyacağına dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/132)

3. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Dolun'un ilkokullarda okutulan «Canlı Alfabe» kitabına dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/133)

4. — Muğla Milletvekili Ali Dögerli'nin, Kıbrıs vatandaşlığına geçen Yunan subayları-

na dair yazılı soru önergesi, Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/134)

5. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, Konserve Sanayinin gelişmesi için yardımcı madde temininin kolaylaştırılmasına dair yazılı soru önergesi, Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (7/135)

6. — Adıyaman Milletvekili Yusuf Ziya Yılmaz'ın, Akşam Gazetesinde «savcı, beylik tabanca ile olay yarattı» başlıklı yazıya dair yazılı soru önergesi, Adalet ve İçişleri Bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/136)

7. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, Anamur'a bir hava alanı yapılmasına dair yazılı soru önergesi, Millî Savunma ve Ulaştırma bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/137)

8. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, 1969 yılı Bütçe kanunu ile Diyanet İşleri Başkanlığına verilen kadrolara dair yazılı soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/138)

9. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Afyon'un Emirdağ ilçesi çarşı camii imamının nakil sebebine dair yazılı soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/139)

10. — Kayseri Milletvekili Mehmet Türkmenoğlu'nun, Kayseri'de kurulan bir fabrikanın Belediye tarafından yıkıtılma sebebine dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/140)

II - GELEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Tıp dalı meslekleri hakkında kanun teklifi (2/315) (Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarına)

Tezkereler

2. — Ceza ve ıslah evleri ile işyurtları döner sermayesi 1967 yılı bilânçosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/239) (Sayıştay Komisyonuna)

Rapor

3. — Tekel Genel Müdürlüğü'nün 1964 yılı döner sermaye hesaplarına ait 1964 yılı bilânçosunun sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğü'nün 1964 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1964 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/161, 3/122, 1/71) (S. Sayısı : 98)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTIPLER : Memduh Ekşi (Ordu), Şevket Doğan (Kayseri)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 65 nci Birleşimini açıyorum.

III — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazlarla yoklama yapılacaktır. Sayın milletvekillerinin otomatik cihazlarla oylarını kullanmalarını rica edeceğim.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır. Görüşmelere başlıyoruz.

IV — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, Araç ilçesinde vukuagelen yangın olayına ve halkın isteklerine dair gündem dışı demeci

BAŞKAN — Gündem dışı, Araç ilçesinde vukuagelen yangın ile ilgili Kastamonu Milletvekili Sayın Hasan Tosyalı söz istemişlerdir.

Buyurun efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Yüce Meclisin Sayın Başkanı ve değerli milletvekili arkadaşlarım;

Yüksek huzurunuzda gündem dışı söz almanın sebebi, seçim bölgem Kastamonu vilâyetinin

Araç ilçesi ve bu ilçede 2 Nisan 3 Nisana bağliyan gece vukua gelen büyük yangın hakkında Yüce Meclise bilgi vermek ve felâketzedelerin isteklerine Sayın Hükümete ve Yüce Meclise 5 - 6 dakikalık kısa bir müddet içerisinde arz etmek içindir.

Muhterem milletvekilleri, evvelâ Araç ilçesi hakkında kısa bir bilgi vererek sözlerime başlıyorum.

Araç ilçesi, Kastamonu'ya bağli 12 ilçeden biridir. Kastamonu - Karabük - İstanbul yolu Araç kazasının içinden geçer. Araç merkezinin

5 mahallesi, 3 bin nüfusu, 600 hanesi, 220 mağaza ve dükkânı vardır. 144 köyü ile birlikte 55 bin nüfusu, 25 bin seçmeni vardır.

Araç ilçesi dağlık, ormanlık, ziraate gayrimüsait, sanayi elektriği, sanayii ve çalışma sahası olmıyan, köylerinin yüzde 80 inin dahi yolu bulunmıyan çok fakir bir ilçemizdir. 55 bin nüfusunun 1/4 ü her sene fakirlik ve işsizlik sebebiyle kendilerinin ve ailelerinin geçimini temin etmek için Zonguldak, Karabük, İstanbul ve Ankara'ya daimi olarak göç etmekte veya işçi olarak gitmektedirler. Bu sebeple aileler parçalanmakta, babalar aile ve yavrularından ayrılmakta, böylece her sene Araç'ta içtimai ve hattâ gayriinsani olaylar cereyan etmektedir.

Yangın sebebiyle ziyaret ettiğimiz Araçlıların Yüce Meclisimizden ve Hükümetten gözyaşı dolu dileklerini Kastamonu senatör ve milletvekilleriyle hep birlikte yerinde görüp dindedik ve huzuruza getirdik.

Araç ilçesini kalkındırmak ve fakir halkını işsizlik sebebiyle terkidiyar etmekten ve çaresizlikten kurtarmak için, Araç merkez ilçesine, Iğdır ve İhsangazi bucaklarına yüksek tevettürlü elektrik cereyanının getirilmesi, büyük mikyasta istihsal edilen kereste ve orman mahsullerinin yerinde kıymetlendirilmesi, mevcut madenlerinin işletilmesi, hayvancılığının ihya edilmesi, Araç'ın yegâne ziraate müsaidolan 15 - 20 bin dönüm arazisini her sene istilâ eden ve mahsulünü harabeden Araç ve Soğanlı çaylarının yataklarının ıslahı ile zararsız hale getirilmesi, bucak ve köylerine yollarının yapılması.

Bugün için zirai, sanai, yol, elektrik gibi hayati her şeyden mahrum olan Araç ilçesine yapılabilecek en âcil ve en mühim hizmet, ilçe ve bucaklarında mevcut 3 ortaokulda okuyan ve ortaokuldan sonra haricte okutma imkânı bulamadıkları çocuklarını okutup yetiştirmek, hiç olmazsa böylece Araçlılara geçim ve kalkınma imkânı verebilmek için Araç ilçesinde 1971 ders yılında tedrisata başlayacak şekilde bir lise açılmasıdır.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi feci yangın hakkında bilgi arz ediyorum.

Araç yangını, 2 Nisanı 3 Nisana bağlıyan gece kasaba içinde Kastamonu - Karabük yolu üzerinde yanyana bulunan Mobil ve Shell benzin istasyonlarından Shell benzin istasyonunun

ve bu istasyona benzin vermekte olan benzin tankerinin her ikisinin birden âni olarak infilâk etmesiyle vukubulmuştur. 40 ev ve 35 dükkân eşya ve malzemeleriyle birlikte çok kısa zaman içinde tamamen yanmıştır. İnfilâk ve yangın esnasında 3 vatandaşımız yanarak ölmüş, 16 vatandaşımız da yaralanmıştır. Maddi zarar 5 ilâ 10 milyon lira arasındadır. Bu benzin infilâk ve yangını zaten ahşabolan bütün Araç kasaba ve çarşısını tamamen yakıp mahvedebilirdi. Allah'a şükürler olsun ki, ilgililerin zamanında ve cansiperane müdahaleleri sayesinde zarar bu kadarla atlatılabilmiştir. Yangının Araç'ı tamamen yaymasını önlemekte en büyük gayreti gösteren Araç Belediye Reisi İbrahim İplikçi, yeni tâyin olmuş olan kaymakam Muhsin Nakipoğlu ve Araç itfaiyesinin hayatlarını feda edercesine derhal müdahaleleri ve çok kısa zamanda yetişen Kastamonu Valisi Hasan Basri Kurtoğlu'nun mükemmel idaresiyle Kastamonu, Tosya, Taşköprü, Devrekâni, Daday, Safranbolu, Karabük ve Demir - Çelik itfaiyelerinin zamanında yetişerek insan üstü bir gayretle çalışmaları ile yangın 3 Nisan Cuma sabahına kadar hem kontrol altına alınmış ve hem de söndürülmüştür.

Araç kasabasının tamamen yanıp kül olmasına hayatlarını feda edercesine çalışarak mâni olan yukarda ismini saydığım şahıslara, itfaiye ekiplerine ve mensub oldukları il ve ilçe mülki âmirliklerine ve belediye başkanlarına Araç ilçesinin ve halkının minnet ve şükranlarını Yüce Meclis huzurunda arz ederim.

Araç yangın haberini Ankara'da alır almaz harekete geçen ve yardıma başlıyan Sayın Başvekil Süleyman Demirel'e, Kızılay Genel Müdürü Muzaffer Akın'a, İmar ve İskân Bakanlığı Müsteşarına, Araç'a kadar bizimle gelip gerekli tedbirlerin yerinde alınmasını temin eden Sayın Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'ye Yüce Meclis huzurunda felâketzede Araç halkının sevgi, minnet ve şükranlarını sunmayı vazife addederim.

Sayın Başkan ve değerli milletvekili arkadaşlarım; yangın felâketine uğrıyan Araçlıların Yüce Meclisten, Hükümetten ve diğer ilgili makamlardan taleplerini arz ediyorum :

1. Felâketzedelerin vergi ve banka borçlarının ertelenmesi,

2. Ev ve dükkânı yananlara yeterli ve uzun vâdeli nakdî yardım yapılması,

3. Felâket faslından kereste, çimento ve demir tahsisi yapılması,

4. Dükkân, mağaza ve işyeri yanan esnaf ve sanatkârlara uzun vâdeli tesis kurma, donatım ve çevirme kredisi verilmesi,

5. Kastamonu vilâyeti ile komşu ilçe olan Safranbolu ve Karabük ilçelerinden son zelzele felâketi için toplanan Kızılay yardımının Araç yangını felâketine uğriyanlara tahsis edilmesi,

6. Araç kasabası içinde bulunan ve her an büyük tehlike arz eden Shell ve Mobil istasyonlarının şehir dışına çıkarılması.

Araç yangını hakkında mâruzatımı bu şekilde arz ettikten sonra Yüce Meclisimiz adına bu yangında hayatlarını kaybedenlerin ailelerine başsağlığı, yaralılara şifa, maddi zarara uğriyanlara geçmiş olsun der, Meclisimizin, Hükümetizin ve milletimizin her zaman felâkete uğriyanların yanında ve yardımında olduğumuzu beyan eder, hepinizi hürmetlerimle selâmlarım.

2. — *İstanbul Milletvekili Orhan Cemal Fersoy'un, 6 . 4 . 1970 sabahı İstanbul Üniversitesinde başlayan ve devam eden olaylara dair gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — İstanbul Üniversitesinde bu sabah başlayıp halen devam etmekte olan çatışma ile ilgili gündem dışı İstanbul Milletvekili Sayın Orhan Cemal Fersoy söz istemişlerdir.

Buyurun, efendim.

ORHAN CEMAL FERSOY (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Aylardan beri maksatlı bir şekilde sürdürülmekte bulunan üniversite içi ve dışına aktarılan ve sağ - sol çatışması şeklinde gösterilmek istenip de aslında okumak istiyen gençlik ile bunun karşısına çıkarılan sol sergerdelerin bugün İstanbul Üniversitesinin mukaddes çatısının altında yeni bir çatışmaya ve okumak istiyen gençleri yaralamak suretiyle kollarımızı dilhun eden bir olaya sebebiyet verdiklerini ve mahalinde de durumu inceleyip, hâdiseyi taze taze yüksek huzurunuzla getirmeyi millî bir vazife bildim.

Değerli arkadaşlarım, İstanbul Üniveristesinde, Çapa Enstitüsünde vatanperver çocukların ve vatanperver yurt müdürünün, haşarı, dü-

zen bilmez, anarşist ve düpedüz komünist oldukları tesbit edilen kişiler tarafından dövülmesinden sonra, üniversiteye, tahsillerine bu yurtta devam etmek mecburiyetinde bulunan değerli vatan evlâtları bugün nizamî bir şekilde İstanbul Üniversitesinin Rektörüne başvurmak suretiyle tahsile devam etmek istediklerini ve fakat kendilerinin fakültelere serseriler tarafından, tabanca, bıçaklı insanlar tarafından sokulmadığını beyan etmişler, İstanbul Üniversitesinin fazilet sahibi, ilmi, irfanı yüksek, vatanperver Rektörü öğrencileriyle birlikte üniversitesini öğretime açmak, talebelerini fakültelerine götürmek üzere başlarına geçmiş ve yürüyüşe tevessül ettikleri anda sol serserilerin, komünistlerin silâhlı taarruz ve tecavüzlerine mâruz kalmışlardır.

Bu olay üniversitemizin ilim kokan yuvasının içinde cereyan etmiştir. Silâhlar okumak istiyen vatan evlâtlarına çevrilmiş, üç evlâdımız önden ve arkadan olmak üzere yaralanmışlardır. Bu yaralılarından bir tanesi çok ağır ve koma halinde hastaneye kaldırılmıştır. Diğer iki evlâdımız Devletin emniyet kuvvetlerine iltica etmişler ve İstanbul Cumhuriyet Savcılığı hâdiseye el koymuş, güvenlik kuvvetleri, yani polis ve jandarma birlikleri Üniversitenin etrafında vaziyet almışlar, ümedediyorum şu anda da suçluların yine muhafaza karargâhı altında tutulmak istenen üniversitenin içine girmişlerdir.

Aziz arkadaşlarım, Yüce Meclis olarak Devletin asayişini korumakla mükellef faziletli Türk polisi ile Türk jandarmasını ve daimî emniyet kuvvetlerini bağrımıza basar, kendilerini vatan vazifesini ifa ettikleri görevlerinde takbih yerine takdir görevini yaparsak huzur ve sükun buluruz.

Yüce Meclisin komünist hareketlere yüz vermeyeceğine kesin olarak inanıyorum. Böyle olaylar karşısında bir ve beraber hareket ettiğimiz takdirde üniversitelerimize huzur gelecektir. Hükümetten istirhamım vardır : Hakkın özünü zedelemeyecek şekilde - ki, üniversite tahsilinde hakkın özü okumaktır - asayiş tedbirleri getirilmelidir, artık. Vazife görmek durumunda bulunan Cumhuriyet savcılığıyla, hâkimlerimizle suçluları teslimde yeter delil hazırlamak, bunları izhar edebilmek için usul kanunlarında ve emniyet teşkilâtımızın modern cihazlarla teçhizi

suretiyle suçluları delilleriyle birlikte mahkemelere tevdi edip tevkif kararları istihsal edilmezse, bu âsayışsızlık, bu mağduriyet bir gün solcuları savunan, aşırı solculara tâviz vermekte bulunan, nasıl dekanın kafasına yumruk halinde inmişse solculardan, bugün bu felâket vatanımızda şerefli vazifesini yerine getirmekte bulunan aziz hocalarımızın, değerli profesörlerimizde hayatları tehlike içinde bulunacaktır.

Devlet, öğretim hürriyetini sağlamak mecburiyetinde ve durumundadır. Öğretim hürriyeti hakkın özüdür. Bu özü 250 - 500 serserinin kurbanı edemeyiz, arkadaşlar. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

Yüce Meclisin hangi kanadına mensubolursa olsun, vatanperver insanlardan teşekkür etmiş, anlayışlı, faziletli, vatanperver ruha sahip, muhalefeti ile muvafıkı ile değerli milletvekillerinin de meselenin üzerine ehemmiyetle eğileceklerine inanıyorum.

Bu hâlisane duygularla, öğretim hürriyetini sağlamak, vazifesinde bulunan Yüce Meclisin bu duyguları teşvik, teşyi ve küstahları takbih edeceğine inanıyor ve sizleri sevgiyle selâmlıyorum. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz, efendim.

FETULLAH TAŞKESENLIOĞLU (Erzurum) — Beş birleşimdir gündem dışı söz talebettim, bana söz vermediniz.

BAŞKAN — Birinci birleşimde veya sonraki birleşimde söz verileceğine dair bir kayıt yok İktüzüğümüzde. Bugün gündem dışı iki arkadaşımız konuştu; biri üniversite ile ilgili günlük olayı inikâs ettiren bir durumdur, öbürü de yangın olayı...

FETULLAH TAŞKESENLIOĞLU (Erzurum) — Beyefendi, benimki de mühim konu, müsaade ederseniz kısaca arz edeyim.

BAŞKAN — Takdir, Başkanlığa aittir, efendim.

3. — *Sağlık Kuruluşları Araştırma Komisyonu Başkanlığının, komisyonun görev süresinin 3 ay daha uzatılmasına dair tezkeresi (10/3, 3/240)*

BAŞKAN — Sağlık Kuruluşları Araştırma Komisyonu Başkanı Manisa Milletvekili Sayın Kâmil Şahinoğlu tarafından verilmiş bir tezkerre vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Meclis Genel Kurulunun 15 . 12 . 1969 günlü 15 nci Birleşiminde kurulmasına karar verilen kamu teşekküllerine ait yataklı sağlık kuruluşları Araştırma Komisyonumuz 3 aylık müddetini doldürmüştür.

Mevzuun Türkiye çapındaki genişliği ve geçen zamanın Meclisimizdeki siyasi gelişmelerin durumundan üç aylık müddet içinde komisyonumuz çalışmalarını bitirememiştir.

Üç ay daha temdidini Yüce Meclisten saygı ile talebederiz.

Sağlık Kuruluşları Araştırma
Komisyonu Başkanı
Manisa Milletvekili
Kâmil Şahinoğlu

BAŞKAN — Sayın Komisyon Başkanı tarafından üç aylık bir mehil talebedilmektedir. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *6623 sayılı Türk Havayolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 28 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/211) (S. Sayısı : 100)*

BAŞKAN — Bu tasarı geçen birleşim açık oylarınıza arz edilmiş ve salt çoğunluk sağlanamamıştı. Küreler görevliler tarafından gezdi-

rilmek suretiyle tekrar açık oylarınıza arz edilecektir.

2. — *Eskişehir Milletvekili İsmet Anrı ve 9 arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifleri ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (2/18, 2/157) (S. Sayısı : 60) (1)*

(1) 60 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Bu kanun teklifinin öncelikle görüşülmesi için geçen birleşim karar alınmıştı, fakat Komisyon ve Hükümetin bulunmaması sebebiyle müzakeresi yapılamamıştı.

Komisyon ve Hükümet lütfen yerini alsın.

Kanunun tümü üzerinde C. H. P. Grubu adına Sayın Süleyman Mutlu, buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA SÜLEYMAN MUTLU (Afyon Karahisar) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Eskişehir Milletvekili İsmet Anı arkadaşımız ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker arkadaşımızın muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkındaki kanun teklifleri birleştirilmiş, komisyonlardan geçmiş ve bugün Genel Kurula gelmiştir.

Sayın arkadaşlarım, aslında 645 sayılı Kanun Genel Kurulda görüşülürken, Silâh Kuvvetlerinde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara, hayatî kimya mütehassısları ile bakteriyologlara tazminat verilmesini öngördüğü sırada ve burada her nasılsa askerî muvazzaf veteriner hekimler tıp mensubu gözüyle mi görülmediler veya Genel Kurul gereği gibi tenevvür mü edilemedi, bu tazminat kanununun dışında kalmışlardır.

Anayasanın eşitlik prensibine dayanarak bu iki sayın arkadaşımızın getirdiği kanun teklifi benimsemiş ve kendilerine burada bu vesile ile teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlarım, veteriner hekimlik liseden sonra aslında beş yıl bir üniversite tahsili yapan, beş yıldan sonra bir yıl da lâboratuvarlarda ayrıca mesleki ile ilgili ihtisaslarda bulunan bir tıp koludur.

Dünyanın her yerinde veteriner hekimlerle beşerî tabipler, kimyagerler bir arada araştırma yaparlar. Ama Türkiye'mizde maalesef bu, yakın zamana kadar böyle değildi ve hattâ 645 sayılı Kanun çıkarken dahi askerî veteriner hekimleri tıp meslekinden saymadıkları anlaşılmaktadır.

Sayın arkadaşlarım, 645 sayılı Kanunda bakteriyolog denilen kişilerin yüzde 80 i askerî veteriner hekim. Hayatî kimya mütehassıslarının yine yüzde 70 i askerî veteriner hekim. Bunlar tazminat alıyor, aynı sıralarda yetişmiş, ama ayrı ayrı dalda ihtisas yapmışlar. Birisi askerî veteriner hekim, birisi de askerî hekim, ama hayatî kimya mütehassısı adı altında veya bak-

teriyolog adı altında aynı odada çalışıyorlar. Birisi tazminat alsın, diğeri almasın... İşte bu haksızlığı ortadan kaldırmak için bu tasarı huzurunuzda gelmiştir ve bunun bir hakkın iadesi şeklinde tecelli etmesi lâzımdır arkadaşlarım.

Muhterem arkadaşlarım, BCG aşısının muhteremlerinden birisi veteriner hekimdir. Bugün ABC dediğimiz, atom, biyoloji ve şimik araştırma bölümlerinde çalışan askerî veteriner hekim arkadaşlarımız vardır.

Yine 18 tarihli Günaydın Gazetesinde etraflı olarak izah edilen son kanser araştırmaları sırasında İtalya'da bir veteriner hekim kanserin serumunu tesbit etmiştir ve bugün İtalya'da bin yataklı hastanelerde bunlar tatbik edilmekte ve denenmektedir. Demek ki, veteriner hekimleri tıp mensuplarından ayırmak kesin olarak mümkün değildir.

Muhterem arkadaşlarım; bu tasarı ile askerî veteriner hekimlere verilecek tazminat, onların 645 sayılı Kanunla kaybolmuş haklarını iade edecek ve ayrıca kendilerinin onurlarını okşamış olacaktır.

Bugün Türk askerî veteriner hekimliği hâlen tedavisi mümkün olmıyan ruam hastalığı üzerinde araştırma yaparken, albay ve binbaşı olmak üzere beş tane veteriner hekimini şehit vermiş bir meslektir.

Bugün Türk Ordusunun temel sağlık mevzuu olan gıda mevzuunu elinde bulunduranlar ve askerî birliklerin toplu gıda zehirlenmesinden korunmasıyla yükümlü olanlar yine askerî veteriner hekimlerdir. Şu halde Sayın Genel Kuruldan bu teklifin kanunlaşması hususunda oy vermesini rica edeceğim.

C. H. P. olarak biz bu tasarıya müspet oy vereceğiz.

Saygılarımı sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Ferda Güley, buyurun.

FERDA GÜLEY (Ordu) — Muhterem arkadaşlarım;

Eskişehir Milletvekili İsmet Anı ve dokuz arkadaşıyla, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker arkadaşlarımızın birlikte hazırlayıp Meclis Başkanlığına sundukları bu kanun teklifi ile beş sene evvel Yüce Meclisten çıkmış olan 645 sayılı Kanunun çok önemli bir boşluğu doldurulmakta, çok açık bir haksızlık temin edil-

mektedir. Bu 645 sayılı Kanunun daha bazi önemli boşlukları ve haksızlıkları vardır. Arkadaşlarımız bugün bu teklifleriyle bu haksızlıklardan sadece birini, fakat, önemli birini huzuruza getirmiş oluyorlar. Kendilerine Yüce kürsüden teşekkür etmeyi borç biliyorum.

Muhterem arkadaşlarım; silâhlı kuvvetlerde görevli muavazaf tabiplere, diş tabiplerine ve eczacılara tazminat verilmesini öngören kanun beş sene evvel Meclisten çıkarken, Meclis askerî tababetin bir bütün olduğunu ve veteriner hekimliğin ayrılmaması gerektiğini kabul etmiş ve tasarının içine bunu koymuştu. Fakat Senato bunu çıkarmış ve maalesef kanunun sonraki müzakeresinde bu haksızlık yapılmıştır.

Gerekçe ne idi? Gerekçe: Askerî veteriner hekimlik gittikçe silâhlı kuvvetlerden çekiliyor, silâhlı kuvvetler motorize oldukça bu branş çliüyor, vazifesine lüzum kalmıyor. İnsan sağlığıyla hayvan sağlığı birbirinden ayrı iki şeydir. İnsan sağlığındaki hekimlere ihtiyaç var, ondan dolayı tazminat vererek onları durdurulmuş, hayvan sağlığıyla meşgul olan veterinerlere dışarıda ihtiyaç yok, gitmiyorlar, dolayısıyla onlara tazminat vererek bir cazibe tevlihdetmeye ihtiyaç yok.

Bu beş senelik tatbikat göstermiştir ki, bu iki gerekçenin ikisi de bătıldır. Evvelâ insan sağlığıyla hayvan sağlığı, gerekçede iddia edildiği gibi, birbirinden ayrı iki şey olarak farzedilmek mümkün değildir. Veteriner hekimlerle tabip hekimler bütün sağlık kurallarında birbirlerini ikmal eder bir tarzda çalışırlar.

Muhterem arkadaşlarım, ortada bir kanun var; 6343 sayılı Kanun. Bu kanun hayvanlardan ve hayvan ürünlerinden insanlara geçen hastalıklarla daha başlangıcında boğuşmak mücadeleye etmek sorumluluğunu veteriner hekimlere veriyor.

İnsan sağlığıyla veteriner hekimliğin birbirine karşıt, birbirinden uzak farzedilmesi nasıl mümkün olabilir ki, bir kanun var ortada 6343 sayılı Kanun bu kanun hayvanlardan ve hayvan ürünlerinden insanlara geçen hastalıklarla daha başlangıcında mücadele etmek sorumluluğunu veteriner hekimlere veriyor.

Başka bir kanun var, 1593 sayılı Kanun, Umumî Hıfzıssıhha Kanunu. Silâhlı Kuvvetlerde 160/5 numaralı gıda kontrol talimatı var. Bu

kanun ve bu talimatta her türlü gıda maddelerinin tahlilini, sağlığa yararlı olup olmadığının, tehlikesinin mevcut bulunup bulunmadığının tesbiti görevini ve sorumluluğunu da yine veteriner hekimlere veriyor.

Şimdi bir doktor bir hastasına reçete yazar, ondan sonra o reçete yapıyor mu, yararıyor mu, hasta iyi mi oldu yoksa daha da fena laştı mı; artık onun sorumluluğu yoktur. sadece hasta ölmesin, ama bir veteriner bir gıdayı tahlil edip bir rapor verirse, o raporun akibetinden sorumludur. Kazara iyi dediği bir madde iyi çıkmazda bir hastalığa sebebiyet verirse veteriner hekim tabip hekime nazaran bin defa daha fazla sorumlulukla karşı karşıyadır.

Muhterem arkadaşlar, bu iki gerekçenin ikisi de bătıldır. Silâhlı Kuvvetlerde ikiyüz kadar veteriner kalmıştır. En büyük veteriner kadrosu, silâhlı kuvvetlerden sonra Tarım Bakanlığındadır. Tarım Bakanlığında ve belediyelerdeki veterinerler de çıkartılmış olan bir kanunla bugün tazminat almaktadırlar. Tazminat almıyan tababet zümresi içinde yalnız silâhlı kuvvetlerde görevli askerî veteriner hekimler kalmıştır. Bundan dolayı moralleri bozuktur ve bu veteriner hekimlerden birçoğu istifa ederek silâhlı kuvvetlerden ayrılmaktadırlar. Bugün arkadaşlarımızın huzuruza getirmiş oldukları kanun teklifinin kabulü ile cidden büyük bir haksızlık tamir edilmiş olacak, bir adaletsizlik tamir edilmiş olacak ve kanunun ciddî bir boşluğu doldurulmuş olacaktır.

Ben de grup sözcümüz arkadaşım gibi bu kanun teklifine iltifat etmenizi, olumlu oy kullanmanızı rica ederek ve saygıyla sizleri selâmlıyarak huzurunuzdan ayrılıyorum. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Mustafa Tayyar, buyurunuz.

MUSTAFA TAYYAR (Bursa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Eskişehir Milletvekili Sayın İsmet Anı ile dokuz arkadaşının ve İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker'in birlikte getirmiş buldukları orduda mevcut muvazaf veteriner hekimlere tazminat verilmesi hakkındaki Kanun tasarısı huzuruza gelmiş bulunmaktadır.

Tasarı Millî Savunma Komisyonundan olumlu olarak geçmiş, aynı zamanda Bütçe ve Plân Komisyonunda da tam şeklini alarak huzuruna za gelmiş bulunmaktadır. Esas 1965 şenesinde askerî tabip, dış tabibi ve eczacılar için çıkarılmış bulunan 645 sayılı Kanun içerisine Yüce Meclis o zaman layikiyle aydınlatılmadığı için bir fıkracık yani veteriner kelimesini ilâve etmemişti. Bugün bu kanun teklifi huzuru nuza bundan dolayı gelmiştir.

Benden evvel konuşmuş bulunan grup sözcüsü ve sözcü arkadaşlarımız kanunu bütün gelmişiyile geçmişiyile izah etmiş bulunmaktadır. Tarım Bakanlığının 883 sayılı Kanunla kendi emrinde bulunan veteriner hekimlere vermiş bulunduğu tazminat, aynı zamanda kalediyelerde bulunan veterinerlere verilen tazminatla askerî hekimlere, eczacılara ve dış tabiblerine verilmiş olan tazminat, tahsil seviyelerinin daha yüksek olduğunu iddia ettiğimiz muvazzaf veterinerlere verilmemektedir. Binaenaleyh burada Anayasamızın her şahsa, her zümreye sosyal adalet terimi bu arkadaşlarımıza, bu gruba tam mânasiyle tatbik edilememiştir. Yüce Heyetiniz orduda mevcut ve yekûnu da ikiyüz kişiye inmiş bulunan askerî veteriner hekimlerimizin haksızlığını, mağduriyetini gidermek maksadıyla bu teklifi görüşüyor. Bundan sonra ordular ne kadar motorize edilirse edilsinler yine memleketimizin coğrafi vaziyeti, dağlık karakteri her zaman için askerî veterinerlere ihtiyaç gösterecektir. Garnizonlar civarında bulunan sivil halkımızın da âcil vakalarda yardımına koşan askerî veterinerlerimiz, aynı zamanda sivil sektör içinde de vazife görmeleri hasabiyle, bu grupu, Türkiye'ye yaygın halde bulunan kıtalarımız içerisinde desteklememiz, onlara haklarını vermemiz icabetmektedir.

Değerli arkadaşlarımız, burada 200 kişiye verilecek yardımın çok az bir mahiyette olması, bunları maddi bakımdan değil daha ziyade mânevi bakımdan onore etmiş bulunacağı için, Yüce Heyetinizin hakkı selimini her zaman teslim ettiği vatandaş ve zümrelerin içerisindeki kıymeti burada da esirgemeyeceğine inanmaktayım. (C. H. P. sıralarından «200 değil, 150 kişi» sesi) 200 kişi olarak bize malûmat verilmiştir. Öyle olursa Meclis bunu daha kolaylıkla kabul eder. Külfet tam mânasiyle bir şeyi ilzam etmemektedir. Yüce Heyetinizin bü-

tün kanatlarıyla, partileriyle bunu olumlu karşılayacağını kuvvetle ümitlemekteyim. Biz de A. P. olarak bu hususun desteklenmesinde gayret edeceğiz. Kanun teklifinin şimdiden Yüce Heyetinizde kabulünü arz eder, cümlelerinizi saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Hakkı Gökçe, buyurun.

HAKKI GÖKÇE (Malatya) — Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım;

Görüşülmekte olan teklifin gerekçesinde; askerî tabib, eczacı ve dış hekimler için tazminat verilmesine rağmen askerî veterinerlerin bu durumdan faydalanmamalarının haksızlık olduğundan bahsedilmektedir.

Görünüşüyle, cidden, aynı müessesede çalışan, değişik olmakla beraber aynı derecede görev ifa eden bu şahıslara da tazminat verilmesini talebedenlerin prensibolarak yanındayım.

Esasta birleşmekle beraber, bir hususu calli dikkat olarak gördüğümü ifade etmek isterim. Yüce Meclise sevk edilen bu gibi kanunlar, emsali misillü çıkmaktadır. Yalnız, her defasında bir meslek grubu memnun edilmekle yetinilmektedir. Her meslekin memleket hizmetinde kendine göre katkısı vardır. Bu hizmeti ifa edenler, devlet bütçesinden seyyanen istifade edebilmelidirler.

Görüşülmekte olan teklifin gerekçesinde bahsedilmekte olduğu gibi, aynı millî güvenin bir dalında bulunan tabip ve eczacılar tazminat almakta olduğuna göre, veterinerlerin de bundan istifade etmesi tabii görülmektedir.

Ancak, ifade etmek isterim ki, diğer askerî görevlilerin ayırımının gerekçesi nedir? İzah etmeye imkân var mıdır? Farzedelim bir topçu subayı, veya bir piyade subayı, hazeri zamanlarda bir veteriner hekimin ifa ettiği görev kadar vazife yapmaktadırlar. Yeni alınmış askerlerin eğitiminin de kolay bir mesele olduğunu iddia etmeye imkân yoktur. Kaldı ki seferî zamanlarda cephede düşman ile burun buruna ilk vuruşan bu kişilerdir.

Askerî bir öğretmeni ele alalım; askerî öğretmenler de yüksek tahsil ifa, icra etmişlerdir. Bunların gördüğü vazifelerin bir veteriner hekimden daha az, daha dün olduğunu iddia etmeye ne mantıken, ne hukukan imkân yoktur.

Şöylece, bu teklifi getiren arkadaşlar, muadili kişiler tazminat almakta olduğuna göre, veteriner hekimlerin de aynı tazminattan istifade etmeleri gerektiğini ifade etmektedirler. Bu duruma göre, bir kısım meslek gruplarının ele alınması ve diğerlerinin sahipsizmiş gibi bırakılmasının yanında olmaya mantıkan imkân yoktur.

Kaldı ki, hepimizin bildiği gibi Personel Kanunu pek yakında Meclise gelecektir. Bütün memurların durumunu kapsıyan Personel Kanunu çıkacağına göre, tahmin ederim bu mali yükün altından, aslında büyük bir açıkla bağlanmakta olan bütçenin kalkmasına imkân yoktur. Personel Kanununa göre, tasarının yürürlüğe girmesi ile tazminat ve ek görev gibi ödenimler kaldırılacaktır. Şöylece yeni bir müktesep hak ihdasına lüzum var mıdır?

Arkadaşlarım hatırlarlar, geçen hafta Pazartesi günü hukuk mezunu başkâtiplere verilmesi lâzımgelen kadrolar Kanununda, tasarının 3 ncu maddesine gelindiği zaman Sayın Maliye Bakanı bu kürsüde kendisinin yetişemediğini, ancak bu maddeye gelebildiğini, Personel Kanunu çıkmakta bulunduğuna göre bütçeye yeni yükler tahmil etmeye lüzum olmadığını beyan etti ve bu kanun tasarısı komisyonca geri alındı.

Ne hikmettir ki, Pazartesi günü görüşülen ve komisyonca geri alınan bu kanun metni, iki gün sonra, Çarşamba günü aynı şekilde yenisinden getirildi. Ben sormak istiyorum; acaba, iki gün içerisinde Devletin Hazinesine, milli gelirine katkıda bulunan şey nedir??

Tabii, arz ettiğim gibi, bu gelen kanun, yani hukuk mezunu başkâtiplerin kadrolarına mütedair gelen bu kanun geldiği gibi ikinci gün çıktı. Şayet Maliye Bakanının ilk beyanı bir prensipse, neden bundan feragat edildi? Arz etmek istediğim, esasa geçilmeden sathi meseleler ele alınmaktadır. İki gün içinde Devletin gelir kaynaklarından ölçüsü bilinmeyecek kadar gelir artımı olduğunu iddia etmeye imkân yoktur. Söylenmesi lâzımgelirse, sahibi olanlar işlerini görebiliyorlar demektir.

Aslında, Uçuş Tazminatı hakkındaki Kanun tasarısı görüşülürken, Sayın Bakan, bunların ayrı bir hususiyeti olduğunu ve böylece bundan sonra yeni bir tazminat kanununun gelmeyeceğini beyan buyurdular. Biz de bu ka-

nunun görüşülmesinde şahsan kanımızı beyan ettik ve hayatlarımızı riske sokmak suretiyle memleket vazifesi, memleket görevi ifa eden uçuculara tazminat verilmesini canı gönülden diledik.

Veteriner hekimlere gelince bir veteriner hekimin gördüğü vazifenin de mukaddesliğine inanıyorum ama, her askeri şahsın veya her sivil şahsın, her memurun görmüş olduğu vazife de milli bir vazifedir. Bir ayırım yapılmamasına lüzum ve imkân olmadığı kanısındayım.

Şöylece, imkânların tüm personel için harcanması yerine yeni haklar ihdas edilmesini zait görmekteyim. Ve derim ki, Sayın Hükümet ve Komisyon bu hususta ne düşünürler? Asgari ölçülerle Personel Kanununun neticesinin beklenilmesi gerekmektedir. Komisyonun, bu kanun teklifini geri almasını diliyorum.

Yüce Meclise saygular sunarım.

BAŞKAN — Sayın Hilmi İsgüzar.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Eskişehir Milletvekili Sayın İsmet Anı ve arkadaşlarının vermiş olduğu, «askeri veterinerlere tazminat verilmesi» hakkındaki Kanun teklifini şahsan bendeniz de yerinde görmekteyim.

Esasında, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin bünyesinde vazife almış olan tüm askerî personelin, Askerî Personel Kanunu içerisinde sosyal adalet ilkelerine uygun bir şekilde yer alarak tüm bir kanun halinde getirilmek suretiyle çıkarılması yerinde olurdu. Fakat bizim Meclisimizde kanun yapma tekniği ele alınmadığı için daima parça parça, peyderpey kanunlar getirilmekte ve bu getirilen kanunlar yüzünden ücret politikasında dengesizlik doğmakta ve bu dengesizlikten müteessir olanların çeşitli sızlanmaları tekrar yeni bir kanunun çıkarılmasına müncer olmaktadır.

Personel Kanununun çok yakında geleceği beyan edilmesine rağmen, bundan önce bir konuşmamızda da beyan ettiğimiz veçhile bazı kadrolara, tazminatlara ilişkin kanun tasarılarının Büyük Millet Meclisince geldiği bir sırada, yine yetkili Maliye Bakanının Personel Kanununun çok yakında çıkacağını ileri sürmesi suretiyle geri alındığı vâkiası karşısında, yeni kanunların getirilmesi hakikaten tezat teşkil etmektedir.

Böyle olmakla beraber, biz, bir adaletsizliğin giderilmesini hedef alan bu kanun teklifinin çıkarılmasını yerinde görüyor. Esasında, veteriner hizmetinin ağırlığı ortadadır. Türkiye'de bu hizmetlerin kıymetleri, esasında takdir edilmemiştir. Gıda maddelerinin kontrolü, hayvancılığın gelişmesinden çok daha önem taşımaktadır. Bu bakımdan da askerî veterinerlerin bilhassa bugüne kadar istifade edemedikleri tazminatın bu çıkacak kanunlarla istifade ettirilmesi onlar için de iyi olacaktır.

Yalnız, bunların sayılarının kesin olarak kaç kişiden ibaret olduğunun bilinmesinde fayda vardır. Ayrıca bu hizmetleri görüp ve askerî personel olarak, sivil olarak çalışan kişiler de var mıdır? Varsa bunlar hakkında da bir tazminat Kanununun çıkarılması düşünülmekte midir? Sayın komisyondan, yetkililerden bu hususun aydınlatılmasını istirham ediyorum ve Askerî Personel Kanununun tüm olarak ele alınmak suretiyle bütün sınıflar arasında bir dengenin kurulmasını da temenni ediyorum, saygıları sunuyorum.

BAŞKAN — G. P. Grubu adına Sayın Feza Tanır, buyurun.

C. P. GRUPLU ADINA VEFA TANIR (Konuya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Benden önce konuşan arkadaşlarımız, bu kanun teklifinin lehinde olduklarını, araya da şöyle bir cümle sokarak kanunu müdafaa ettiler; «Esasen Personel Kanunu pek yakında geleceğine göre..»

Çok muhterem arkadaşlarım, birkaç devreden beri milletvekili olan arkadaşlarım, bilirler ki, askerî dış tabibi, tabib ve eczacılar için çıkardığımız kanunlara da bu şekilde, «Esasen Personel Kanunu pek yakında geleceğine göre» diye başlamıştık. Geçmiş beş altı seneden beri bu kanun nasıl gelmemişse, belki yine gelmiyebilir diye, Personel Kanununu düşünmeden daha evvel dış tabibi, eczacılar ve askerî tabiplere tazminatı yine bizler verdiğimiz için, muhterem arkadaşlarımızın kanun teklifinin gerekçesinin son satırına uyarak G. P. kanun teklifinin lehindedir.

«Bu kanun teklifi, açık bir adaletsizliği ortadan kaldırmak için getirilmiştir» der, gerekçe sahibi arkadaşımız son cümleden bir cümle evvel.

Evet muhterem arkadaşlarım, hakikaten bu kanun teklifi bir adaletsizliği ortadan kaldırmak için getirilmiştir. Askerî eczacılar liseden sonra dört yıl okurlar, dış tabipleri de dört yıl okurlar, bunlara tazminat vermişiz. Ve sayıları askerî veterinerlerden daha çoktur. Çünkü, zamanla süvari birlikleri azaltıldıkça ordu da askerî veteriner sayısı da çok azalmıştır. Buna karşılık veterinerler beş yıl yüksek tahsil yaparlar, bir yıl da Akademide kurs görürler, altı yıllık yüksek tahsil yapan bir gruba tazminatı vermemişiz, ama dört yıl yüksek tahsil yapan eczacılara ve dışçilere bu hakkı tanımışız.

Onun için aziz arkadaşlarım, sayı ne olursa olsun bir adaletsizliğin ortadan kalkması bakımından G. P. bu kanunun lehinde oy kullanacaktır.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım.,

Benden evvel konuşan değerli hatip arkadaşlarımızın büyük bir çoğunluğu meseleyi açıkladılar. Orduda alışın muvazzaf tabipler, yani doktorlarımız var, dış tabipleri ve eczacılar var. Bunlar 1965 te tazminat almışlar, onların yanında aynı grupta olan veteriner hekimler tazminat alamamışlardır.

Şimdi, mesele bu kadar basittir. Nitekim, biraz evvel konuşan grup sözcüsü arkadaşım, teklifimin son cümlesini, «Bu kanun teklifi, açık bir adaletsizliği ortadan kaldırmak için getirilmiştir.» cümlesini okudular. Gerçekte bu, aynı statüde, aynı durumda olanlara verilen hakların eşit hale getirilmesinden ibarettir. Bu kanun teklifi, yepyeni bir teklif de değildir. Geçen dönemde Meclise verilmiştir, gündeme kadar inmiştir, fakat meclislerin tatile girmesi dolayısıyla el konulamamıştır.

Bâzi değerli arkadaşlarım, personel reformu ile ilişkili gibi gördüler. Zanaç ediyorum, bunun personel reformu ile bir ilişkisi olamaz. Malûmunuz olduğu veçhile, askerlere ait personel statüsü ayrıdır, sivil personel statüsü ayrıdır. Yani, «personel reformu» diye gelecek reformla askerlerin bir ilişkisi yoktur, onlarla ilgili kanunlar çıkmıştır. Binaenaleyh, onun da beklenilmesi yolundaki görüşlere zannediyorum ki, katılmaya imkân yoktur.

Burada, bizi kanun teklifini yapmaya sevk eden bir ıstırabı da ifade etmek isterim. Türkiye bir tarım ülkesidir. Tarım ülkesinde veteriner hekim başta edilmesi lâzımgelen insandır. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri) Tarım ülkesinde veteriner hekim olmak imkânı vardır, doktor olmak imkânı da vardır. Doktor ile veteriner arasında eğitim bakımından, az fark vardır; birisi 5 yıl, diğeri ise 6 yıl okur. Birisi, insanlarla meşgul olur; daha kolay şartlar altında, daha fazla ihtiyaç karşısında hizmetini görür. Öbürü ise, aynı ihtimali bile bile bu mesleke girmiştir. Milletimizin hayvan varlığını koruyacak fedakârca bir mesleke girmiştir; dağlara, bayırlara gidecektir. Orada, Türk insanının mal varlığı olan hayvan varlığını koruyacaktır.

Buradaki tazminat şu veya bu miktar olarak önemli değildir, fakat toplumumuzda veterinerlere ve Türk toplumunda hayvancılığa verdiğimiz önemi ifade etmek bakımından da burada böyle hareket etmek zorundayız. Kaldı ki, veterinerlerin Türk Ordusunda ve dışardaki hizmetleri bugün birinci plâna çıkmıştır. En büyük şikâyetimiz gıda meselesidir. Birçok hastalıkların ve ölümlerin kaynağı gıda kontrolsuzluğudur diye son birkaç senedir şikâyet ettiğimiz hususta, veteriner hekimler ister orduda olsunlar ister ordu dışında olsunlar, gıda sağlığını koruyan fedakâr insanlardır.

Eğer lûtufla buyurup da teklifin kabulüne yardım ederseniz, bir eşitsizliği, adaletsizliği gidereceksiniz. Zaten bu veteriner hekimlerin sayısı 150 ilâ 200 arasındadır.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Kifayeti müzakere tavrı gelmiştir, okutuyorum:

Sayın Başkanlık Yüksek Makamına

Konu aydınlanmıştır. Kifayetin oya konulmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Kırşehir Yozgat

Kemal Güneş Turgut Nizameğlu

BAŞKAN — Tavrı oya arz etmeden evvel Sayın Maliye Bakanı Mesut Erez Bey söz istemişlerdir. Son söz olarak da, Sayın Kılıç size söz vereceğim.

Sayın Bakan, buyurunuz efendim.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Bir vazifeyi ifa için huzuruza çıktım. Mevzuumuz, «veterinerlere tazminat verilmeli mi» mevzuu değildir. Veterinerlere, daha önceki yıllarda çıkan bir kanunla tazminat verilmiştir. Ancak, askerî veterinerler her nasılsa bunun dışında kalmışlardır. Dışında kalmaları doğru mudur, değil midir? Onun da münakaşasına girmiyorum.

Bir hususu dikkatlerinize arz etmek isterim: 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümlerini tatbik mevkiine koymak için yapılan çalışmaların ilerlediği ve tamamlanmak üzere bulunduğu bir safhada tazminat kanunlarını çıkarmaya devam edecek miyiz, etmiyecek miyiz? Mesele budur. Konuya bu açıdan bakmak icabeder.

Muhterem arkadaşlar; o kanaatleyim ki, eğer memleketimizde bu tazminat usulü ihdas edilmemiş olsaydı ve çeşitli vesilelerle, çeşitli hizmetlere kanunlarla tazminat verilme usulü açılmamış olsaydı, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümleri şimdiye kadar çoktan yürürlüğe konulur idi. Böyle münferit tazminat kanunları bütçe denkliliğini de bozmaktadır. Bütçeye külfet yükliyen Hükümet tasarıları bir hesabın sonunda tanzim edilip Yüksek Meclislere sunulmaktadır. Fakat, mebus arkadaşlarımızın teklifleriyle bütçeye külfet yükliyen masraf kanunları, bütçenin denkliliğini - takdir edersiniz ki - bozmaktadır. Bazan bu tekliflerin portesinin 50 milyon. 80 milyonu aştığını gördük. Bundan 15 - 20 gün önce Mecliste bir kadro kanunu kabul edilmiştir ki, bunun portesi Maliye Bakanlığında 80 milyon lira olarak hesaplanmıştır ve bu, Hükümet tasarısı değil idi.

Muhterem milletvekilleri, bir taraftan bütçe açıklarından şikâyet etmek, diğer taraftan bütçeye masraf yükliyen kanunlar kabul buyurmak hususları arasında, takdir buyurursunuz ki bir çelişme vardır. Maliye Bakanı olarak benim istirhamım şudur: Önümüzdeki günlerde, haftalarla ölçülebilecek bir zaman içerisinde, Devlet Memurları kanunu tasarısı huzuruza gelecektir. Askerî veterinerlerimiz çok beklemişlerdir ve sivil veterinerlerle kendileri arasındaki bu ayrılık dolayısıyla çok üzülmüşlerdir. Benim istirhamım şudur: Devlet memurları

rı ile ilgili kanun tasarısı geldiği zaman, eğer bu konuyu halletmiyorsa o zaman düşünülün. Ama, bu konular Devlet Memurları Kanunu ile toptan halledileceği için lütfen isticai buyurunuz.

Hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Angı, buyurunuz efendim.

PLÂN KOMİSYONU ADINA İSMET ANGI (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Huzurunuzda görüşülmekte olan, askerî veterinerlerin tazminat hakkının iadesi için mevzuubahsolan kanunda görüşen arkadaşlarımız bazı sualler tevcih ettiler. Onlara cevap vermek için huzuruza geldim.

«Kaç aded askerî veteriner vardır? Bunlara verilecek tazminatın miktarı nedir?» dediler. Askerî veterinerlerin, mütehassis ve pratisyen olmak üzere toplamı 184 kişidir. Bunlara verilecek olan tazminatın yapılan hesabında 3 018 000 lira, fakat geri alınacak olan kıta tazminatı da 905 000 lira olmak suretiyle, neticede 2 milyon liraya yakın bir tazminat verilecektir.

Sayın Maliye Vekili arkadaşımızın ifade ettiği hususları hepimiz takdirle karşılıyoruz. Gerçi, Personel Kanununun biran evvel Meclise getirilmesindeki gayretlerini yakinen biliyoruz. Kendilerine, bir milletvekili olarak buradan teşekkürü bir vazife addederim. Bu kanunun yalnız maddi tarafından olmadığını, senelerce uğraşan bu arkadaşlarımızın da mânevi birtakım ezintiler içerisinde bulunduğunu, Yüksek Heyetinize arz eder, teklifimize müspet oy vermenizi arzı istirham ederim.

Hepinize saygılarımızı sunarız.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Komisyon olarak mı konuştun, yoksa teklif sahibi olarak mı?

BAŞKAN — Sayın İlyas Kılıç, son söz olarak buyurunuz efendim.

İLYAS KIYIÇ (Samsun) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Sayın İsmet Angı ve Resit Ülker arkadaşlarımızın kanun teklifi bir şanssızlıkla karşılaşır gibi geliyor bana.

Muhterem arkadaşlarım, 645 sayılı Kanun burada görüşülürken, askerî veterinerlere de

tazminat verilmesi mevzuubahsedildiği sırada, Tarım Bakanlığı bünyesindeki veteriner arkadaşlara tazminat verilmemiş olduğu beyan edilmek suretiyle bunların da onlar için getirilen tazminat kanunu ile beraber mütalâa edilmesi lâzımgeldiğini, o zamanki sorumlu kişiler beyan etmişler idi. Hattâ bir ara Millî Savunma Bakanlığı, bu veteriner arkadaşların Veteriner Genel Müdürlüğüne devredileceğini ve böylece onların içerisinde mütalâa edilmesi lâzımgeldiğinin daha uygun olduğunu mütalâa ederek, bu 645 sayılı Kanundan veteriner arkadaşların tazminat almasını önlemişler idi.

Şimdi tatbikat göstermiştir ki, Tarım Bakanlığı bünyesindeki bütün veteriner arkadaşların tazminat almış olmalarına rağmen, ordu da - benden önce konuşan arkadaşlarımızın beyan etmiş olduğu veçhile - büyük ve önemli hizmetler gören, insan ve hayvan sağlığı ile meşgul olan ve ilgili işleri yapan bu arkadaşlarımızın tazminat kanununun görüşülmesi bugüne geldiği sırada; Sayın Maliye Bakanı arkadaşımız kendi yönlerinden pek haklı olarak, 657 sayılı Kanunun gelmekte olduğunu, beyan ile, konunun bu kanunun sonuna bırakılmasını arzu ettiler.

Muhterem arkadaşlarım, bugün Devlet sektöründe tazminat almıyan Devlet memurunun sayısı pek azalmış durumdadır. Binaenaleyh, bununla şunu belirtmek istiyorum ki, 657 sayılı Kanun kaldırmak mecburiyetinde olduğu, ayarlamak mecburiyetinde bulunduğu tazminatların sayısını burada tesbit etmek mümkün bile değildir ve rahatlıkla saymak imkânı da yoktur. O halde, 657 sayılı Kanun Meclise geldikten sonra ve görüşülmesi esnasında bundan evvelki tazminatları hangi istikamette yönetecek ve halledecek ise, bu tazminatı da aynı istikamette halletmesi mümkündür ve mümkün olacaktır. Ancak, Personel Kanunu geldi, geliyor ve gelecek diye biliyorsunuz çok zamandan beri bekledik, bekliyoruz. İnşallah bundan sonra çok beklemeyeceğiz, ama bir hakkı teslim edebilmek için arkadaşlarımızın Yüksek Meclisin huzuruna getirmiş olduğu kanun teklifini kabul etmemizde ben şahsan, evvelce yapmamış olmaktan mütevellit çektiğimiz sıkıntıyı halletmek babında fayda mütalâa ediyorum ve oyum da müspettir.

Arkadaşlarımın iltifat etmesini saygı ile arz eder, hürmetler sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Tümü hakkında kifayeti müzakere takririni okutmuştum. Kifayeti müzakere takririni oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kazul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum.

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında Kanun

Madde 1. — 645 sayılı Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Üsteğmen ve daha üst rütbelerde bulunan muvazzaf tabip, veteriner hekim, dış tabibi ve eczacılara albay maaşının yüzdesi itibariyle bu kanundaki esaslara göre tazminat verilir.

İnsan sağlığı ile görevlendirilmiş çeşitli menşelerden gelen hayati kimya mütehassısları ile aynı görevlerde bulunan bakterioğlar ve Silâhlı Kuvvetlerde maaşlı olarak hizmet gören sivil tabip, veteriner hekim, dış tabibi ve eczacılara da 1 nci fıkra gereğince tazminat verilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihini takibeden ay başında yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanları yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Havayolları Anonim Ortaklığının 19 ncu maddesini tadil eden tasarıya açık oyunu kullanmayan sayın üye var mı efendim?

3. — 19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 24 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/1) (S. Sayısı : 99) (1)

BAŞKAN — Sayın Maliye Bakanı Mesut Erez tarafından verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemin birinci görüşmesi yapılacak işlere dair 9 numarasındaki 19 . 2 . 1949 tarihli ve Milletlerarası Para Fonu ile, Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanuna ek Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun görülmesi ve Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair Kanunun 798 sayılı Kanun ile değişik 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının, gündemdeki diğer işlere takdimen, öncelik ve ivedilikle görüşülmesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

Mesut Erez

Maliye Bakanı

BAŞKAN — Gündemimizin, birinci görüşmesi yapılacak işler arasında ve 9 ncu sırada bulunan Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısının, bütün işlere takdimen ve öncelikle görüşülmesi hususu Sa-

(1) 99 S. Sayısı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

yın Maliye Bakanı tarafından talebedilmektedir. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komasyon?... Burada. Hükümet?... Burada.

Komasyon gerekçesinin okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim. Okunmasını arzu edenler... Okunmamasını arzu edenler... Okunmaması Genel Kurulca tasvip görmüştür.

Tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

19 . 2 . 1949 tarihli ve Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanuna ek Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun görülmesi ve Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair Kanunun 798 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun.

Madde 1. — 19 . 12 . 1947 tarihli ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinin, Türkçe ve İngilizce metinlerinin giriş maddesi ile I, II, III, IV, V, VI, VII, XVIII, XIX XX nci maddelerinin bazı fıkralarında yapılan değişikliklerin ve özel Çekme Hakları ile ilgili olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII nci maddelerinin ve Anasözleşmeye ekli (B) cetvelinde yapılan değişikliklerle Özel Çekme Haklarının icabı olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen (F), (G), (H) ve (I) cetvellerinin kabulü hususunda yapılmış olan Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — 798 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına yapılması gereken ödemeler, gelecek yıllar bütçelerine konulacak tahsisatlardan mahsubedilmek üzere, avans olarak icra olunabilir. Ancak bu avansların (Milletlerarası Para Fonuna 151 000 000 ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına 128 600 000 olmak üzere) yekünü 1 Temmuz 1944 tarihinde meri siklet ve sâfiyetteki 279 600 000 Amerika Birleşik Devletleri dolârı karşılığını geçemez.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum, Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 4. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?... Buyurun Sayın Maliye Bakanı Mesut Erez.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Bu kanunun Yüksek Meclisçe kabulünde gösterilen suhulet dolayısıyla huzurlarınıza teşekkürlerimi, şükranlarımı arz etmek için geldim.

Kabul buyurduğunuz maddelerle temin edilen husus şudur :

Biliyorsunuz, bir «Milletlerarası Para Fonu» vardır, bir de «Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası» vardır. Türkiye buralara 1947 de üye olmuştur. O tarihten bu yana dünya ticaretinin hacmi çok artmıştır ve milletlerarası tediye vasıtaları konusunda bazı sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bu sebeple, Para Fonunun Anasözleşmesinde muayyen şartlarla milletlerarası tediye kolaylaştırmak için bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şimdi, bu değişikliklerin sözleşmesini, kabul ettiğiniz 1 nci madde ile kabul ve tasdik etmiş oldunuz. 2 nci madde ile de bizim katılma paylarımız gerek Milletlerarası Para Fonuna, gerek Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına para fonunda 108 milyondan 151 milyona çıkarılmak suretiyle artırılmaktadır. Bu artırma muamelesi de tamamlandıktan sonra - 2 nci madde ile bunu kabul buyurdunuz - bu metin kanunlaşınca bu beynelmilel teşekküllerin milletlerarası tediyeleri kolaylaştırma gayelerine uygun olarak Türkiye için yeni bir imkân doğmuş olacaktır. Bu imkânın tutarı; 18 milyon dolardır. Türkiye, özel çekiliş haklarından istifade ederek, bu metin kanunlaşır kanunlaşmaz 18 milyon doları para fonundan, İmar Bankasından alabilecektir ve bu miktar faizsizdir. İcabında 3 seneye kadar da uzanabilen bir kredi teşkil etmektedir. Tamamiyle müspet bir iştir.

Teşekkür ederim. (A. P. sıralarından, alkışlar)

BAŞKAN — Tasarı açık oylarınıza arz edilecektir.

Açık oya sunulan Türk Havayolları ile ilgili 19 ncu maddeyi tadil eden kanun tasarısına oyunu kullanmıyan sayın üye var mı?.. Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/93) (S. Sayısı : 21) (1)*

BAŞKAN — Sayın Bakan?.. Buradalar. Komisyon?.. Komisyon adına Sayın Hakki Gökçe buradalar.

HAKKI GÖKÇE (Malatya) — Sayın Başkan, grup adına söz istemişim.

BAŞKAN — Evet, reddetmissiniz.

Efendim, Komisyonca teklif reddedilmiştir, bu sebeple Komisyon raporunu okutup üzerinde münakaşa açacağız.

(Adalet Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Sayın Mevlüt Ocakçioğlu, buyurun.

(1) 21 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

MEVLÜT OCAKÇIOĞLU (Niğde) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Medeni Kanununun 253 ncü maddesi, evlât edinme müessesesini düzenliyen bir maddemizdir. 40 yaşı esas almıştır ve evlât edinilen ile aradaki yaş farkı mesafesini de 18 yaş olarak kabul etmiştir.

Tadil teklifi ise; kimsesiz çocukların, anası babası olmayın çocukların, bir miktar da olsa, bir yuvaya, bir ana babaya kavuşmasını öngörerek getirilmekte ve denilmektedir ki, 30 yaşını doldurmuş, çocuk yapma kabiliyeti olmadığı doktor raporu ile anlaşılmış bulunan kimseler de evlât edinme hakkını haiz olsunlar.

Şimdi 30 ile 40 yaş arasında bulunup çocuğunun olmayacağı tıbbi raporlarla tevsik edilmiş bulunan kimseler evlât edinme mevzuunda bir hakka sahibolmalarında ben, evlât edinme müessesesini tanzim eden 253 ncü maddenin karakterine bir aykırılık görmüyorum. Bu teklifi getiren Sayın Ragıp Üner doktordur ve sosyal meselelerimizle hakikaten yakından ilgisi olan bir arkadaşımızdır, bu müessese ile ilgilenmiş ve bir ihtiyaç duyarak bu kanun teklifini getirmiştir.

Tibben çocuğunun olmadığı tesbit edilmiş, tevsik edilmiş 30 ilâ 40 yaş arasındaki bir vatandaşın evlât edinmekten mahrum edilmesine gönlümüz razı olmamaktadır. Türkiye'de daha evvel de arz ettiğim gibi, kimsesiz çocuklar pek çoktur. Hiç olmazsa bu suretle 300 - 500 çocuğun bir yuvaya ve ana - babaya kavuşmuş olmasında büyük sosyal faydalar mülâhaza edilmesi lâzımdır. Hiçbir mahzurunu da göremeyeceğimiz, sayamayacağımız bu kanun teklifine müspet oy vermek taraftarıyım.

Bendeniz Adalet Komisyonundayım, ama müzakerede bulunamadım, Komisyonumuzun ileri sürmüş bulunduğu - vekâlet yetkililerinden naklen - mahzurlar bence vârit değildir. Denilmektedir ki, münferit meseleler için kanun çıkarmak doğru değildir. Bu, münferit bir mesele değildir. Ragıp Üner Beyefendi de bu mevzuda, her halde her hangi bir münferit hâdiseyi hedef alıp bu kanun teklifini getirmemiştir. Arz ettiğim gibi, sosyal meselelerimizle ilgilenen bir arkadaşımızdır, 300 - 500 veya 1 000 çocuğun bir yuvaya, bir ana - babaya kavuşmasında sosyal faydalarımız olacaktır. Bu bakımdan, kanun

teklifinin kabulü taraftarıyım ve kabul edilmesini istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Açık oya sunulan Milletlerarası Para Fonu Anlaşmasında değişiklik yapılmasına dair tasarıya oyunu kullanmayan sayın üye var mı?.. Yok. Oy verme muamelesi bitmiştir.

C. H. P. Grubu adına Sayın Hakkı Gökçe, buyurun.

C. H. P. GRUPU ADINA HAKKI GÖKÇE (Malatya) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri, Türk Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Kontenjan üyesi Sayın Ragıp Üner'in teklifi Adalet Komisyonunda tartışılmış, gerekçesinde yazılı olduğu üzere, neticeten reddedilmiştir. Maddenin değiştirilmesi için yapılan teklifin Yüce Mecliste görüşülmesinde C. H. P. Grubu adına görüşlerimizi arz edeceğim.

Medeni Kanununun 253 ncü maddesi «Evlât edinme hakkı, en az 40 yaşında olup da nesebi sahih fûruhu bulunmayanlara munhasırdır. Evlât edinen kimsenin evlâtlıktan en az 18 yaş büyük olması şarttır.» demektedir. Maddenin gerekçesinde nesep, Medeni Kanunumuzun düzenleniş şekline göre, tabîi ve akdî olmak üzere iki çeşittir. Evlât edinme, aile hukukuna ilişkin özel bir sözleşme ile evlât edinenle evlâtlık arasında, ana-baba ve evlât bağlantısı ve ilişkisini kuran bir hukukî müessesedir. Evlât edinme ilişkisinin meydana gelmesi üzerine evlâtlık ve evlât edinen arasında sahih nesep rabıtası tesis edilip, kanunen evlâtlık, edinen kimsenin sahih nesepli evlâdı olmakta ve aralarında akdî bir nesep vücut bulmakta ve evlâtlığın evlât edinenin soyadını alması, nafaka ile yükümlü bulunması, evlât edinenin kanuni mirascısı ve mirasta mahfuz hisse sahibi olması, evlât edinenin, evlâtlığın malları üzerinde velâyetin gerektirdiği haklara sahip bulunması gibi, sonuçlar meydana gelmektedir. Bütün bu hükümler, nesebi sahih bir çocuğun kanuni durumunun ay-nını ifade etmektedir.

Halen mevcudolan evlât edinmeye ait Medeni Kanunumuzdaki bu madde karşısında Sayın Ragıp Üner'in teklif ettiği madde ise : «Evlât edinme hakkı en az 40 yaşında olup da nesebi sahih fûruğu bulunmayanlara munhasırdır. Şu

kadar ki, 30 yaşını bitirmiş olup da nesebi sahih fûruu olmasına imkân bulunmadığı Sağlık Kurulu raporu ile sabit olanların evlât edinmesine hâkim kararı ile müsaade olunabilir. Evlât edinen kimsenin evlâtlıktan en az 18 yaş büyük olması şarttır» şeklindedir. Mevcut madde ile değişiklik istenen şekil arasındaki fark, madde değiştirildiği takdirde, 30 yaşında bulunan bir kimsenin de, rapor ibrazı suretiyle, evlât edinebilmesinin temin edilmesidir.

Sayın teklifçi gerekçe olarak, Türkiye'deki yaş ortalamasının, mehz Kanununun ülkesi İsviçre'ye nazaran daha az bulunduğunu, bu bakımdan diliyenin 30 yaşında iken ve şartlar tahakkuk ettiği takdirde bu yola gidebilmesinin teminini; evlât edinme müessesesinin, çocuğu olmayan kimselere ana-baba saadetini tattırma imkânını vermekle kalmadığını, ana-baba terbiyesinden mahrum bulunan kimsesiz çocukların da bir yuvaya kavuşmasını temin edeceğinden bahsetmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, bizim görüşümüz, Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi halinde, aynı bapta bulunan 258 nci madde nazara alındığında, bir çok mahzurlar doğuracaktır. Medeni Kanununun 258 nci maddesinde; «Evlâtlık mukavelesi hakkındaki kaidelere riayet şartıyla, evlâtlık rabıtası iki tarafın rızası ile her zaman kaldırılabilir. Evlâtlık rabıtası, muhik sebeplere istinat halinde evlâtlığın ve mirasından mahrum bırakacak bir hal hudüsünde evlâtlık edinen kimsenin talebi üzerine hâkim tarafından dahi refedilebilir» deniliyor.

Demek ki, evlât edinme müessesesi her iki tarafa, bilhassa evlât edinene yükümler tahmil etmektedir. Evlât edinmeden sonra bundan rücuun çok güç olduğu da kanunun bu maddesinde derpiş edilmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, evlât edinme rabıtasının son bulması, evveleminde iki tarafın rızasına bırakılmıştır. Bu hususun yerine getirilmesine imkân yoktur. Bilhassa evlâtlığın bu gibi ahvalde, evlât edineni serbest bırakmasına mantıken imkân yoktur. Kendi lehine yaratılmış bir durumu, kendi rızasıyla bozmuyacaktır. Kaldı ki, bir tarafın mukaveleyi feshetmek istemesi ve bunun lehte neticelenmesi ise mücbir sebeplere bağlanılmıştır. Kanunun bu maddesi o kadar ağır şartlar taşımaktadır ki, mirastan

mahrum edilmesi lâzım gelen hallerde, hâkimin kararıyla evlâtlık rabitasının kaldırılabilceği bildirilmektedir.

Medeni Kanuna göre, bir kimsenin mirastan mahrum bırakılması için, mahrum bırakılan çok ağır cürümler işlemesi lâzım gelir. Meselâ, ana, babanın canına kasdetme gibi...

Şöylece, arz etmek istediğimiz husus, evlâtlık rabitasının kurulmasından sonra, evlât edinen ve evlâtlığın üzerine çok ağır yükler tahmil edilmekte ve mukavele akdedildikten sonra bundan kurtulmanın âdeta imkânsız hale getirildiği görülmektedir.

Şimdi, akla gelebilir ki, kırk yaşında evlât edinen bir kimse de aynı şartları haiz olacaktır, aynı mesuliyetleri kabul edecektir. Ancak, izah edeceğimiz gibi arada çok fark vardır. Kırk yaşını bitiren bir kimse hayatın olgunluk çağını yaşamaktadır. Basit hevesler nedeniyle böyle bir yola gitmesine imkân yoktur. Aslına bakılırsa, Türkiye'de vatandaşlarımızın, yüzde itibariyle, ekseriyetinin okur yazarlığı mevcut değildir; tâbir caiz ise; cehaletin verdiği bir heves neticesinde bu yola tevessül edilebilir.

Bunun mutlaka böyle olacağını iddia etmiyorum. Ancak, yüzde doksanın üzerindeki durum böyle olacaktır. Bunun neticesi ise, her iki taraf için bir azap kaynağı olur. Zamanın her şeyde yaptığı değişiklik, bu kadar mühim bir meselede daha çok tahribata uğriyacaktır. Kaldı ki, Medeni Kanunun 255 nci maddesinde «karı kocadan birinin evlât edinmesi diğerinin rızasına mütevakıftır.» denilmektedir. Her iki tarafın muvafakatiyle, otuz yaşına gelmiş kimselerin evlât edinebilmesi halinde ortaya çok büyük mahzurlar çıkacaktır.

Kanunumuzun arz ettiğim maddeleri muvacehesinde, otuz yaşındaki bir kimsenin evlât edinmesi halinde üç, beş, hattâ on sene sonra evlât edinenin öldüğünü farz edelim : Bu durumda olan bir kocanın veya karının gencecik ortada kalması halinde, yaratılan durumun bütün ömrü boyunca bir ıstırap kaynağı olacağı açıktır. Medeni Kanunun, evlâtlık müessesesi sebebiyle tahmil ettiği mesuliyetler, geride kalan için çekilmesi imkânsız şartlar doğuracaktır. Bir taraftan mânevi mahzurlar, diğer taraftan Miras Hukukuna taallük eden meseleler sebebiyle geride kalanlara bir ıstırap kaynağı bırakılmış olacaktır.

Bu nedenlerle, maddenin değiştirilmesi teklifi Adalet Komisyonunda rağbet görmemiştir. Teklifin gerekçesinde bahsedildiği gibi, evlât edinme müessesesi; sadece çocuğu olmıyan kimselere ana, baba saadetini tattırmak ve ana, baba ihtimam ve terbiyesinden mahrum olan kimsesiz çocuklara bir aile yuvası temin etmek amacıyla tesis edilmiş bir müessese değildir. Bu müessesenin tanziminde şahsiyetin himayesi bahis konusu olduğu gibi, miras ve mülkiyet haklarına ait anaprensiplerin de göz önünde tutulması lâzımgeldiğinin unutulmaması icabetmektedir.

Sayın Ragıp Üner'in teklifinin gerekçesinde; Türkiye'de pek çok kimsesiz çocukların bulunduğu ve bunların himaye altına alınmasının, kabul edilecek bu değişiklikle sağlanacağı belirtilmektedir.

Tatbikatta gördüğümüz kadariyle, çocuk sahibi olmıyan ve bunun için evlât edinenlerin hemen hemen tamamı, yakınlarının çocuklarını evlât edinmektedirler. Bu bakımdan, aslında binde bir şekilde görülen evlât edinme olaylarında, sayın teklifçinin izah etmek istediği gibi, kimsesiz çocuklar evlât edinilmemektedir. Kaldı ki, ilim ve tıp âlemi, kanunun iktibas edildiği tarihten bu yana, dev adımlarla ilerlemiştir. Uçağın havada nasıl uçtuğu bir kerametmiş gibi telâkki edilirken, bugün fezanın fethine gidilmekte ve muvaffak olunmaktadır.

Şöylece, yüzde doksan çaresi bulunabilecek durum olmuş bir hâdisenin, bundan yarım asra yaklaşan bir zaman evvelinden daha geriye gidilmesinin istenilmesinin karşısındayız.

Raporumuzda da belirtmiş olduğumuz üzere, Medeni Kanun gibi anakanunlarımızın, münferit olaylar ve duygular dolayısıyla ele alınıp değiştirilmesinde de, evveleminde fayda mülâhaza etmemekteyiz.

Kaldı ki, kanunlar, ihtiyaçların doğurduğu müeyyidelerdir. Hangi zaruretler vardır, hangi derde deva olacaktır ki, yarım asra yakalaşan bir tarihi olan Medeni Kanunun bu maddesinin değiştirilmesi istenmektedir? Aslında var olan, ihtiyacı tam karşılayan bir hüküm mevcut iken, değişiklik yapıldığı takdirde arz ettiğim mahzurları doğuracak olan bu teklifin reddini talebediyoruz. C. H. P. nin görüşü, kanunun bu

maddesinin eski haliyle kalması yolundadır.

Arz eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Durakoğlu? Yok. Sayın Hasan Ali Gülcan, buyurun efendim.

HASAN ALİ GÜLCAN (Antalya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; kanun teklifçisi arkadaşımızın, Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında getirdiği bu teklif vatandaşlarımızın evlât edinebilmesi için asgari had olan kırk yaşın otuz yaşa indirilmesi ve tıbben çocuk yapamıyacağı sabit olduktan sonra evlât edinmeye hak kazanması için getirilmiş bir tekliftir.

Muhterem arkadaşlarım, biz hukukçu olarak, tatbikatta evlât edinmenin iyi ve kötü taraflarını çok gördük. Evlât edinenler büyük bir iştahla mahkeme kapılarına koşarlar, evlât edinirler ve onları kendilerinin yavrusuymuş gibi bağrılarına basarlar. Elbette ki bu, çok iyi bir şey; evlâdi olmamanın acısını unuturlar, evlât edinilen kimse de, eğer hayatta yalnız ve fâkir bir kimse ise, mutlâka bir anne ve babaya kavuşmanın sevincini tadar.

Bununla beraber, teklifi biz şahsan uygun bulmuyoruz. Zira, evlât edinme işi, evvelâ bir kemalât işidir. Otuz yaşındaki bir şahıs evlât edinmenin neticelerini belki daha etraflıca idrak edememiş durumda olur. Kırk yaş ise, bunu daha etraflıca düşünme, daha akla uygun şekilde hareket edebilme yaşı olarak kabul olunur. İşte vazı kanun, bunu kırk yaş olarak kabul etmiştir.

Kaldı ki, çocuğu olmayacağı tıbben tesbit olunması hususuna, tatbikatta gördüğümüz birçok tıp olaylarına göre, imkân görülmemektedir. Bakıyorsunuz, mahallî hastanelerde bir rapor veriliyor; adli tıbaa gidiyor, onun tersi olarak bambaşka bir rapor geliyor. Dünyada birçok hastalıkların mikropları, nedenleri daha tesbit olunmamıştır. Bugün kati olarak bir kimsenin çocuk yapamıyacak bir durumda hasta bulunduğu hususunda, kanaatimizce, tıbbın cevap verebileceğini zannetmiyoruz.

Evlât edinenlerin birçoğu, evlât edindikten bir müddet sonra hukukçuların kapısını dövüyorlar; «aman bizi kurtarın» diye. Ne oldu diyorsun; evlâtlık dövmüştür, evlâtlık hakaret etmiştir. Elimizde çare yok. Medeni Kanun onu evlâtlıktan çıkarıp atmaya imkân vermemiş;

ancak, bâzı sebeplerle mirastan mahrumiyeti ön-görmüş ise de, bu, birçok delillere ve birçok uğ-raşmalara ve mahkeme kararlarına vâbestedir. Bu bakımdan birçok güçlükleri ortaya çıkar-maktadır.

Şu hale göre, teklifçinin getirmiş bulunduğu «kırk yaştan otuz yaşa indirme» teklifi, kanaatimizce yersiz olduğu gibi, tıbbın katî olarak «çocuk yapamıyacak» diye tesbit edebilmesi de bugün imkânsız olduğundan, teklifi uygun gör-müyoruz. İleri de birçok aksaklıkları çıkaracaktır. Bu bakımdan peşinen reddolunması en doğ-ru, en uygun yoldur.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Gıyasettin Karaca, bu-yurun.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Sa-yın Başkan, sayın milletvekilleri, Kontenjan Üyesi Sayın Ragıp Üner'in getirmiş olduğu bu kanun teklifinin Adalet Komisyonu tarafından ittifakla reddinden sonra bu teklifi Yüce Mec-lise karşı ve lehte savunmanın müşkül ve güç olduğunu idrak etmiş bulunmama rağmen, bu-günkü cemiyetin icabı halinde bir derdi ve ih-tiyacı olduğu kanaatine varmış bulunmam sebe-biyle ben, Adalet Komisyonu tarafından redde-dilen bu kanun teklifini müdafaa etmek duru-munda kaldığım için evvelemirde özür dileyec-ğim.

Muhterem arkadaşlarım, kanun teklifini ge-tiren arkadaşımız, cemiyetin sosyal dertleriyle ilgilenen, tıbbın en yüksek merciine ve mevkiine gelmiş, ilmiyle, tecrübesiyle ve ihtisasiyle bu konunun da derinliğine tetkikatını yaptıktan sonra getirmiş bulunması sebebiyle bu kanun teklifinin çıkarılmasında ve kabul edilmesinde yarar görmekteyim.

Adalet Komisyonu raporunda olduğu gibi, bu kanun teklifinin aleyhinde konuşan arkadaş-ların ileri sürmüş oldukları gerekçelerin de aley-hinde konuşmak, bunların hepsini veya büyük bir kısmını ret ve cerh etmek mümkündür.

Kanun teklifçisi arkadaşımız, Medeni Kanu-nun 253 ncü maddesindeki hükmü ve maddeyi külliyen ve dipten değiştirmiyor. Ana fikir ve anamesele, temel unsur aynen yerinde kalmak şartıyla bir tek istisnai hüküm getiriyor. Getir-miş olduğu istisnai hüküm; «Ancak sağlık ku-rulları tarafından çocuk yapma kudretini ebe-

diyen kaybetmiş durumda bulunduğuna dair bir heyeti sıhhiye raporunun verilmesi halinde böyle bir evlât edinme meselesi mevzuubahistir.» Asıl kaide ve esas, taban aynen yerinde kalmaktadır. Bu bir istisnadır. Hattâ istisnanın da istisnasıdır. İstisna kaideyi bozmadığı gibi, istisnanın istisnası kaideyi hiçbir suretle bozmayacaktır.

Geçenlerde Meclisimizden bir kanun çıktı; 15 yıllık müddetini doldurmadığı halde, vazifeleri başında veya vazifeleri esnasında vefat eden memurun, yani iştirakçi memuru sağ kalan eşi veya çocukları, eşi ve çocukları - veya da değil - ve çocukları mâlûl ve muhtacolmaları halinde kendilerine yardım yapılabilir. Bugüne kadar Emekli Sandığına yapılmış olan müracaatların % 99 u, hattâ tâbir caiz ise % 99,9 u reddedilmektedir. Neden? Efendim, sağ kalan iştirakçinin eşinin veya çocuklarının meflûc olması, yerinden kalkamayacak derecede hasta olması, yatalak olması halinde bu kanun kabili tatbiktir demek suretiyle, çok ölü, çok dar bir zamanda kullanılabilen bir kanun çıkarılmıştır. Bu da aynı durumdadır.

Arkadaşımız, tıpça 30 yaşında olan bir kimse için çocuk yapıp yapamayacağına dair heyeti sıhhiyenin vermiş olduğu rapor, her zaman için katıyet ifade etmez, derler. Evet, ama 30 yaşındaki bir kimse için verilen heyeti sıhhiye raporu katıyet ifade etmediği gibi, 40 yaşındaki bir erkek için verilen rapor da bir kıymet ifade etmez. Tıbben şunu hepimiz bilmekteyiz ki, kadın 45 yaşında çocuk yapma kudretinden mahrum olur, ama bir erkek 70 yaşta, 80 yaşta, 90 yaşta çocuk yapma iktidarını haizdir. Peki, 40 yaşında bir erkek evlât edinme talebinde bulunduğu zaman bu kimseye, nesebi sahih fûruğunun olmadığı heyeti sıhhiye raporu ile de değil, sadece nüfus kütüklerinde nesebi sahih çocuğu bulunmadığı için evlât edinme hakkı tanınmıyor. Peki; buna ediliyor da veya doktor raporu 40 yaşını bitirmiş kimseler için bir katıyet ifade ediyor da, 30 yaşını bitirmiş kimseler için etmiyor mu? Görülüyor ki, bu mantık ile gidildiği takdirde hakikate varmak güç oluyor. Kaldı ki, zaruretler olmasa, ihtiyaçlar bunu icabetirmese, ben Yüce Meclise temin etmek isterim ki, velev 30 yaşında olan bir kimse dahi, hiçbir surette ve haksız yere mirasına, şerefine evlât-

larına hiçbir zaman için ortak aramaz. 30 yaşında bulunan bir insan bir evlât edinmek mecburiyetinde kalıyorsa, bunu o yola sürükleyen belki zaruri, belki hukuki, belki çok haklı sebepler vardır. Bir insan çocuk yapma iktidarını doğuştan da kaybetmiş olabilir, doğuştan da bu kudrete sahibolmıyabilir, ama bir insan beşer hayatı içerisinde geçirmiş olduğu bir hastalık neticesinde de ebediyen çocuk yapma iktidarından mahrum olabilir. Böyle bir kimse, kendi nesebinden, sulbünden veya sıhri hısmınlığından gelmiyen bir kimse ile bir erkek bir kız çocuğunu evlâthk edinmiş olsa, 30 yaşındaki bir erkeğin 10 yıl sonraki kemali, 12 yaşında almış olduğu bir kız evlâdın 10 yıl sonraki kemali ile ileride belki insan tabiatında ve ahlâkında meydana getirecek teşevvüpler sebebiyle, gayri-tabii münasebetlerin mevzuubahsolması sebebiyle bu maddenin önüne çıkmak belki mümkün olabilir, fakat düşününüz ki, 30 yaşında tabiatın veya cemiyetin vermiş olduğu bir hastalık sebebiyle ebediyen çocuk yapma iktidarından mahrum olmuş, serveti, samanı, iktidarı, şerefi, mevkii yerinde olan bir kimse; dul, fakir, öksüz, kör, muhtaç bir kızkardeşinin veya çok yakını, kanından veya cinsinden olan bir kimsenin evlâdını, yeğenini kendisine evlât edinmek istemesi halinde, Yüce Meclisin ve vazı kanunun bunların karşısına çıkmaması lâzımdır.

Arz ettim; hiçbir kimse 30 yaşında serveti ile unvanı ile şerefiyle mirasiyle evlâdına bir ortak aramaz. Bu teklif, bir istisnadır. İstisnanın da ötesinde bir istisnadır. Kaldı ki, heyeti sıhhiyede buna rapor verecektir. Kaldı ki, heyeti sıhhiyenin dahi rapor vermesi kâfi değildir. Bir de mahkemenin, hâkimin takdir hakkı var, vicdanı var. Evlât edinmeyi isteyen ve evlât edinmeyi arzuluyan, hukukî haklı ve mukni sebepleri de inceliyecektir. Ancak, sebeplerin yerinde görülmesi halinde böyle bir talep kabul edilecektir. Binaenaleyh, kanun teklifcisinin teklifinde de görüldüğü üzere, asıl olan 40 yaşdır. Evlât edinen ve evlât edinilen çocuk arasındaki 18 yaşın muhafazasıdır. 30 yaş bir istisnadır.

Şimdi bir misal ile bunu cevaplandırmak mümkün. 40 veya 45 yaşında bir erkek düşünelim ki, 40 veya 45 yaşında iken, 20 veya 25 ya-

şındaki bir kadın ile evlidir. Evlât edinmede karı ile kocanın; evlât edinenin diğer eşinin muvafakati de şarttır. 45 yaşında evlât edinen bir kimse, 27 yaşında, 20 yaşında, 15 yaşında bir erkek çocuğunu evlât edindi. Evlât edinen 45 yaşında, evlât edinenin eşi 22, 23 yaşında, evlât edindiği evlât 15 yaşında. 45 yaşında bulunup evlât edinen erkek, 7, 8 sene sonra vefat etti. Sağ kalan eşi geldi 27 yaşına, evlât edindiği çocuk da geldi 25 yaşına, 22 yaşına. Şimdi karı, koca bir yuvada hayatlarını idame ettiklerine göre, evlât edindikleri kimseye de evlât edinenin dışında kalam eşi muvafakat ettiğine göre, aynı yuvada kalıyorlar. Aralarındaki hukukî ve ahlâkî münasebetler normal ve yerinde gidiyorsa, eşinin evlât edinmiş olduğu kimsenin ahlâkından, huyundan ve tabiatından memnun ise, eşi onu evlât etmiş diye, onu dışarı atması mevzu bahis değildir ki.. Aralarında bir arkadaşlık mevzu bahis ise, zaten mevzu bahistir. Eğer, ahlâki sebeplerle bir yerde kalmaları, onu hakikaten evlât şeklinde bağrına basmışsa, öbürü de ona evlâtlık görevini ifa etmişse, bunun 7, 8 sene sonra evlât edinen kimsenin ölmesi halinde dahi hukukî münasebetler ve ahlâkî münasebetler lehte veya aleyhte aynı mecrada, aynı yolda yürüyecektir. Binaenaleyh, Sayın Adalet Komisyonunun ve aleyhte konuşan üyelerin konuşmaları, ileri sürdüğü sebepler külliyen yersizdir, yerinde değildir. Haksızdır diyemiyorum, ama teklif sahibinin ileriye sürmüş olduğu kanun teklifinin de haklı ve hukukî olduğu sebepler ve yerler vardır. Binaenaleyh, takdir hakkını hâkimin kullanması şartıyla heyeti sıhhiye raporu ile tevsik edildiği takdirde ahval ve şartlar eğer gerektiriyorsa, 30 yaşında bulunan bir insana da, istisnai bir halde olsa dahi, evlât edinme hakkının tanınmasının daha yerinde olacağı kanısındayım.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Hüsamettin Başer.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifi Yüce Meclise gelmiştir. Medeni Kanunu 253 ncü maddesinde der ki, «Evlâdı bulunmayan kimse, evlât edinir.» Bu, kadın için, erkek için ayrı ayrı olabileceği gibi, ikisi de müştereken evlât edinebilirler.

Teklifin gerekçesini tetkik ettiğimiz zaman, bilhassa bu maddenin tadili, Türkiye'de 100 000 kimsesiz çocuk bulunduğu, 40 yaşının 30 yaşına indirildiği zaman bunların evlât olarak alınacağı esası üzerine istinadetmektedir. Ben size tatbikatçı olarak şunu söyleyeyim ve bütün arkadaşlarımız bilir, evlâdı olmayan karı veya koca mümkün olduğu kadar en yakınlarını, yakınları yoksa akrabalarını evlât olarak alırlar. Kimsesiz çocukları evlât edinen belki pek az insan vardır. Bugün Türkiye'de, 100 bin değil, 200 bin kimsesiz çocuk vardır. Eğer, biz bunu ele almak istiyorsak, Millî Eğitim Bakanlığına, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına büyük hizmet düşmektedir.

Arkadaşlarımız bilirler; mahkemelerin kimsesiz çocuklar hakkında vermiş olduğu binlerce kararı, yurt olmadığından, kimsesiz çocukları barındıracak yerlerin az olmasından dolayı infaz edilemiyor. Bunun yeri burası değil. Onu ayrıyeten teklif halinde getirsin, o kimsesiz çocukları barındıracak yurtlar yapalım, onları sokaklarda, ortalarda koymayalım. Bunun tadili, bunu halledecek bir mesele değildir.

Bir de şu vardır; köylerimizde, kasabalarımızda, şehirlerimizde 40 yaşına kadar karı veya koca çocuğu olmadığı zaman beklerler. Hatta, koca kabahat kendisinde değil ise, gayriresmî evlenmeler yapar ve bundan çocuğu olmadığı ümidine düşer ise, derhal mahkemeye başvurarak evlât edinir.

Sonra, 30 yaşına indirdiğimiz zaman 18 yaş fark olacak, diyor. 30 yaşındaki bir kimse en az 12 yaşındakini evlât edinecek, diyor. Bizde yine bir ata sözü vardır, «40 indan sonra çocuk ednip de ne yapacaksınız,» derler. Bu bakımdan biz, Medeni Kanunun maddesini 40 yaş olarak yine muhafaza edelim. Arz ettiğim gibi, kimsesiz çocukları koruma yeri, Medeni Kanununun 253 ncü maddesi değildir. Kimsesiz çocukları korumak istiyorsak Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlığının kimsesiz çocuklara ait açmış olduğu yurtların sayısını artıralım, ödenegini artıralım ve mahkemelerin vermiş olduğu kararları infaz edelim. Ben, bu nedenler altında getirilmiş olan teklife müspet oy kullanmıyacağım.

Hepinizi saygı ile selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Yusuf Ziya Yağcı, buyurun.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Değerli arkadaşlarım; komisyonun esbabı mucibesini ve bu esbabı mucibeye iştirak eden arkadaşların görüşlerini izah ettikten sonra söz almanın lüzumsuzluğuna kaani olmakla beraber, ben de bir noktaya işaret etmek istiyorum.

Medeni Kanunun 253 ncü maddesinin aynen muhafazası ile beraber, istisnai hallerde 30 yaşını ikmal etmiş kişilerin de evlât edinmelerine imkân vermek amacıyla düzenlenmiş olan tekfil, muhafazası istenilen 253 ncü maddenin maksat ve ruhuna aykırı düşmektedir. Şöyle ki; Medeni Kanunun 253 ncü maddesine göre, bir kimsenin evlât edinebilmesi için, mutlaka evli olması veya nesebi sahih fûruğunun olmasının tıbben veya fiilî hayatında tesbit edilmiş olması şartı yoktur. Medeni Kanunun halen mer'î olan bu maddesine göre, 40 yaşını ikmal etmiş olan bir kişi, ister kadın, ister erkek olsun, evlât edinebilir. Evlât edinme işleminin ikmalinden sonra da, evlendiği zaman pekâlâ nesebi sahih bir fûruğa sahibolabilir.

Şimdi, bu kanun teklifi kabul edilecek olursa, 30 yaşını bitiren bir kişinin bir taraftan evlât edinmesine imkân vereceğiz, öte yandan evli olması şartını koyacağız. Evli olması ile beraber de, tıbben bir daha nesebi sahih çocuğunun ömrü boyunca olmayacağını tesbit edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım; bu teklifte, evlilik şartı teklifin bünyesinde var. Evlilik şartı bu teklifin bünyesinde bulunduğuna göre, eşlerden birisine aidolan nesebi sahih fûruğu olmayacağı şartının diğer eşini de bağlaması haksızlık olur. Sonra, bu evliliğin ilânihaye devam edeceği de iddia edilemez. Binaenaleyh, halihazırda mevcut 253 ncü maddenin tadili veya kaldırılması maksadını gütmeyen bu tasarı, istisnai hallerde 30 yaşını bitirenlere de evlât edinme hakkının verilmesini isteyen bu teklif, asıl mer'î olan kanun maddesiyle çelişki halindedir, ters düşmektedir.

Bir kanun maddesinde ikinci fıkrayı teşkil edecek olan bu teklifin, birinci fıkrayı teşkil edecek olan halen mer'î bir hükümle çelişki halinde bulunması kanun tekniğine aykırı düşer. Bundan başka, esbabı mucibeler de kuvvetli değil arkadaşlarım. Bugün Türkiye'mizde realite şudur ki; evlât edinme yoluna giden ki-

şiler büyük ölçüde kasaba ve şehirlerden çıkmaktadır ve hiç kimse kendisinin mutlaka evlâdı olamayacağına, evlât sahibi olamayacağına kesinlikle miras hükümlerindeki bâzı şahsî ve ailevî düşünceler istisna edilecek olursa - inandırmadıkça - evlât edinme yoluna gitmemektedir.

Binaenaleyh, zaten bu sürenin geçmesi içinde bir insanın 40 yaşını ikmal etmiş olması icabedecek. Kaldı ki, şehirlerimizde bugün evlenme çağının, teklifin esbabı mucibesinde ifade edildiği gibi 14 - 15 olmadığını, 27 - 28 ve hattâ bugün tahsil durumları da nazarı itibara alınırca, 30 yaşın üstüne çıktığını görmek istenilebilecek değil, fiilî durum memleketimizde budur.

Arkadaşlarım, kökleşmiş bir kanun değiştirilemez diye bir kaide yoktur. Ancak, bir kanunun değiştirilmesi veya bir kanunun bir maddesinin değiştirilmesi de mutlaka haklı sebeplere, zaruretlere, içtimai hayatın zorlamalarına istinadetmesi lâzım. Bugün içimizde birçok hukukçu arkadaş var; hiçbirimiz iddia edemeyiz, tatbikatta içtimai zaruretlere ve vatandaşın evlât edinme tehâlikü bu tasarinin kabulünü gerekli kılabacak ölçüde, değildir, hattâ hiç yoktur. Bu bakımdan teklifin aleyhindeyim, böyle basit ve haklı sebeplere istinadetmeyen esbabı mucibelerle Medeni Kanunun 253 ncü maddesinin değiştirilmesinin aleyhindeyim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Kifayeti müzakere tavrı gelmiştir. Esasen bir sayın üye söz almış bulunmaktadır.

Kifayet tavrını okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır, müzakerenin kifayeti-nin oya konulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

İstanbul

Orhan Cemal Fersoy

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet görüşmek istemiyorlar. Son söz Sayın Hilmi İşgüzar' da. Buyurun efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, ben de kısaca Medeni Kanunun 253 ncü maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun teklifi üzerinde görüşlerimi arz edeceğim.

Evvelâ şunu ifade edeyim ki, bendeniz bu teklifin tamamen aleyhindeyim. Adalet Komisyonunun ileri sürmüş oldukları esbabı mucibe

raporunu benimsiyorum. Şöyle ki, bu teklifi hazırlayan muhterem arkadaşımız, kimsesiz, muhtacolan çocukların, bilhassa korunmaya muhtaçolan çocukların sayılarının çokluğundan bahsetmek suretiyle bunların bir aile yuvasına kavuşturulmasını öngörmekte, diğer bir maddesinde de, çocuğu olmıyan kişilerin, ana ve babaların çocuk sevgisine kavuşabilmesi için evlât edinme imkânlarına biran önce kavuşturulması hususuna esbabı mucibesinde yer vermektedir. Kaldı ki, evlât edinmek istiyen şahısların yaşlarının 40 olarak tesbit edilmiş olması, ne muhtaç çocukların evlât edinilmesine mani bir haldir ne de aile şefkatine muhtacolan çocukları almak suretiyle evlât edinmesine 253 sayılı Kanun manidir. Esasında, esbabı mucibe çok zayıftır. Arkadaşlarımızın da ifade eyledikleri gibi, sosyal mesele olarak ele alınması lâzımgelen kimsesiz çocukların sayısı belki yarım milyon üzerindedir. Böyle, milyonda bir, evlât edinme müessesesini çalıştırmak suretiyle bunların ihtiyaçlarına cevap vermek mümkün değildir. Kaldı ki, tatbikat göstermiştir ki, evlât edinme müessesesi daha ziyade büyük şehirlerde kendisini göstermektedir. Büyük şehirlerde, bilhassa geçim sıkıntısının olduğunu düşünürsek, evlenme yaşları, köylerdeki gibi 15 inde, 17 sinde, 18 inde değil, 25 in üzerinde ve 30 da başlar.

O halde, yeni evlenmiş bir insanın çocuğunun olmasını düşünmek bir kere mümkün değil. Kaldı ki, yine esbabı mucibede gösterildiği veçhile, heyeti sıhhiye raporu ile bir kimsenin çocuğunun olmıyacağı kesinlikle bilindiği hususu da doğru değildir, bu da tesbit edilmemiştir.

Şayet o esbabı mucibeden gitmek icabederse - bir arkadaşımız söyledi - doğuştan tamamen kısır olan insanların, çocuk yapma imkânları olmıyan insanların bulunduğunu da düşünürsek, Medeni Kanunumuza göre reşit telâkki ettiğimiz yaş haddi 18 olduğuna göre, 20 yaşındaki vatandaş niçin evlât edinmesin? O halde, istisnai olarak 20 yaş olarak da kabul edebiliriz; bu değildir esasında. Esasında, çocuk edinmek veya aile sevgisini sağlamanın ötesinde miras hukuku ve mülkiyetin anaprensiplerinin korunmasına müstenit bu kanun getirilmiştir ve yaş da 40 olarak alınmıştır. İsviçre'den alınan bu kanunun esbabı mucibesinde insanların hislerinden mümkün oldukça sıyrılmak suretiyle fi-

kir hâkimiyet yaşı 40 olarak telâkki edilmiştir. Bu yüzdendir ki, senatör olarak kabul edilen arkadaşlarımızın Senato seçimlerine gitmek isteyenlerin yaşları, 40 yaş olarak gösterilmiştir. Çünkü, orası sigorta müessesesi mahiyetinde. Anayasanın dışında, partilerin hâkimiyetinin dışında fikirleri çalışsın, parti kulisleri bir tarafa itilsin ve ona göre iş yapılsın diye alınmıştır bu 40 yaş.

Bu bakımdan 40 yaş, esasında normal olarak fikirlerin hâkim olduğu, ilerisini düşünme çağının ilk basamak yaşıdır. Bu yönü ile 40 yaş alınmıştır. 30 yaş aldığımız takdirde arada 18 yaş fark olacaktır evlât edinen ve edilen arasında. O zaman en fazla 12 yaşındaki bir insanı evlât edinebileceksiniz. Halbuki, 15 yaşında, 17 yaşında, 18 yaşında gerçekten evlât edinmeye lâyık olan çok istidatlı, çok kıymetli yakınları da vardır o zatın; onu nasıl alacaktır? Bu kanunu kabul ettiğimiz takdirde o şahıs, 15 yaşındaki bir kız veya erkek, otuz yaşındaki bir kimse tarafından evlât edinilme imkânlarından mahrum kalacaktır. Bu yönüyle biz düşünüyoruz ve raporu ikinci plânda gelmesi gereken bir mesele olarak görüyoruz.

Bir arkadaşımın da ifade ettiği gibi bunlar, daima her yıl ilerliyen ilmin neticesi olarak değişmektedir. Biz, bu yönüyle Adalet Komisyonunun raporunu benimsiyoruz. Medenî Kanununun değiştirilmemesini de bir mesele olarak kabul etmiyoruz. Medenî Kanun, tüm olarak ele alınmış bir kanun olmakla beraber, kendi bünyemize uygun olmıyan maddelerini, sosyal tazyiklerin karşısında değiştirmek mecburiyetindeyiz. Kaldı ki, burada öyle bir şey de yok.

Bu bakımdan biz, benden önce konuşan arkadaşlarımızın bâzılarının fikirlerine iştirak etmeyi mümkün görüyoruz. Yani bu teklif sahibinin, kanun teklifinin lehinde konuşan arkadaşların fikirlerini kabul etmek mümkün değildir.

Yine arz edeyim, tekrarlıhayım ki, bu evlât edinme, esasında tamamen miras hukukunu ilgilendiren mülkiyet prensiplerine müstenittir. Kaldı ki, otuz yaşındaki bir kişiyi düşünelim. Bu, yakınlarına mallarını bırakmayı düşünüyorsa, evlât edinmeden de bunların yolları açıktır. Çünkü biliyorsunuz ki; mallarını, menkul ve gayrimenkullerini temlik etmek, Miras Hukukuna göre, o kimsenin yetkileri dâhilindedir.

Binaenaleyh, Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi olan kıymetli arkadaşımızın teklifi, esbabı mucibesi de dâhil olmak üzere, tamamen bünyemize aykırıdır. Kanunu zedeleyici mahiyette telâkki ediyoruz. Aleyhinde oy kullanacağım, arkadaşlarımla da o istikametten oy kullanmasını istirham ederim.

BAŞKAN — Söz isteyen başka sayın üye? Yok. Bu bakımdan kifayeti oylamıyorum efendim.

Kontenjan Senatörü Sayın Ragıp Üner tarafından verilen ve Medenî Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesini kapsıyan teklif Adalet Komisyonumuzca tasvip görmemiş ve reddine karar verilmiştir.

Adalet Komisyonunun bu ret kararını yüksek tasviplerinize arz ediyorum. Adalet Komisyonu raporunu tasvibettiğiniz takdirde kanun teklifi Meclisimizce reddedilmiş olacaktır. Aksi takdirde verilmiş bulunan metnin müzakeresine geçeceğiz.

Komisyon raporunu tasvibedenler lütfen işaret buyursunlar... Tasvibetmiyenler... Tasvibedilmiş ve teklif reddedilmiştir...

5. — *Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/229) (S. Sayısı : 70)*

BAŞKAN — Raporu görüşmek üzere Hükümet ve Komisyon yerlerini alsınlar lütfen.. Komisyon? Burada. Hükümet? Yok. Gelecek Birleşime kalmıştır.

Açık oylama sonuçlarını arz ediyorum.

6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncü maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının açık oylamasına 205 sayın üye katılmış; 202 kabul, 2 ret, 1 çekimser oy çıkmıştır.. Salt çoğunluk sağlanamamıştır. Gelecek Birleşim yeniden açık oylarınıza arz edilecektir.

19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair anlaşmanın uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısının açık oylamasına 71 sayın üye katılmış; 71 kabul oy çıkmış ve salt çoğunluk sağlanamamıştır. Gelecek Birleşim tekrar açık oylarınıza arz edilecektir.

Yapılan açık oylama sonunda Genel Kurulda çoğunluğun bulunmadığı anlaşılınca, 8 Nisan 1970 Çarşamba günü saat 15,00 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,30

6623 sayılı Türk Havayolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 205
Kabul edenler : 202
Reddedenler : 2
Çekinseler : 1
Oya katılmayanlar : 244
Açık üyelikler : 1

[Kabul edenler]

ADANA
Ali Rıza Güllü
Ali Cavit Oral
Turgut Topaloğlu
ADİYAMAN
Ali Avni Turanlı
Yusuf Ziya Yılmaz
AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Süleyman Mutlu
Kâzım Uysal
AĞRI
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi
AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy
ANKARA
Orhan Alp
Kemal Ataman
Oğuz Aygün
Musa Kâzım Coşkun
İbrahim Önceoğlu
Mustafa Maden
Şinasi Özdenoğlu
Suna Tural
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
ANTALYA
Hasan Akçaloğlu
İhsan Ataöv
Süleyman Çiloğlu

Hasan Ali Gülcan
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Abdullah Naci Budak
Mustafa Rona
BALIKESİR
Salih Zeki Altınbaş
İbrahim Aytaç
Cihat Bilgehan
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
Ahmet İhsan Kırmılı
Mehmet Nurettin Sandıkçioğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz
BİLECİK
Şadi Binay
Mehmet Ergül
BİNGÖL
Mehmet Bilgin
BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık
BOLU
Halil İbrahim Cop
M. Şükrü Kiyıkıoğlu
BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
BURSA
Ahmet Dalı
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut
ÇANKIRI
Arif Tosyaloğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı
DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Sami Arslan
Mehmet Emrin Durul
Hasan Korkmazcan
DIYARBAKIR
Necmettin Gönenç
Sabahattin Savcı
EDİRNE
İlhamî Ertem
Veli Gülkan
Mustafa Harmancıoğlu
ELÂZİĞ
Mehmet Aytuğ
Samet Güldoğan
Ali Rıza Septioğlu
ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasım Cınisli
Selçuk Erverdi
Fethullah Taşkesenlioğlu
ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
GAZİANTEP
Ali İhsan Göğüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Mehmet Lûtfi Söylemez

GİRESUN
Abdullah İzmen
M. Emin Turgutalp
GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Ekrem Saatçi
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Halil Akgöl
Talât Köseoğlu
İSPARTA
Ali İhsan Balım
İÇEL
Mazhar Arıkan
Hilmi Türkmen
İSTANBUL
İbrahim Elmalı
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Bahir Ersoy
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İlhami Sancar
İZMİR
Burhanettin Asutay
Şeref Balçık
M. Hulusi Çakır
Münir Daldal
Ali Naili Erdem

İhsan Gürsan
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma
Kemal Önder
Ali Nalkı Üner

KARS

Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan

Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Osman Yeltekin

KASTAMONU

Mehmet Seydibeyoğlu

KAYSERİ

Tufan Doğan Avsargil
M. Şevket Doğan
Vedat Âli Özkan
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Mehmet Atagün
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut

KIRŞEHİR

Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ

Cevat Ademoğlu
Vehbi Engiz

KONYA

İrfan Baran
Sezai Ergun
Baha Müderrisoğlu
Orhan Okay
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Ali Erbek
Mesut Erez
İlhan Ersoy

MALATYA

Hakkı Gökçe
İsmet İnönü

MANİSA

C. Selçuk Gümüspala
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu

MARAŞ

Veysi Kadioğlu

MARDİN

Şevki Altındağ
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneşan

MUĞLA

Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ

Nimet Ağaoglu

NEVŞEHİR

Hüsamettin Başer

S. Hakkı Esatoğlu

NİĞDE

M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu
Haydar Özalp

ORDU

Memduh Ekşi
Ferda Güley

RİZE

Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

Yaşar Bir
B. Turgut Boztepe
Güngör Hun
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Mustafa Boyar
Nihat Kale
İlyas Kılıç
Doğan Kitaph
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoglu
İsmet Yalçınar

SİNOP

Hilmi İşgüzar

SİVAS

Enver Akova
Kadri Eroğan
Ekrem Kangal

Tevfik Koraltan
Yusuf Ziya Önder

TOKAT

Hüseyin Abbas
Osman Hacıbaloglu

TRABZON

Ekrem Dikmen
Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener

TUNCELİ

Hüseyin Yenipınar
URFA

Mehmet Ali Köklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK

Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN

Mehmet Emin Erding

YOZGAT

Turgut Nizamoglu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK

Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Hüseyin Baytürk
Ahmet Güner
Cahit Karakaş
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

EDİRNE

Cevat Sayın

ERZİNCAN

Hasan Çetinkaya

[Çekinser]

İSTANBUL

Reşit Ülker

[Açık üyelik]

Malatya 1

Yekûn 1

19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Çoğunluk yoktur)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 71
Kabul edenler : 71
Reddedenler : 0
Çekinseler : 0
Oya katılmıyanlar : 378
Açık üyelikler : 1

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Mehmet Rıza Çerçel
Süleyman Mutlu

ANKARA

Kemal Ataman
İbrahim Cüceoğlu
Emin Paksüt
Yusuf Ziya Yağcı
Şerafettin Yıldırım

ANTALYA

Süleyman Çiloğlu
Hasan Ali Gülcan

BALIKESİR

Salih Zeki Altınbaş
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu

BİNGÖL

Mehmet Bilgin

BURDUR

A. Mukadder Çiloğlu

BURSA

Kasım Önadım

ÇORUM

Kemal Demirer

DİYARBAKIR

Sabahattin Savaş

EDİRNE

Veli Gülkan

ERZURUM

Gıyasettin Karaca

GİRESUN

Mustafa Kemal Çilesiz

HATAY

Talât Köseoğlu

İSTANBUL

Tekin Erer
Nuri Eroğan
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Needet Uğur

İZMİR

Şükrü Akkan
Münir Daldal
Ali Naili Erdem
Ali Naki Üner

KARS

İsmail Hakkı Alaca
Musa Doğan
Osman Yeltekin

KASTAMONU

Mehmet Seydibeyoğlu

Hasan Tosyalı

KIRKLARELİ

Mehmet Atagün

KONYA

Baha Müderrisoğlu
Orhan Okay
Tahsin Yılmaz Öztuna

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Ali Erbek
Mesut Erez
İlhan Ersoy

MALATYA

Hakkı Gökçe
İsmet İnönü

MANİSA

C. Selçuk Gümüspala
Kâmil Şahinoğlu

MARAŞ

Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşat

MUĞLA

Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

NEVŞEHİR

Hüsamettin Başer

NİĞDE

M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu

ORDU

Memduh Ekşi
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy

RİZE

Hasan Basri Albayrak
SAMSUN

Nafiz Yavuz Kurt
Doğan Kitaplı

SIVAS

Yusuf Ziya Önder
TOKAT

İsmail Hakkı Birler
Mehmet Kazova

TRABZON

Ekrem Dikmen
UŞAK

Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

YOZGAT

Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK

Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Kevni Nedimoğlu

[Açık üyelikler]

Malatya 1

Yekûn 1

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

65 NCI BİRLEŞİM

6 . 4 . 1970 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 19 ncu maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 28 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/211) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1970)

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Eskişehir Milletvekili İsmet Anı ve 9 arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifleri ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (2/18, 2/157) (S. Sayısı : 60) (Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1970)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanununun 253 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/93) (S. Sayısı : 21) (Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1970)

× 2. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora ve 5 arkadaşının, 444 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gön-

derme tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/229) (S. Sayısı : 70) (Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1970)

× 3. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/99, 1/51) (S. Sayısı : 89) (Dağıtma tarihi : 30 . 3 . 1970)

× 4. — Ankara Üniversitesinin 1967 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Ankara Üniversitesi 1967 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/94, 1/48) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 31 . 3 . 1970)

× 5. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/102, 1/52) (S. Sayısı : 87) (Dağıtma tarihi : 30.3.1970)

× 6. — Karayolları Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Karayolları Genel Müdürlüğü 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/111, 1/63) (S. Sayısı : 88) (Dağıtma tarihi : 30.3.1970)

× 7. — Petrol Dairesi Başkanlığının 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Petrol Dairesi Başkanlığı 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/115, 1/68) (S. Sayısı : 93) (Dağıtma tarihi : 30.3.1970)

× 8. — Ankara Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Ankara Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/93, 1/47) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 31 . 3 . 1970)

× 9. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/95, 1/49) (S. Sayısı : 86) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1970)

× 10. — Orman Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Orman Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/112, 1/65), (S. Sayısı : 90) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1970)

× 11. — Orman Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Orman Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/113, 1/66) (S. Sayısı : 91) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1970)

× 12. — Ceza ve İslah Evleriyle İş Yurtları Döner Sermaye Saymanlığının 1963, 1964, 1965 ve 1966 yılları genel bilânçosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkereleri ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/98, 3/65) (S. Sayısı : 92) (Dağıtma tarihi : 31 . 3 . 1970)

× 13. — Petrol Dairesi Başkanlığının 1967 bütçe yılı Kesinhesabına ait genel uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Petrol Dairesi Başkanlığı 1967 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/114, 1/69) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 31 . 3 . 1970)

× 14. — Sivil Savunma Fon İşleri Saymanlığının 1966 yılı bilânçosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/117) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1970)

× 15. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1962 mali yılı döner sermaye hesaplarına ait 1962 yılı

bilânçosu ile murakıp raporunun sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/118, 3/119, 1/130) (S. Sayısı : 96) (Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1970)

× 16. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1963 yılı döner sermaye hesabına ait bilânço ile uzman murakıp raporunun sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi ile Tekel Genel Müdürlüğünün 1963 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğünün 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/120, 3/121, 1/70) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi 2 . 4 . 1970)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Hendek kazası Kemaliye Mahallesi nüfusunda kayıtlı Mustafaoğlu 1329 doğumlu Faik Özer'in bakiye cezasının affı hakkındaki kanun ile Cumhurbaşkanlığı geri gönderme tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (1/149) (S. Sayısı : 24) (Dağıtma tarihi : 2 . 2 . 1970) (M. Meclisi Dönem II : 1/244, S. Sayısı : 172) (C. Senatosu : 1/594, S. Sayısı : 714)

2. — Salihli İlçesinin Eskicami mahallesi 1028 hanesinde naklen kaydedilen Ali Nacioğlu, Ayşe'den doğma 20.10.1945 doğumlu Kâmil Akman'ın, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/46) (S. Sayısı : 30) (Dağıtma tarihi : 3 . 2 . 1970)

3. — 654 sayılı Toplum zabıtası kurulması hakkında Kanununun 1 ve 3 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/78) (S. Sayısı : 27) (Dağıtma tarihi : 3 . 2 . 1970)

4. — Van'ın Gürpınar ilçesi Hoşap bucağı Işıkpınar Köyü hane 37, cilt 5, sayfa 52 de kayıtlı Necmettinoglu, Emine'den olma 1 . 1 . 1947 doğumlu Nurettin Kahraman'ın, ölüm cezasına

çarpıtılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/45) (S. Sayısı : 46) (Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1970)

5. — Akyazı ilçesi Merkez Yeniköy'ü hane 18, cilt 8, sayfa 125 te nüfusa kayıtlı Hüseyin-oğlu, Fatma'dan olma 13 . 3 . 1940 doğumlu Kemal Uluköylü'nün, ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/47) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1970)

6. — 1076 sayılı Yedek Subay ve Yedek Askerî Memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir maddede ilâve edilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/27) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 27 . 2 . 1970)

7. — İzmir iline bağlı Çeşme ilçesinin Merkez Çiftlik köyü nüfusunun 101 hane, 7 cilt ve 45 nci sayfasında kayıtlı Şükrüoğlu, Zehra'dan doğma 10 . 8 . 1929 doğumlu Mahmut Yel'in. ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/51) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1970)

8. — Yalvaç'ın Tokmakçık köyü hane 90 cilt 22 sayfa 146 da nüfusa kayıtlı, Ali Osman-

oğlu Ayşe'den doğma 9 . 11 . 1948 doğumlu Hüseyin Sesli'nin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/159) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1970)

× 9. — 19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anlaşmasında değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 24 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/1) (S. Sayısı : 99) (Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1970)

10. — Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarının taksitlendirilmesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker, Burdur Milletvekili Mehmet Özbey, Giresun Milletvekili M. Kemal Çilesiz ve 11 arkadaşı ve Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın aynı mahiyette teklifleri ve Tarım, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/151, 2/2, 2/114, 2/124, 2/126) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 2 . 4 . 1970)

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 21

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/93)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı: 10110/5689

2 . 12 . 1969

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.
Saygılarımla.

Ibrahim Sevki Atasagun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı V.
(İmza)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki hazırladığım kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasına emir ve müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

Prof. Dr. Ragıp Üner
Senatör

GEREKÇE

Yüksek huzurunuzunda sunduğum kanun teklifi evlât edinme rabitasında taraflardan birini teşkil eden evlât edinenin daha erkenden evlât edinebilmesi imkânını sağlamak amacını gütmektedir.

Bilindiği üzere evlât edinme ile ilgili yaş şartları İsviçre Hukukundan memleketimize aynen alınmıştır. Halbuki, iki memleketin coğrafi, tabii ve iklim şartları arasında büyük farklar vardır ve bu farkları göz önüne alan 1926 kanun vaznı bâzı hususlarda İsviçre'ye nazaran daha düşük yaşlarda muamele yapmak imkânını tanımıştır. Meselâ İsviçre'de rüşt yaşı 20 olduğu halde, memleketimizde bu yaş 18 olarak kabul olunmuş ve evlenme yaşları da buna göre ayarlanmıştır. Başlangıçtaki bu ayarlanmanın kâfi gelmediği sonradan anlaşılınca 1938 yılında 3453 sayılı Kanunla evlenme yaşlarında bir değişiklik yapılmış, bâzı hallerde kızların 14 yaşında evlenmesine müsaade olunmuştur.

Güney memleketlerinde erkeğin ve kadının daha çabuk olgunluk yaşına geldikleri düşüncesine dayanan böyle bir ayarlamaya evlât edinen için kabul edilen yaş şartları bakımından da lüzum olduğuna ve muhtemelen 30 yaşını bitiren bir kimsenin bâzı kayıt ve şartlar altında evlât edinebilmesine imkân verilmesinin doğru olacağına inanıyoruz.

Gerçekten evlât edinme müessesesi sadece çocuğu olmıyan kimselere ana, baba olmak saadetini tattırma imkânını vermekle kalmaz fakat aynı zamanda ana, baba ihtimam ve terbiyesinden mah-

rum olan kimsesiz çocuklara bir aile yuvası temin etmek suretiyle onların gelişmelerini tehdideden bir sürü tehlikelerden kurtarmak gayesi de güder. Bugün memleketimizde aile yuvasının sıcaklığına hasret çeken pekçok kimsesiz çocuk bulunduğu gibi evlâtları olmadığı için bu gibi çocukları evlât edinmek isteyen ve fakat yaşları müsait olmadığı için bu arzularına yerine getiremeyen sayısız aileler de vardır.

Evlât edinen ile evlâtlık arasındaki 18 yaş farkı muhafaza edilmekle beraber, 30 yaşını bitiren ve fakat nesebi sahîh fûruğu mevcud olmadığı gibi bundan böyle bulunmasına da imkân olmadığı sağlık kurulu raporu ile sabit olanların hâkim kararı ile evlât edinmelerine müsaade olunması memleket ihtiyaçlarını karşıladıktan başka Fransa, Almanya ve Avusturya gibi Batı memleketlerinin mevzuatına da uygun düşecektir.

Gerçekten, bu memleketlerin kanunlarında evlât edinmenin yaş bakımından muafiyet kabul olunmuştur. Çünkü daha genç yaşında evlât edinme ihtiyacı duyulabileceği gibi erken evlât edinmenin de bu münasebete zararı değil faydası dokunacağı düşünülmüştür.

İki taraf arasındaki, 18 yaş farkı da muhafaza olunduğuna göre, tabii vaziyetten ayrılma gibi bir mahzur da mevcut değildir.

Özet :

a) Medeni kanun hükümlerinin sanki mukad-des bir yasa gibi değiştirilemez telâkkisi yanlış olduğu kanaatindeyim.

Anavatanı İsviçre'de dahi bu kanun 24 defa değiştirilmiştir.

b) Evlenme yaşı memlekete ve muhite göre değişir, İsviçre'de bu yaş 20 olarak kabul edildiği, Arabistanda 9 yaşında evlenilmektedir.

c) Ortalama yaş süresi İsviçre'de 70 dir. Devlet Bakanlığının resmî cevabına göre Türkiye'de 34 tür. Bu hakikatler karşısında bir kimsenin 40 yaşına kadar bekletilmesi hakikatleri görmemek olur.

d) İsviçre'de korunmaya muhtaç çocuklar diye bir problem yoktur. Türkiye'de anasız babasız sokaklarda dolaşan çocukların miktarı 100 000 in üzerindedir.

Bu kanunda evlâdı olmayanın tıbbi muayene ile evlâdı olmayacağı heyet raporu ile sabit olan kimselere ancak hâkimin uygun gördüğü hallerde evlât verilmesi teklif edilmektedir.

Yaş haddini indirme hususunda yeni kanunlarda görülen temayüle uygun olan teklifimizin kanunlaşmasında memleket ihtiyaçlarını karşılama bakımından fayda mülâhaza etmekteyiz.

Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Medeni Kanununun 253 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 253. — Evlât edinme hakkı en az 40 yaşında olup da nesebi sahîh fûruğu bulunmayanlara munhasırdır. Şu kadar ki, 30 yaşını bitirmiş olup da nesebi sahîh fûruğu olmasına imkân bulunmadığı Sağlık Kurulu raporu ile sabit olanların evlât edinmesine hâkim kararı ile müsaade olunabilir. Evlât edinen kimsenin evlâtlıktan en az onsekiz yaş büyük olması şarttır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/93
Karar No. : 14

24 . 1 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Medeni Kanununun 253 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi, Adalet Bakanlığı temsilcileri de hazır buldukları halde Komisyonumuzca tetkik ve müzakere olundu.

Teklif sahibi, kanun teklifinin gerekçesinde ileri sürmüş olduğu sebeplere istinaden, Medeni Kanunumuzun evlât edinme müessesesini nizamhyan 253 ncü maddesinin değiştirilmesini talebetmekte ve sonuç olarak nesebi sahih fûruu olmasına imkân bulunmadığı sağlık kurulu raporu ile sabit olanların 30 yaşını bitirmiş olmaları kaydı ile evlât edinme imkânına sahibolunmasını istemektedir.

Medeni Kanunumuzun 253 ncü maddesinde evlât edinmenin şartları ve yaş hadleri çeşitli cepheleri ile tesbit edilmiş, gerek tatbikatta ve gerekse nazariyatta, bu konuda, bu yolda her hangi bir itiraz ve şikâyetle karşılaşılmamıştır.

Teklifte ileri sürüldüğü gibi evlât edinme müessesesi sadece çocuğu olmayan kimselere ana baba olma saadetini tattırmak ve ana baba ihtimam ve terbiyesinden mahrum olan kimsesiz çocuklara bir aile yuvası temin etmek amacı ile tesis edilmiş bir müessese değildir. Bu müessesenin tanziminde şahsiyetin himayesi bahis konusu olduğu gibi, miras ve mülkiyet haklarına ait ana prensiplerin göz önünde tutulması lâzımgeldiğinin unutulmaması icabetmektedir. Kaldı ki, bugünkü medeniyet ölçüleri içinde, istikbale muzaf olarak, nesebi sahih fûruu olmasına imkân bulunmadığı hususunun da ayrıca teemmül edilmesi lâzımgelmektedir.

Teklif sahibinin geçen dönem içinde yapmış olduğu aynı teklif, sâbık Adalet Komisyonunda, 20 . 12 . 1966 gün, (2/346) esas ve 20 karar numaralı raporu ile ve aynı gerekçe ile reddedilmiştir.

44 yıllık tatbikatını idrak etmiş bulunduğumuz Medeni Kanun gibi ana kanunlarımızın münferit olay ve duygularla ele alınıp değiştirilmesinde prensip bakımından Komisyonumuzca bir fayda mülâhaza olunmamıştır.

Adalet Bakanlıği temsilcilerinin de iştirak etmiş oldukları, yukarıda tadadolunan gerekçelerle kanun teklifinin reddi Komisyonumuzca ittifaken kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygiyle sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İ. Hakkı Tekinel

Sözcü
İçel
Mazhar Arıkan

Kâtip
Diyarbakır
Behzat Eğilli

Çorum
A. Nâki Ulusoy

Elâzığ
Samet Güldoğan
İmzada bulunamadı

İsparta
Yusuf Uysal
İmzada bulunamadı

Kırklareli
Mehmet Atağün

Erzurum
Rasim Cinisli
İmzada bulunamadı

Malatya
Hakkı Gökçe

Ordu
Orhan Vural

Sivas
Tevfik Koraltan

Sivas
Vahit Bozatlı

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 60

Eskişehir Milletvekili İsmet Anrı ve 9 arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifleri ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (2/18, 2/157)

Eskişehir Milletvekili İsmet Anrı ve 9 arkadaşının, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi (2/18)

12 . 11 . 1969

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/789 noda kayıtlı olup da hükümsüz kalan kâğıtlar arasında bulunan Eskişehir Milletvekili M. İsmet Anrı'nın Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkındaki kanun teklifinin, İçtüzüğü'nün 69 ncu maddesi gereğince yeniden görüşülmesini teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Eskişehir
İ. Anrı
Muğla
İ. Oktay

Eskişehir
M. Ş. Sönmez
Manisa
S. Çağlar
Kayseri
Ş. Doğan

İçel
M. Arıkan
Manisa
S. Gümüspala
Sakarya
N. Bayar

Elâzığ
Ö. F. Sanaç
Sakarya
Y. Bir

30 . 12 . 1968

Millet Meclisi Başkanlığına

645 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi ile ona ekli gerekçe ilişikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim. Saygılarımla.

Eskişehir Milletvekili
M. İsmet Anrı

GEREKÇE

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli Veteriner hekim subaylar bugüne kadar ehliyet ve feragat ile yürüttükleri ordu hayvanlarının sağlıklarının korunması görevlerinin yanında ve bu görevin ayrılmaz bir parçasını ve mantiki sonucunu teşkil eden önemli çevre sağlığı görevleri ifa etmelerine rağmen 1965 yılında T. B. M. M. ne getirilen Türk Silâhlı kuvvetlerinde görevli muvazzaf tabip, diş tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki kanun tasarısına dâhil edilmemişler ve tasarının Meclislerde görüşülmesi sırasında Veteriner hekimlere de teşmili yolunda beliren

genel temayüle karşı Parlâmentonun gerektiği şekilde tenevvür edememesi sonunda tasarı Veteriner hekimleri kapsamına almaksızın kanunlaşmıştır.

645 sayılı bu Kanunun aşağıda arz olunacak hususlar muvacehesinde Anayasanın eşitlik ve sosyal adalet esprisine olduğu gibi yurt ve dünya gerçeklerine de uymamaktadır.

1. Veteriner hekimleri hizmet yönünden tabip, eczacı ve dış tabibi gibi tıp müntesiplerinden ayrı mütalâa etmeye imkân yoktur. Hayvanlar ve ürünlerinden insanlara geçen hastalıklarla menşinde mücadele 6343 sayılı Kanun ile Veteriner hekimlerin uhdesine bırakıldığı gibi, 1593 sayılı Umumi Hıfıssıhha Kanunu ve 160 - 5 sayılı Silâhlı Kuvvetler gıda kontrol talimatı her türlü insan gıdalarının muayene ve tahlilini yapmakla Veteriner hekimleri yükümlü tutmaktadır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının merkez teşkilâtı ve müesseselerinde, diğer çeşitli Bakanlık ve teşekküllere bağlı hastane, lâboratuvar, verem savaş dispanserleri, kan bankaları ve sair teşkillerde mütehasıs Veteriner hekimler, mütehasıs tabip yetkileriyle istihdam edilir. Kaldı ki, bizzat Millî Savunma Bakanlığı da Gülhane Askerî Tıp Akademisi ve bağlılarında, ARGE Başkanlığı beslenme lâboratuvarı ve sıhhiye depoları ve sıhhi teftiş kurullarında Veteriner hekimleri tabip ve eczacılarla beraber ve eşit yetkilerle çalıştırmak suretiyle bu vâkıayı kabullenmiş olmaktadır.

2. Veteriner hekimleri haklar yönünden tıp müntesiplerinden ayrı mütalâa etmek sadece M. S. B. camiasında mevcut bir haksızlıktır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu ve sağlık personeli istihdam eden diğer müteaddit kamu tüzel kişilikleri Full - Time kanunlarında Veteriner hekimler için tabiplere mümasil tazminat hükümleri tesis etmişlerdir.

3. Türk Silâhlı Kuvvetleri dışında en geniş Veteriner topluluğunu istihdam etmekte olan Tarım Bakanlığı teşkilâtında ve Belediyelerde görevli Veteriner hekimlere 883 sayılı Kanun gereğince ödenek verilmesi öngörülmüş ve asker Veteriner hekimlere teşmil edilmiyerek mağduriyetlerinin devamına sebebiyet verilmiştir.

4. Yukarıda açıklanan haksızlıkların sebebiyet verildiği moral çöküntüsü içinde bulunan Veteriner hekimlerden önemli bir bölümü son bir - iki yıl içinde istifa suretiyle Türk Silâhlı Kuvvetlerinden ayrılmışlar ve hizmet, keyfiyet ve kemiyet yönlerinden önemli kayıplar vermiştir. Bugünkü durumun devamı halinde bu ayrılmaların tevali edeceği muhakkaktır.

5. Muadil meslek mensupları ile ve 645 sayılı Kanunun 1 nci maddesi son paragrafı hükümlerine göre tazminat kapsamına alınan mahdut sayıda meslektaşlarıyla ayrı muamele görmenin yarattığı huzursuzluk henüz meslekten ayrılmayanların da randımanlı çalışmasını muhakkak ki önemli şekilde etkilemekte ve son iki maddede kaydedilen hususlardan en ağır zararı gören Türk Silâhlı Kuvvetleri camiası ve memleket olmaktadır.

Haksızlıkların biran önce ortadan kaldırılması ve huzursuzlukların önlenmesi için kanun tâdininin kabulünü saygılarımızla arz ederiz.

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi (2/157)

9 . 12 . 1969

Millet Meclisi Başkanlığına

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkındaki kanun teklifim gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla rica ederim.

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veterinerlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi

GEREKÇE

7 . 7 . 1965 tarih ve 645 sayılı «Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında» ki Kanunla Silâhlı Kuvvetlerde görevli, muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi kabul edildiği halde, Silâhlı Kuvvetlerde görevli veteriner hekimlere tazminat verilmesi öngörülmemiştir.

Oysaki veteriner hekimlik, salgın hastalıklarla mücadele, biyolojik madde ve çeşitli ilâçların hazırlanması ve kontrolü, araştırma işleri, lâboratuvar hayvanları, tecrübî cerrahi, öğretim ve eğitim, sıhhi ikmâl işleri, gıda kontrol hizmetlerinde insan sağlığıyla elele yürümekte olan önemli bir tıp meslekidir. En az tabiplik, dış tabipliği ve eczacılık kadar önemli ve hayatî bir meslektir.

Veteriner hekimler 5 yıllık bir öğretim görürler. Bir yıl da Veteriner Akademisinde kurs gördükten sonra orduya katılırlar. Halen orduda 200 civarında veteriner hekim vardır. Türk Ordusunun sağlığını korumakla görevlidirler.

Türk Ordusunun sağlığını korumakla görevli bu önemli tıp meslekinin sahiplerine tazminat verilmemesinin ciddî bir sebebi yoktur.

15 . 6 . 1967 tarihli ve 883 sayılı Kanunla Tarım Bakanlığı teşkilât ve müesseselerinde ve belediyelerle özel idarelerde çalışan veteriner hekimlere de ayda 1 000 liraya kadar tazminat verilmesi kabul edilmiştir.

Bu kanun teklifi açık bir adaletsizliği ortadan kaldırmak için getirilmiştir. Kabul edildiği takdirde askerî veteriner hekimler de emsali tabip, dış tabibi ve eczacılar gibi ödenek alacaklardır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ REŞİT ÜLKER'İN TEKLİFİ

Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 7 . 7 . 1965 tarih ve 645 sayılı «Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkındaki Kanunun» 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — Üsteğmen ve daha üst rütbelerde bulunan muvazzaf tabip, veteriner hekim, dış tabibi ve eczacılara albay maaşının yüzdesi itibarıyla bu kanundaki esaslara göre tazminat verilir.

İnsan sağlığı ile görevlendirilmiş çeşitli menşelerden gelen hayatî kimya mütehassısları ile aynı görevlerde bulunan bakteriyologlar ve Silâhlı Kuvvetlerde maaşlı olarak hizmet gören sivil tabip, veteriner hekim, dış tabibi ve eczacılara da 1 nci fıkra gereğince tazminat verilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 2/18, 2/157
Karar No. : 2

13 . 1 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Eskişehir Milletvekili İsmet Angı ve 9 arkadaşının, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi ilgili Millî Savunma ve Maliye temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu.

Her iki teklif de aynı mahiyette görüldüğünden birleştirilmiş ve müzakerelere esas olarak Eskişehir Milletvekili İsmet Angı'nın 2/18 Esas No. lu teklifi ele alınmıştır.

Teklifin gerekçesinde de arz ve izah olunduğu veçhile 7 . 7 . 1965 tarih ve 645 sayılı «Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verilmesi hakkında» ki Kanunla Silâhlı Kuvvetlerde görevli, muvazzaf tabip, dış tabibi, eczacı ve insan sağlığı ile görevlendirilmiş çeşitli menşelerden gelen hayati kimya mütehassısları ile aynı görevde bulunan bakteriyoloğlar ve Silâhlı Kuvvetlerde maaşlı olarak hizmet gören sivil tabip, dış tabibi ve eczacılara da tazminat verilmesi öngörülmüştür.

Veteriner hekimliği de en az tabiblik, dış tabibliği ve eczacılık kadar önemli ve hayati meslektir ve üstelik veteriner hekimler de 5 yıllık bir öğrenim görürler.

883 sayılı Kanunla Tarım Bakanlıği Teşkilât ve müesseselerinde ve belediyelerle özel idarelerde çalışan veterinerlere de ayda (1 000) liraya kadar tazminat verilmektedir.

Yukarda arz edilen sebepler muvaceshinde prensibolarak teklif kabul edilmiştir. Kanunlaştığı takdirde de sosyal adalet ilkeleri tahakkuk etmiş olacaktır.

Teklifin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 2 nei ve 3 neü maddeleri olan yürürlük ve yürütme maddeleri kanun tekniğine uygun olarak redakte edilmiş ve yapılan bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Kâtip ve bu rapor

Başkan Çankırı <i>H. Dağlı</i>	Sözcüsü Manisa <i>C. S. Gümüspala</i>	Adana <i>H. Uslu</i>	Elâzığ <i>H. Hanağası</i>
Hatay <i>A. Yılmaz</i>	İstanbul O. Kabibay İmzada bulunamadı	İstanbul <i>S. Orkunt</i>	Konya S. Koçaş İmzada bulunamadı
Konya <i>B. Müderrisoğlu</i>	Manisa <i>M. O. Daut</i>	Niğde <i>H. Özalp</i>	Trabzon <i>M. Arslantürk</i>

Van
F. Türkoğlu

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Esas No: 2/18, 2/157
Karar No: 17

6 . 2 . 1970

Millet Meclisi Başkanlığına

Geçen dönemde gündeme kadar gelen ve bu dönem İçtüzüğü'nün belirgin maddesi uyarınca teklif sahibi ve 9 arkadaşı tarafından yenilenip, tetkiki hususu Komisyonumuza havale buyurulan «Eskişehir Milletvekili İsmet Angı ve 9 arkadaşının, Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf veteriner hekimlere de tazminat verilmesi hakkında kanun teklifi» ile, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in aynı mahiyetteki teklifi ve önhavaleleri uyarınca Millî Savunma Komisyonunun teklifler üzerine düzenlediği rapor, ilgililerin de katıldıkları oturumda görüşüldü;

645 sayılı Kanunla Silâhlı Kuvvetlerde görevli muvazzaf tabip, dış tabibi ve eczacılara tazminat verildiği halde aynı camiada mümasili görev yapan askerî veterinerlerin kanun kapsamı dışında bırakılmaları elbette ki, sosyal adalet ve hakkaniyet ilkeleri ile bağdaşmaz, kaldı ki, 883 sayılı Kanunla Tarım Bakanlığı teşkilât ve müesseselerinde ve belediyelerde özel idarelerde görevli sivil veterinerlere de tazminat verilmektedir. Mahdut sayıda olan söz konusu meslek erbabına da emsali meslektaşları misillü tazminat verilmesini öngören teklif, Millî Savunma Komisyonunca yürürlük ve yürütme maddelerinde kanun tekniği nedeniyle yapılmış değişik şekli ile kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Sakarya <i>N. Bayar</i>	Kâtip Erzurum <i>R. Danişman</i>	Ankara <i>T. Toker</i>	Bolu Söz hakkın mahfuzdur <i>H. İ. Cop</i>
Bolu <i>K. Demir</i>	Burdur <i>N. Yavuzkan</i>	Edirne <i>M. Harmanenoğlu</i> İmzada bulunamadı	Elâzığ <i>Ö. F. Sanaç</i>
Eskişehir <i>M. İ. Angı</i>	Hatay <i>H. Özkan</i>	İçel <i>C. Okyayuz</i>	İstanbul <i>O. C. Fersoy</i>
İzmir <i>M. Akan</i>	İzmir <i>C. Karagözoğlu</i> İmzada bulunamadı	İzmir <i>T. Orhon</i>	Kastamonu <i>H. Tosyalı</i>
Manisa <i>H. Okçu</i> İmzada bulunamadı	Maraş <i>A. İmanoğlu</i>	Muğla <i>M. Akarca</i> İmzada bulunamadı	Sivas <i>M. Timisi</i>
Tokat <i>İ. H. Balcı</i>	Trabzon <i>A. R. Uzuner</i>	Zonguldak <i>S. T. Müftüoğlu</i> İmzada bulunamadı	

**Eskişehir Milletvekili İsmet An-
gı ve 9 arkadaşının teklifi**

*Silâhlı Kuvvetlerde görevli mu-
vazzaf veteriner hekimlere de
tazminat verilmesi hakkında
kanun teklifi*

MADDE 1. — 645 sayılı Si-
lâhlı Kuvvetlerde görevli muvaz-
zaf tabip, dış tabibi ve eczacı-
lara tazminat verilmesi hakkın-
daki Kanunun 1 nci maddesi
aşağıdaki şekilde değiştirilmiş-
tir :

«Madde 1. — Üsteğmen ve
daha üst rütbelerde bulunan
muvazzaf tabip, veteriner he-
kim, dış tabibi ve eczacılara al-
bay maaşının yüzdesi itibariyle
bu kanundaki esaslara göre taz-
minat verilir.

İnsan sağlığı ile görevlendi-
rilmiş çeşitli menşelerden gelen
hayatî kimya mütehassısları ile
aynı görevlerde bulunan bakte-
riyologlar ve Silâhlı Kuvvetler-
de maaşlı olarak hizmet gören
sivil tabip, veteriner hekim,
dış tabibi ve eczacılara da 1 nci
fıkra gereğince tazminat veri-
lir.»

MADDE 2. — Bu kanun ya-
yımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Ba-
kanlar Kurulu yürütür.

**Millî Savunma Komisyonunun
değiştirishi**

*Silâhlı Kuvvetlerde görevli mu-
vazzaf hekimlere de tazminat
verilmesi hakkında kanun
teklifi*

MADDE 1. — Teklifin 1 nci
maddesi aynen kabul edilmiş-
tir,

MADDE 2. — Bu kanun ya-
yımı tarihini takibeden ay ba-
şında yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hü-
kümlerini Millî Savunma, İçiş-
leri ve Maliye bakanları yürü-
tür.

**Bütçe Plân Komisyonunun
metni**

*Eskişehir Milletvekili İsmet An-
gı ve 9 arkadaşının Silâhlı Ku-
vetlerde görevli muvazzaf vete-
riner hekimlere de tazminat ve-
rilmesi hakkında kanun teklifi*

MADDE 1. — Teklifin 1 nci
maddesi aynen kabul edilmiş-
tir.

MADDE 2. — Millî Savunma
Komisyonunun 2 nci maddesi
aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millî Savunma
Komisyonunun 3 ncü maddesi
aynen kabul edilmiştir.

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 99

19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Ana-sözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğ u hakkında kanun tasarısı ve Dışışleri, Maliye ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu 24 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/1)

T. C.

Başbakanlık

13 . 11 . 1969

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 784/9014

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 10 . 11 . 1969 tarihinde kararlaştırılan «19 . 1 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Bilindiği gibi, 21 . 2 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye istinaden, memleketimiz aynı yıl içerisinde Milletlerarası Para Fonuna ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına üye olmuştur.

Milletlerarası Para Fonunun kuruluş gayeleri arasında üyelerin geçici ödeme güçlüklerine yardım ve dünya ticaret hacminin genişletilmesi yer almaktadır. 1951 - 1964 yılları arasında dünya ticaret hacmi ortalama % 6 oranında artmıştır. (Sosyalist ülkeler ve Kıta Çini hariç)

Buna karşılık, Dünya rezervlerinin 1951 - 1965 yılları arasında gelişmesi şöyle olmuştur :

1951 - 1965 dünya rezervleri

	(Milyar US \$)			
	Devre sonu itibariyle rezervler		1951 den 1965 artış	Yıllık yüzde artış
	1951	1965		
Altın	33.9	41.9	8.0	1.5
IMF Rezerv durumu	1.7	5.4	3.7	8.6
Konvertibl Paralar	13.7	22.9	9.2	3.7
Amerika	4.2	14.8	10.6	9.4
İngiltere	8.2	6.7	— 1.5	— 1.5
Diğerleri	1.3	1.4	0.1	0.5
Toplam	49.3	70.2	20.9	2.6

Tablodaki görüldüğü gibi, 1951 - 1965 yılları arasında altın sadece 8 milyar dolar artmış ve bu artış yıllık ortalama % 1.5' den ibaret kalmıştır. Para Fonu rezerv imkânlarındaki % 3,7 yıllık ortalama artış bir yana bırakılırsa, en önemli eklilikliite kaynağını A.B.D. dolarlarındaki 10.6 milyarlık yükselme teşkil etmiştir. Amerika Birleşik Devletlerinin uzun yıllar süren ödemeler dengesi açıkları, bu likidite artışının belibaşlı kaynağı olagelmıştır. Ancak, Batı Avrupa ülkelerinde «ithal edilmiş bir enflasyon» sayılan söz konusu durumun devam edemeyeceğinin tesbiti üzerine yeni bir likidite aracı bulunması için çalışmalara başlanmıştır. Özellikle Milletlerarası Para Fonu ve Onlar Grubunun birkaç yılı bulan çalışmaları sonufla aşağıda esasları açıklanan sistem tasarısı meydana getirilmiştir.

Milletlerarası Para Fonunun Rio de Janeiro'da Eylül 1967 tarihinde yapılan 22'nci yıllık toplantısında Umumi Heyet, (Güvernörler Meclisi) Milletlerarası Likiditeyi artırmak ve buna paralel olarak Fonun bugüne kadar uyguladığı cari usullerinde değişiklikler yapmak üzere Müdürler Kuruluna (Executive Directors) hali hazır Fon Anlaşmasında bazı değişmeler ve yenilikler getirecek yolda çalışması için yetki veren bir karar kabul etmiştir.

Müdürler Kurulu, Fon personelinin yardımı ile bu çalışmayı yapmış ve bir karar metni ile buna ilişkin bir değişiklik tasarısını hazırlayarak mektup yolu ile oylamaları için Umumi Heyetin (Güvernörler Kurulu) tasvibine sunmuştur. Karar ve buna ilişkin değiştirme tasarısı umumi heyet tarafından yukarıda bahsedilen yol izlenmek suretiyle 3 . 6 . 1968 tarihinde kabul edilmiştir.

Değişiklik tasarısının amacı, milletlerarası likiditeyi artırmak için özel çekiş hakları adı verilen bir sistemi kabul etmek ve bunu genel sistemin içine yerleştirebilmek için Anasözleşmenin bazı maddelerini değiştirmektedir.

Mevcut tasarıya göre özel çekiş hesabının işleyiş tarzı şu şekilde olacaktır. Umumi Heyetin toplam rey miktarının % 85 ekseriyeti ile alınacak bir karar ile tesbit edilecek ilk tahsis miktarı, bu hesaptan istifade etmeyi arzu eden üyelerin kotaları nisbetinde dağıtılacaktır. İhtiyaç halinde üye Fona müracaatla Özel Çekiş Hesabından yapabileceği kullanma miktarını ve kullanabileceği para birimlerini öğrenecektir. Bu hesaptan fiili tahsisi yapılmaması halinde ise, çekiş yapan üyenin hesabı borçlandırılacak ve çektiği paralar memleketlerinin aynı hesabı çekilen miktar kadar alınacaktır. Özel Çekiş haklarının kullanılması muhtemel 5'er yıllık devreler içerisinde ele alınacak ve bu hesaptan kullanılan miktar toplam tahsisin % 70' inden fazla olmayacaktır. Özel Çekiş Hesabı mutlak altın garantisini havıldır. Genel hesaptan farklı olarak özel çekme hesabı otomatik bir hale getirilerek üyeler için bir garanti ve kolaylık sağlanmış bulunmaktadır.

Umumi Heyetin tasvibi üzerine Değişiklik Tasarısı Milletlerarası Para Fonu tarafından üyelerin kabulüne sunulmuştur.

Bu defa kabulümüze sunulan Değişiklik tasarısı, 5016 sayılı Kanuna ekli Milletlerarası Para Fonu Anlaşmasının giriş maddesi ile I, III, IV, V, VI, XII, XVIII, XIX ve XX'nci maddelerinin bazı fıkralarında değişiklik yapmakta ve özel çekme hakları ile ilgili olarak Anlaşma metnine XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI ve XXXII numaralı maddelerin eklenmesini öngörmektedir.

Değişiklik tasarısı ayrıca, adı geçen kanuna ekli ve Milletlerarası Para Fonu Anlaşmasına bağlı (B) cetvelinde bazı değişiklikler yapmakta ve özel çekme haklarının bir icabı olarak (F), (G), (H) ve (I) cetvellerini eklemektedir.

Değişiklik tasarısının kanunlaşması halinde memleketimiz için sınırlı da olsa yeni bir dış ödeme imkânı doğacaktır.

24 numaralı Geçici Komisyonu raporu

Millet Meclisi

24 numaralı Geçici Komisyonu

Esas No. : 1/1

Karar No. : 2

26 . 3 . 1970

Yüksek Başkanlığa

19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkındaki Kanun tasarısını görüşmek üzere Genel Kurulun 41 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuz ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştiraki ile toplanarak tasarıyı müzakere etmiştir.

Tasarının Yüce Meclise sevkinden sonra, Milletlerarası Para Fonu ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasının bütün üyelerinin ittifakı ile, üyelerin bu teşekküllerdeki iştiraklerinin artırılması Güvernörler Meclisi tarafından kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Bu iki Milletlerarası kuruluşlardaki iştiraklerimiz 798 sayılı Kanunla belirtilmiş bulunmaktadır. Bütün üyelere şâmil olan bu artışın kabulünden ve yürürlüğe girmesinden sonra, 798 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi zarureti hâsıl olduğundan bu değişikliğin tasarıya 2 nci madde olarak eklenmesi ve diğer madde numaraları ile Kanun başlığının buna göre tadili ve zühulden Hükümet teklifinde yer almıyan ve Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde tadil edilmiş olan III, ve XXI numaralı maddelerin de metne ilâvesi teklif edilmiş ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisıyla Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygılarla sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı

Muğla

Ahmet Buldanlı

Sözcü

Amasya

Yavuz Acar

Kâtip

Kastamonu

Hasan Tosyalı

Bolu

M. Şükrü Kiyıkoğlu

İstanbul

Naime İkbâl Tokgöz

Kars

Kemal Okyay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak katılmış olduğumuz Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Mil-

24 NUMARALI GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

19 . 2 . 1949 tarihli ve Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanuna ek Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinde değişiklik yapılmasına dair Anlaşmanın uygun görülmesi ve Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair Kanunun 798 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 19 . 12 . 1947 tarih ve 5016 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak

Hükümetin teklifi

letlerarası Para Fonu Anasözleşmesinin, Türkçe ve İngilizce metinlerinin, giriş maddesi ile I, II, IV, V, VI, VII XVIII, XIX, XX nei maddelerinin bâzı fıkralarında yapılan değişikliklerin ve Özel Çekme Hakları ile ilgili olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII nei maddelerinin ve Anasözleşmeye ekli (B) cetvelinde yapılan değişikliklerle Özel Çekme Haklarının icabı olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen (F), (G) (H) ve (I) cetvellerinin kabulü hususunda yapılmış olan Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür. 10 . 11 . 1969

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>R. Sezgin</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Atabeyli</i>	<i>T. Bilgin</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>G. Titrek</i>	<i>Y. Z. Önder</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. Topaloğlu</i>	<i>H. Menteşeoğlu</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>R. Sezgin</i>	<i>M. Erez</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>O. Oğuz</i>	<i>T. Gülez</i>
Ticaret Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
<i>A. Dalh</i>	<i>V. Â. Özkan</i>

24 numaralı Geçici Komisyonun değiştirisi

Milletlerarası Para Fonu Anasözleşmesinin, Türkçe ve İngilizce metinlerinin giriş maddesi ile I, II, III, IV, V, VI, VII, XVIII, XIX, XX nei maddelerinin bâzı fıkralarında yapılan değişikliklerin ve Özel Çekme Hakları ile ilgili olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII nei maddelerinin ve Anasözleşmeye ekli (B) cetvelinde yapılan değişikliklerle Özel Çekme Haklarının icabı olarak Anasözleşmeye yeniden eklenen (F), (G), (H) ve (I) cetvellerinin kabulü hususunda yapılmış olan Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — 798 sayılı Kanunun 2 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına yapılması gereken ödemeler, gelecek yıllar bütçelerine konulacak tahsisatlardan mahsubedilmek üzere, avans olarak icra olunabilir. Ancak bu avansların (Milletlerarası Para Fonuna 151 000 000 ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına 128 600 000 olmak üzere) yekûnu 1 Temmuz 1944 tarihinde meri siklet ve sâfiyetteki 279 600 000 Amerika Birleşik Devletleri doları karşılığını geçemez.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>A. İ. Birincioğlu</i>	<i>İ. Ertem</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>N. Menteşe</i>	<i>S. Öztürk</i>
Sanayi Bakanı	En. ve Ta. Kay. Bakanı
<i>S. Kılıç</i>	<i>S. O. Avcı</i>
Turizm ve Ta. Bakanı	İmar ve İskân Bakanı
<i>N. Cevheri</i>	<i>H. Nakıboğlu</i>
Köy İşleri Bakanı	Orman Bakanı
<i>T. Kapanlı</i>	<i>H. Özalp</i>
Gençlik ve Spor Bakanı	
<i>İ. Sezgin</i>	

**MİLLETLERARASI PARA FONU ANLAŞMASI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK TASARISI
GÜVERNÖRLER KURULUNUN 22-8 SAYILI KARARI GEREĞİNCE HAZIRLANMIŞTIR**

(A)

BAŞLANGIÇ MADDESİ

Başlangıç maddesi şöyle olacaktır :

«(i) Milletlerarası Para Fonu, bu Anlaşmanın, evvelce kabul edilen ve şimdi de özel çekme hakları imkânı yaratan ve diğer bâzı değişiklikler yapmak üzere tadil edilen hükümlerine uygun olarak kurulmuştur ve bu hükümlere göre çalışacaktır.

(ii) Fon, işlemlerini yürütebilmek amacıyla bir genel hesap ve bir de özel çekme hesabı tutulacaktır. Fon üyeliği özel çekme hesabına iştirak hakkı verecektir.

(iii) Bu Anlaşma gereğince yapılan işlemler için genel hesap; özel çekme haklarıyla ilgili işlemler için de özel çekme hesabı kullanılacaktır.»

(B)

Madde - I.

AMAÇLAR

1. Madde I. — (v) şöyle olacaktır :

«(v) Yeterli teminatları karşılığında Fon kaynaklarının geçici olarak emirlerine hazır bulundurulabileceği itimadını üyelere vermek, böylece ödemeler dengesi güçlüklerini millî ve milletlerarası refahı yıkıcı tedbirlere başvurmaksızın güdermeleri imkânını sağlamak.»

2. Madde (I) in son cümlesi şöyle olacaktır :

«Fon güdeceği politika ve alacağı kararlarda bu maddede açıklanan amaçlara göre hareket edecektir.»

(C)

Madde - III.

KOTALAR VE TAAHHÜTLER

1. Kısım 2 şöyle olacaktır :

«Kısım 2. Kotaların ayarlanması

Fon beş yılı aşmayan aralıklarla üyelerin kotalarını genel bir incelemeden geçirecek ve gerekli gördüğünde bunlarda bir ayarlama yapılmasını teklif edecektir. Fon, uygun bulduğu takdirde ilgili üyenin her hangi başka bir zamanda kotasında ayarlama yapılması isteğini de göz önünde tutabilir. Genel bir inceleme sonucunda, kotalarda teklif edilen her hangi bir değişikliğin yapılması için toplam oyların yüzde seksenbeşi, ve kotalarda bunun dışında başka bir değişiklik için de toplam oyların beşte dört çoğunluğu gereklidir. Hiçbir kota, ilgili üyenin muvafakati olmadığından değiştirilmeyecektir.»

2. Aşağıdaki (c) fıkrası Kısım 4 e eklenecektir :

Kotaların değiştirilmesi halinde ödemeler :

«(c) Kotaların genel olarak gözden geçirilmesi sonucunda, tasarlanan kota artışlarıyla ilgili ödemeler veya bu ödemelerin etkilerini hafifletme amacıyla alınan kararlar için toplam oyların % 85 çoğunluğu gereklidir.»

(D)

Madde - IV.

PARALARIN PARİTELERİ

1. Kısım 7 şöyle olacaktır :

«Kısım 7 paritelerdeki yeknesak değişiklikler

Bu maddenin kısım 5 (b) hükümlerine rağmen Fon, toplam genel oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu ile bütün üyelerin paralarının paritelerinde aynı nisbette değişiklikler yapabilir, Bununla beraber, fonun kararından itibaren yetmişiki saat içinde bir üye parasının paritesinin böyle bir kararla değiştirilmesini istemediğini bildirirse o üyenin parasının paritesi bu hüktüm dâhilinde değiştirilmeyecektir.»

2. Kısım 8 Fon mevutlarının altın değerinin anuhafazası, (d) fıkrası şöyle olacaktır :

«(d) Bu kısmın hükümleri bütün üyelerin paralarının paritelerinde aynı nisbette yapılan değişikliğe - böyle bir değişikliğin yapılması sırasında Fon, toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu ile başka türlü karar vermediği takdirde - uygulanır.»

(E)

Madde - V.

FON İLE YAPILAN İŞLER

1. Kısım 3 te Fon kaynaklarının kullanılması şartları, fıkra (a) (iii) şöyle olacaktır :

«(iii) Tasarlanan satınalma bir altın tranşı satınalması olacak, veya Fonun satınalan memleketin parasından olan mevcudunun, satınalma tarihinden önceki oniki aylık bir devre içinde kotasını yüzde yirmibeşinden fazla artmasına, veya kotasını yüzde ikiyüz aşmasını intacetmiyecektir;»

2. Aşağıdaki (e) ve (d) fıkraları kısım 3 e eklenecektir.

«(e) Bir üye, Fonun kaynaklarını Fonun amaçlarına uygun şekilde kullanacaktır. Kaynaklarının kullanılmasıyla ilgili olarak Fon, üyelerin ödemeler dengesi güçlüklerini, Fonun amaçlarına uygun şekilde gidermeleri için yardımcı ve kaynakların geçici olarak kullanılması için yeterli teminat tesis edici bir politika uygulayacaktır.»

«(d) Bir üye tarafından yukardaki (a) fıkrasına göre yapılan bir müracaat, tasarlanan satınalmanın bu Anlaşmanın hükümlerine ve bu hükümlere göre kabul edilen politikalara uygun olup olmadığını tâyin etmek için Fon tarafından incelenecektir. Ancak altın tranşı satınalma teklifinde bu inceleme yapılmıyacaktır.»

3. Kısım 7. Bir üyenin Fondan parasını satınalması, (b) fıkrasının ilk cümlesi şöyle olacaktır :

«(b) Fonun her malî yılının sonunda (B) açıklamasına uygun şekilde, her cins rezerv ile üye, Fondaki parasının bir kısmını aşağıdaki şartlarla satınalacaktır :

(i) Her üye, yıl içinde rezervlerinde aşağıdaki şekilde meydana gelmiş değişikliğe eşit miktarda, Fondaki kendi parasını satınalacaktır : Üyenin Fonda mevut parasındaki artışın yarısı na üye rezervlerindeki artışın yarısının ilâvesi veya üye rezervlerindeki azalışın yarısının çıkarılmasıyla elde edilen miktar kadar; veya, üyenin Fondaki kendi parası azalmış ise, o takdirde, üye rezervlerindeki artışın yarısından Fonda azalan kendi parasının yarısı çıkarılınca elde edilen miktar kadar.

4. Kısım 7. (c) fıkrası şöyle olacaktır :

«(c) Yukardaki (b) de açıklanan ayarlamalardan hiçbirisi aşağıdaki hallerde uygulanmıyacaktır :

(i) Üye rezervleri, kendi kotasının yüzde yüzellisinden aşağı olduğu takdirde, veya
(ii) Üyenin Fondaki kendi parası mevcudu, kotasının yüzde yetmişbeşinden aşağıya düştüğün-
de, veya

(iii) Fondan talebedilen her hangi bir üye parasından Fonun mevcudu, ilgili üyenin kotası-
nın yüzde yetmişbeşinden fazla olduğu takdirde, veya

(iv) Satın alınan miktar, ilgili üyenin kotasını yüzde yirmibeş aştığı takdirde.»

5. Aşağıdaki (d) fıkrası, kısım 7 ye eklenecektir :

«(d) Fon, toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu ile yukardaki (e), (i) ve (iv) deki
yüzdeleri değiştirebilir ve (B) açıklaması fıkra 1 (e), (d) ve (e) ve fıkra 2 (b) deki kuralları da
değiştirebilir, ve bunlara ilâveler yapabilir.»

6. Kısım 8 de ücretler, (a) fıkrası şöyle olacaktır :

«(a) Başka bir üyenin parasını Fondan kendi parası karşılığında satın alınan her hangi bir üye,
satın alınan paranın parite değerine ilâveten yüzde yarımından az ve yüzde birden çok olmamak üzere
Fonca bütün üyeler için eşidolarak tesbit edilmiş bir hizmet ücreti ödiyecektir; şu kadar ki,
Fon, takdir hakkını kullanarak üyelerin altın transları alışlarında yüzde yarımından daha aşağı
bir hizmet ücreti tahsil edebilir.»

7. Aşağıdaki kısım, Madde V e eklenecektir :

«Kısım 9. Prim

(a) Fon, üyenin kotasının yüzde yetmişbeşi Fondaki kendi parası ortalamasının üstünde ol-
duğu takdirde, aradaki fark üzerinde, bütün üyeler için eşit oranda olmak üzere, prim ödiyecek-
tir. Ancak Fondaki parası mevcudu üyenin kotasının yüzde yetmişbeşini aşarsa buna prim öden-
miyecektir. Prim oranı yıllık yüzde birbuçuk olacaktır; fakat Fon, takdir hakkını kullanarak
bu oranı artırabilir veya azaltabilir; şu kadar ki oranı yıllık yüzde ikinin üzerine çıkaran her
hangi bir artırma veya yıllık yüzde birin altına düşüren bir indirme için toplam oyların dörtte
üç çoğunluğu gereklidir.

(b) Prim, Fon tarafından tâyin edileceği şekilde altınla veya üyenin kendi parasıyla öde-
necektir.»

(F)

Madde - VI.

SERMAYE TRANSFERLERİ

1. Kısım 1 de, Fon kaynaklarının sermaye transferleri için kullanılması, (a) fıkrası şöyle
olacaktır :

«(a) Dışarıya geniş veya devamlı bir sermaye akımını karşılamak amacıyla Fon kaynakla-
rını, bir üye bu maddenin 2 nci kısmında belirtilen hal dışında kullanamaz ve Fon, kaynakla-
rının bu şekilde kullanılmasını önlemek amacıyla ilgili üyeden denetimde bulunmasını talebedebi-
lidir. Üye, böyle bir talebi aldıktan sonra gerekli denetimde bulunmazsa Fon, bu üyenin Fonun
kaynaklarını kullanmaya ehliyetli olmadığını ilân edebilir.»

2. Kısım 2 şöyle olacaktır :

«Kısım 2. Sermaye transferleri hakkında özel hükümler :

Bir üye, sermaye transferlerini karşılamak için altın transı satınalma hakkına sahibolacaktır.»

(G)

Madde - XII.

ORGANİZASYON VE YÖNETİM

1. Kasım 2 de Güvernörler Kurulu, fıkra (b) (ii) ve (iii) şöyle olacaktır :

«(ii) Kotaların gözden geçirilmesi, veya kotaların genel olarak gözden geçirilmesi sonunda

teklif edilen artırımların uygulanması için ödemeler yapılması veya ödemelerden doğan tesirlerin hafifletilmesi hakkında karar vermek.»

«(iii) Bütün üyelerin paralarının parite değerlerinde yeknesak bir değişiklik yapılmasını onaylamak veya böyle bir değişiklik yapılmadığında, fon mevcutlarının altın değerlerinin muhafazasıyla ilgili hükümlerin uygulanmaması hakkında karar vermek.»

2. Aşağıdaki hükümler kısım 2 (b) ye eklenecektir :

«(ix) Satınalma ile ilgili hükümleri veya satınalmaların hangi cins rezervlerle yapılacağını bildiren kuralları tekrar gözden geçirmek ve bunlara ilâveler yapmak.»

«(x) Genel rezervlere özel her hangi bir rezerv'den transfer yapmak.»

3. Kısım 6 nın başlığı şöyle olacaktır :

«Rezervler ve net gelinin dağıtımı»

4. Kısım 6 da, fıkra (b) şöyle olacaktır :

«(b) Her hangi bir yılın net geliri dağıtılacağı zaman ilk önce, madde V, Kısım 9 a göre o yıl için prim almaya hak kazanmış olan üyelere, o yıl içinde ödenmiş her hangi bir primi yüzde ikiye tamamlayan bir ek meblâğ ödenecektir. Bu dağıtımdan sonra o yıla ait geri kalan net gelir bütün üyelere kotaları nisbetinde dağıtılacaktır. Ödemeler her üyeye kendi parasıyla yapılacaktır.»

5. Aşağıdaki fıkra (c) kısım 6 ya eklenecektir :

«(c) Fon genel rezervlere özel her hangi bir rezervden transferler yapabilir.»

(H)

Madde - XVIII.

YORUM

Madde XVIII (b) şöyle olacaktır :

«(b) Yönetim Kurulunun yukarıdaki (a) ya göre bir karara varması halinde, her hangi bir üye meselenin, kararı kesin olan Governörler Kuruluna havalesini, karar tarihinden itibaren üç ay içinde istiyebilir. Governörler Kuruluna havale edilen her mesele Governörler Kurulu Yorum Komitesi tarafından incelenecektir. Bu komitenin her üyesinin bir oyu olacaktır. Governörler Kurulu, bu komitenin üyelik, çalışma usulleri ve oylama çoğunluklarını tesbit edecektir. Komitenin kararı - kurul toplam oyların yüzde seksen beş çoğunluğu ile başka türlü bir karar vermedikçe - Governörler Kurulunun da kararı olacaktır. Governörler Kuruluna havale edilen meselenin sonuçlanmasına kadar fon gerekli görürse Yönetim Kurulu kararına göre işlem yapabilir.»

(I)

Madde - XIX.

KAVRAMLARIN AÇIKLANMASI

1. Madde XIX (a) şöyle olacaktır :

«(a) Bir üyenin rezervlerinden maksat onun sahibolduğu resmî altın rezervi, diğer üyelerin konvertibl paraları ve fonun tâyin edebileceği üye olmayan memleketlerin paralarıdır.»

2. Madde XIX (e) şöyle olacaktır :

«(e) Yukarıdaki (c) ye göre diğer resmî kuruluşların ve diğer bankaların resmî mevcutları sayılan meblâğlar üyenin rezervine dâhil edilecektir.»

3. Aşağıdaki hüküm madde XIX a eklenecektir :

«(j) Altın transı satın alınması, bir üyenin kendi parası karşılığında başka bir üyenin parasını Fondan, Fondaki parası mevcudu kotasının iki mislini aşmıyacak şekilde satın alınmasıdır. Şu kadar ki ihracat temevvüçlerini gidermek için yapılan finansman yardımlarında, Fonun, kendi kaynak-

larının kullanılmasına ilişkin politikaya dayanarak üye parasını satınalması ve elinde tutması halinde, - iki misli - limiti aşılabılır.

(j)

Madde - XX.

SON HÜKÜMLER

Madde XX nin başlığı şöyle olacaktır :
«Uygulamaya başlangıç»

(k)

Madde XX den sonra aşağıdaki, XXI den XXXIII e kadar olan maddeler eklenecektir.

Madde - XXI.

ÖZEL ÇEKME HAKLARI

Kısım 1. Özel çekme hakları tahsisine ilişkin yetki

Fon, özel çekme hesabına iştirak eden üyelere, mevcut rezervlerine ilâveler yapmaları için, ihtiyacın kendini hissettirdiği hal ve zamanda, özel çekme hakları tahsisine yetkilidir.

Kısım 2. Değer birimi

Özel çekme haklarında değer birimi 0,888 670 gram sâf altın olacaktır.

Madde - XXII.

GENEL HESAP VE ÖZEL ÇEKME HESABI

Kısım 1. Genel ve özel hesap işlemlerinin ayrımı

Özel çekme haklarının kullanılmasını gerektiren bütün işlemler özel çekme hesabı marifetiyle yürütülecektir. Fonun bu Anlaşma ile ve bu Anlaşma gereğince uygulanan diğer bütün işlemleri genel hesap marifetiyle yürütülecektir. XXIII ncu maddenin 2 nei kısmına göre yapılan uygulamalar ve işlemler özel çekme hesabından olduğu kadar genel hesaptan da yürütülecektir.

Kısım 2. Mevcutların ayrımı

Fonun bütün mevcutları genel hesapta tutulacaktır. Ancak, XXVI nci maddenin 2 nei kısmına ve XXX ve XXXI nei maddelere ve (H) ve (I) açıklamalarına göre elde edilen mevcutlar özel çekme hesabında tutulacaktır. Hesaplardan birine ait mevcutlar, Fonun diğer hesapla ilgili işlemleri dolayısıyla uğranılan kayıpları ve borçları karşılamak veya gidermek için kullanılmıyacaktır. Şu kadar ki, özel çekme hesabına ait yürütme giderleri Fon tarafından istisnaen genel hesaptan ödenecek ve bu giderler XXVI nci maddenin 4 neu kısmına dayanan mâkûl bir tahmin esası üzerinden hesaplanarak zaman zaman tahsil edilecektir.

Kısım 3. Kayıt tutma ve bilgi verme

Özel çekme hakları mevcutlarındaki her türlü değişiklikler, Fon tarafından ancak özel çekme hesabına kaydedildikçe geçerli olacaktır. İştirakçiler, özel çekme haklarının bu Anlaşmanın hangi hükümlerine dayanılarak kullanıldığını Fona bildireceklerdir. Fon, çalışmalarını için gerekli gördüğü diğer bazı bilgilerin de kendisine verilmesini iştirakçilerden isteyebilir.

Madde - XXIII.

İŞTİRAKÇİLER VE ÖZEL ÇEKME HAKLARININ DİĞER MALİKLERİ

Kısım 1. İştirakçiler

Bir özel çekme hesabı iştirakçisinin bütün vecibelerini kendi kanununa uygun olarak yüklen-

diğini ve bu vecibelerin hepsini yerine getirebilmek için gerekli bütün tedbirleri aldığını bildiren bir belgeyi Fona tevdi eden her Fon üyesi, belgenin tevdi tarihinden itibaren özel çekme hesabına katılmış olacaktır; şu kadar ki XXI ilâ XXXII nei maddelerin ve (F) ilâ (I) açıklamalarının yürürlüğe girmesinden ve kotalar toplamının en az yüzde yetmişbeşine sahibolan üyeler tarafından belgelerin bu Kısma göre tevdiinden önce, hiçbir üye iştirakçi olmayacaktır.

Kısım 2. Özel çekme haklarının genel hesaba kaydı :

Bu anlaşma hükümlerine uygun olarak Fon; özel çekme haklarını genel hesaba kabul edebilir ve dolayısıyla onlara malik olabilir ve bu hakları kullanabilir.

Kısım 3. Diğer özel çekme hakları malikleri :

Fon toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu ile,

(i) Üye olmayanların, iştirakçi olmayan üyelerin ve birden fazla üye için merkez bankası görevlerini yapan kuruluşların, özel çekme hakları malikleri olarak tâyinini,

(ii) Bu özel çekme hakları maliklerinin iştirakçilerle olan işlemlerinde, özel çekme haklarını kabul etmelerine, ellerinde bulundurmalarına ve kullanmalarına hangi kayıt ve şartlarla müsaade edilebileceğini, ve

(iii) İştirakçilerin bu özel çekme hakları malikleriyle hangi kayıt ve şartlarla işlemlere girebileceklerini tesbit edebilir.

Belirtilen malikler ve iştirakçilerin birbirleriyle olan işlemlerinde kullanılacak olan özel çekme haklarının Fon tarafından tesbit edilen kayıt ve şartları, bu Anlaşma hükümlerine uygun olacaktır.

Maddde - XXIV.

ÖZEL ÇEKME HAKLARI TAHSİSİ VE İPTALI

Kısım 1. Tahsis ve iptalin dayandığı esaslar ve göz önünde tutulacak hususlar :

(a) Fon, özel çekme hakları tahsis ve iptali ile ilgili bütün kararlarında; amaçlarına ulaşmayı sağlayabilmek ve dünyada enflasyon ve fazla talebi olduğu kadar deflasyon ve ekonomik durgunluğu gidermek maksadıyla, rezerv mevcutlarını takviye etmek için, icabeden hal ve zamanda, uzun vâdeli toplam ihtiyacı gidermek çarelerini göz önünde tutacaktır.

(b) Özel çekme hakları tahsisine ilişkin alınacak ilk kararda, gerekçe olarak; rezervlerin artırılması için milletlerarası bir ihtiyaç bulunduğu hakkındaki genel kanı ve daha iyi bir ödemeler dengesine ulaşılması isteği ve ayrıca güçlükleri giderme usullerinin gelecekte daha iyi bir şekilde geliştirilmesi fikri, göz önünde tutulacaktır.

Kısım 2. Tahsis ve İptal

(a) Fonun özel çekme hakları tahsis ve iptal kararları birbirini izliyen beşer yıl süreli dönemler için alınacaktır. İlk esas dönem, özel çekme hakları tahsisine ilişkin ilk karar tarihinde veya bu kararda belirtilecek sonraki bir tarihte başlayacaktır. Her türlü tahsisler veya iptaller yıllık aralıklarla yapılacaktır.

(b) Tahsis oranları her tahsis kararı tarihindeki kotaların yüzdeleri şeklinde gösterilecektir. Özel çekme hakları iptali oranı, her iptal kararı tarihindeki özel çekme hakları net tahsisleri toplamının yüzdeleri şeklinde ifade edilecektir. Bu yüzdeler bütün iştirakçiler için aynı olacaktır.

(c) Fon, her hangi bir esas döneme ilişkin kararında, yukarıdaki (a) ve (b) ye rağmen :

(i) Esas dönemin beş yıl yerine başka bir sürede olmasını; veya

(ii) Tahsis veya iptallerin yıllık aralıklardan başka zamanlarda yapılmasını; veya

(iii) Tahsis veya iptaller için tahsis veya iptal kararları tarihlerinden başka tarihlerdeki kotaların veya net tahsisler toplamının esas alınmasını öngörebilir.

(d) Bir esas dönemin başlamasından sonra iştirakçi olan bir üye, iştirakçi olmasından sonra gelen ilk dönemden itibaren - Fonun, yeni iştirakçinin, iştirakçi olmasından hemen sonraki ilk tahsisten itibaren tahsisler almaya başlamasına karar verdiği hal hariç - tahsisler alacaktır. Fon, bir

esas dönem içinde iştirakçi olan bir üyenin bu esas dönemin geriye kalan kısmında tahsisler almasını kararlaştırdığı ve fakat iştirakçi (b) ve (c) ye göre tesbit edilen tarihlerde üye olmadığı takdirde bu tahsislerin iştirakçiye hangi esaslar üzerinden yapılacağını tayin edecektir.

(e) Bir iştirakçi, her hangi bir tahsis kararına dayanılarak yapılan özel çekme hakları tahsislerini alacaktır.

Ancak,

(i) İştirakçi adına hareket eden Governörün karar lehinde oy vermemesi; ve

(ii) İştirakçinin bu karar gereğince, ilk özel çekme hakları tahsisinden önce kendisine özel çekme hakları tahsisi yapılmasını istemediğini yazılı olarak Fona bildirmesi hali müstesnadır. Bir iştirakçinin isteği üzerine Fon, iptali mütaakıp özel çekme hakları tahsisine ilişkin yazının geçerliğine son vermeyi kararlaştırabilir.

(f) Her hangi bir iptalin yürürlüğe girdiği tarihte iştirakçinin elinde bulunan özel çekme hakları tutarı, bu iştirakçinin iptal edilecek özel çekme hakları hissesinden daha az olduğu takdirde iştirakçi, borçlu bakiyesini, gayrisâfi rezerv durumunun müsaadesi nisbetinde derhal kapatacak ve Fon ile bu amaçla istişarede bulunacaktır. İptalin yürürlüğe girdiği tarihten sonra, iştirakçi tarafından elde edilmiş olan özel çekme haklarının borç bakiyesi de mahsup ve iptal edilecektir.

Kısım 3. — Olağanüstü durumlar :

Fon olağanüstü durumlar sebebiyle; uygun gördüğü her hangi bir zamanda bir esas dönemin geriye kalan kısmındaki tahsis veya iptal oranlarında ve sürelerinde değişiklik yapabilir, veya bir esas dönemin süresini değiştirebilir veya yeni bir esas döneme başlayabilir.

Kısım 4. — Tahsislere ve iptallere ilişkin kararlar :

(a) Bu maddenin kısım 2 (a), (b) ve (c) veya kısım 3 üne dayanan kararlar, Genel Müdürün Yönetim Kuruluna benimsenen tekliflerine göre, Governörler Kurulu tarafından alınacaktır.

(b) Genel Müdür, her hangi bir teklif yapmadan önce teklifin bu maddenin, kısım 1 (a) hükümlerine uygunluğuna emin olduktan sonra, iştirakçiler arasında geniş ölçüde destek bulacağına da kanaat getirmek üzere, istişarelerde bulunacaktır. Genel Müdür ilk tahsis için bir teklifte bulunmadan önce, ayrıca, madde XXIV, kısım 1 (b) hükümlerinin yerine getirildiğine ve tahsislere başlamanın iştirakçiler arasında geniş ölçüde destek bulacağına kanaat getirecektir. Genel Müdür özel çekme hesabının tesisini mütaakıp böyle bir kanaate varır varmaz, ilk tahsis için teklifte bulunacaktır.

(c) Genel Müdür :

(i) Her esas dönemin sona ermesinden en geç altı ay önce;

(ii) Bir esas dönem için tahsis veya iptalle ilgili hiçbir karar alınmamışsa yukarıdaki (b) hükümlerinin yerine getirildiğine kanaat getirdiği her hangi bir zamanda;

(iii) Tahsis veya iptal oran veya sürelerinde değişiklik yapmayı veya bir esas dönemin süresini değiştirmeyi veya yeni bir döneme başlamayı bu maddenin, kısım 3 üne uygun bulduğunda; veya

(iv) Governörler Kurulu veya Yönetim Kurulu tarafından her hangi bir talepte bulunulmasından itibaren altı ay içinde;

Teklifler yapacaktır, şu kadar ki, Genel Müdür, yukarıdaki (i), (iii) veya (iv) deki şartları muhtevi hiçbir teklifin bu maddenin kısım 1 ine uygun düşmediğini ve yukarıdaki (b) ye göre iştirakçiler arasında da geniş destek bulunmayacağını tesbit ettiği takdirde keyfiyeti, Governörler Kuruluna ve Yönetim Kuruluna bildirecektir.

(d) Madde XXIV, kısım 2 (a), (b) ve (c) veya kısım 3 e dayanan kararlar için toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu gereklidir. Tahsis oranlarının düşürülmesiyle ilgili olarak kısım 3 e göre alınan kararlar bu hükümden müstesnadır.

Maddde - XXV.

ÖZEL ÇEKME HAKLARINA İLİŞKİN İŞLEMLER

Kısım 1. — Özel çekme haklarının kullanılması :

Özel çekme hakları bu Anlaşma ile veya bu Anlaşma gereğince müsaade olunan işlemlerde kullanılabilir.

Kısım 2. — İştirakçiler arasındaki işlemler :

(a) Bir iştirakçi özel çekme haklarını, bu haklara eşit değerde para temin etmek için bu maddenin 5 neî kısmına göre tâyin edilen diğer bir iştirakçiden kullanmak hakkına sahibolacaktır.

(b) Bir iştirakçi diğer bir iştirakçi ile anlaşmak suretiyle kendi özel çekme haklarını aşağıdaki işler için kullanabilir :

(i) Diğer iştirakçide mevcut, kendi parasından eşit bir miktarı elde etmek için; veya,

(ii) Bu maddenin 6 (a) kısmı uyarınca diğer iştirakçinin mevcutlarını yenilemesine imkân veren, borç bakiyesini azaltan veya önliyen; bu maddenin 3 (a) kısmına göre diğer iştirakçinin beklenen etkinliği gösterememesi sonucu bu başarısızlığı telâfi eden; veya özel çekme hakları mevcutlarını onların birikmiş net tahsislerine daha fazla yaklaştıran, fon tarafından belirtilmiş her hangi bir işlemle diğer çekme hakkı nisbetinde para temini etmek için fon, toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu ile bu hükme dayanarak daha başka işlemler veya işlem şekilleri tesbit edebilir.

(b) (ii) fıkrasına göre Fon tarafından tesbit edilen her türlü işlemler veya işlem şekilleri bu anlaşmanın diğer hükümlerine ve özel çekme haklarının bu anlaşma gereğince yerinde kullanılması hükümlerine uygun olacaktır.

(c) Özel çekme haklarını kullanan iştirakçiye para sağlıyan diğer bir iştirakçi, sağladığına eşit bir miktarda özel çekme haklarına malik olacaktır.

Kısım 3. İhtiyaç lüzumu

(a) Aşağıdaki (c) de öngörülen hal haric olmak üzere bu maddenin 2 neî kısmına göre yapılan işlemlerle bir iştirakçi özel çekme haklarını sadece ödemeler dengesi ihtiyaçlarını karşılamak için, veya resmî altın, döviz ve özel çekme hakları mevcutlarında ve fondaki rezerv durumunda hâsil olan değişiklikler neticesi beliren ihtiyaçlar dolayısıyla kullanılacak ve falkat yukarıda sayılan değerlerin terkiibini, yani özel çekme haklarıyla altın, döviz ve fondaki rezerv durum arasındaki oranları değiştirmek maksadiyle kullanmayacaktır.

(b) Özel çekme haklarının kullanılmasına yukarıda (a) da belirtilen durumların gerçekleşmemesine dayanılarak itiraz edilmeyecek, ancak fon bunların gerçekleşmemesinde kusuru görülen iştirakçiyi uyaracaktır. Gerçekleşmenin vukubulmamasında devamlı olarak kusuru olan bir iştirakçi XXIX maddenin kısım 2 (b) sine tâbi tutulacaktır.

(c) İştirakçiler, yukarıda (a) da yazılı olan durumları gerçekleştirmeksizin özel çekme haklarını bu maddenin 6 (a) kısmı uyarınca diğer iştirakçinin mevcutlarını yenilemesine imkân veren, borç bakiyesini azaltan veya önliyen; bu maddenin 3 (a) kısmına göre, diğer iştirakçinin beklenen etkinliği göstermemesi sonucu bu başarısızlığı telâfi eden; veya her iki iştirakçinin özel çekme hakları mevcutlarını onların kümülâtif net tahsislerine daha fazla yaklaştıran ve fon tarafından tesbit edilen her hangi bir işlemle, diğer iştirakçiden çekme hakkına eşit para temin etmek için kullanabilirler.

Kısım 4. Para sağlama mecburiyeti

Fon tarafından bu maddenin 5 neî kısmına göre tâyin edilmiş olan bir iştirakçi, talep üzerine bu maddenin 2 (a) kısmına dayanarak özel çekme hakları kullanan bir iştirakçiye konvertibl para sağlayacaktır. İştirakçinin net tahsisinin üstündeki özel çekme hakları mevcudu, net tahsisinin iki katını geçmeyecek; veya fon ile iştirakçi arasında varılan her hangi bir anlaşma limitini

aşmıyacak bir had dâhilinde olmak üzere iştirakçi para sağlama mecburiyetindedir. İştirakçi, mecburi haddin veya uyuşulan daha yüksek her hangi bir haddin üstünde para verebilir.

Kısım 5. Para sağlayacak iştiraklerin tâyini

(a) Fon, bu maddenin 2 (a) ve 4 neü kısımlarındaki hususlar için, özel çekme haklarından belli miktarlarda para sağlayacak iştirakçiler tâyin etmek suretiyle, bir iştirakçiye özel çekme haklarını kullanabilme imkânını verecektir. Tâyinler, fonun zaman zaman kabul edebileceği kurullarla takviye edilecek olan aşağıdaki genel prensiplere uygun olarak yapılacaktır :

(i) Bir iştirakçi, ödemeler dengesi ve gayrisâfi rezerv durumu yeteri derecede kuvvetli olduğu takdirde, tâyin edilecektir. Fakat bu hüküm, rezerv durumu kuvvetli olan bir iştirakçinin ödemeler dengesinde mutedil bir açığı olması halinde bile onun tâyin edilmesi ihtimalinin ortadan kaldırmıyacaktır. İştirakçiler, özel çekme hakları mevcutlarının kendi aralarındaki dengeli dağılımını zamanla geliştirecek bir şekilde olmak üzere tâyin edilecektir.

(ii) İştirakçiler, bu maddenin 6 (a) kısmına göre mevcutlarını yenilemek, geliştirmek, özel çekme haklarına ilişkin bilânçolarındaki borç bakıyelerini veya bu maddenin 3 (a) kısmındaki durumların gerçekleşmemesi sonucunda hâsıl olan tesirleri gidermek maksadiyle tâyin edileceklerdir.

(iii) Fon, iştirakçiler tâyin ederken, yukarıda (ii) de gösterilen amaçları gerçekleştirmek için özel çekme hakları elde etmek ihtiyacında olanlara önemi verecektir.

(b) Yukarıdaki (a) (ii) ye dayanarak özel çekme hakları mevcutlarının dengeli dağılımını zamanla geliştirmek için fon (F) açıklamasındaki tâyin kurallarını veya aşağıdaki (c) ye göre kabul edilebilecek kuralları uygulıyacaktır.

(c) Tâyin kuralları ilk ve mütaakıp her esas dönemin sona ermesinden önce gözden geçirilecek ve fon bunun sonucu olarak yeni kurallar kabul edebilecektir. Yeni kurallar kabul edilmedikçe gözden geçirme sırasında yürürlükte olan kuralların geçerliği devam edecektir.

Kısım 6. Mevcutların yenilenmesi

(a) Özel çekme haklarını kullanan iştirakçiler bu haklardan mevcutlarını, (G) açıklamasındaki mevcutların yenilenmesine ilişkin kurallara veya aşağıdaki (b) ye göre kabul edilebilecek kurallara uygun olarak yeniden tesis edeceklerdir.

(b) Mevcutların yenilenmesine ilişkin kurallar, ilk ve mütaakıp her esas dönemin sona ermesinden önce gözden geçirilecek ve gerekirse yeni kurallar konacaktır. Yeni kurallar kabul edilip yürürlüğe konmadıkça veya mevcutların yenilenmesine ilişkin kuralların iptali için karar verilmedikçe, gözden geçirme sırasında yürürlükte olan kuralların geçerliği devam edecektir. Mevcutların yenilenmesine ilişkin kuralların kabulüne, değiştirilmesine veya iptaline ilişkin kararlar için toplam oyların yüzde seksenbeş çoğunluğu gereklidir.

Kısım 7. Genel hesaptan yürütülecek işlemler

(a) Özel çekme hakları, madde III, kısım 4 (a); madde V, kısım 7 (b) ve (c); madde V kısım 8 (f) ve (B) açıklamasının 1 neı paragrafında yazılı maksatlara uygun olarak üyenin XIX maddede belirtilen rezervlerine ilâve edilecektir. Fon, rezervlerin hesaplanmasında veya her hangi bir yıl içinde vukua gelen rezerv artışlarının madde V, 7 neı kısmının (b) ve (c) fıkraları yönünden hesaplanmasında, o yıl boyunca özel çekme hakları tahsisleri ve iptallerinden dolayı bu rezervlerdeki her hangi bir artışın veya azalmanın dikkate alınmamasına, karar verebilir.

(b) Fon, özel çekme haklarını :

(i) Madde V, kısım 7 (b) ye göre özel çekme hakları sonucu ortaya çıkan satınalmalarda

(ii) Madde XXVI, kısım 4 e göre yapılacak ödemelerde, kabul edecektir.

(c) Fon, özel çekme haklarını, kararlaştıracacağı bir hadde kadar olmak üzere :

(i) Üretlerin ödenmesinde ; ve

(ii) Madde V, kısım 7 (b) dışında yapılacak satınalmalarda, bütün üyeler için mümkün olduğu kadar eşit oranlarda, kabul edebilecektir.

(d) Fon, bir iştirakçi parasından olan Fon mevcudunu tamamlamak maksadiyle bir işlemde bulunmayı uygun görürse, madde VII, kısım 2 ye göre mevcudu tamamlama yol-

larından birini seçme konusunda o iştirakçi ile istişarede bulunduktan sonra, bu maddenin 4 nci kısmına tâbi olarak, iştirakçiden genel hesapta tutulan özel çekme hakları için kendi parasından temin etmesini isteyebilir. Özel çekme haklarıyla ilgili tamamlamada Fon, bu maddenin 5 nci kısmındaki tâyin prensiplerine gereği gibi uyacaktır.

(e) Bu maddenin 6 nci (a) kısmına göre mevcut yenilenmesini geliştirmek, bir borç bakiyesini önlemek veya azaltmak veya bu maddenin 3 (a) kısmında yazılı durumların gerçekleşmemesinin tesirlerini gidermek amacıyla Fon, belirli bir işlem sonucunda iştirakçiye, özel çekme hakları nisbetinde olmak üzere altın veya Fonce kabul görebilecek bir para cinsinden olmak üzere genel hesaptaki özel çekme haklarından sağlayabilir.

(f) Fon, kendisi ile bir iştirakçi arasında genel hesaptan yürütülen diğer her türlü işlemlere iştirakçi ile anlaşarak özel çekme hakları kullanabilir.

(g) Fon, bu kısım uyarınca yapılacak işlemlerle ilgili olarak bütün iştirakçiler için yeknesak ve mâkul ücretler koyup, tahsil edebilir.

Kısım 8. Kambiyo kurları

(a) İştirakçiler arasındaki işlemlerle ilgili kambiyo kurları öylesine olacaktır ki, özel çekme hakları kullanan iştirakçilerin eline geçecek değer, verilen paraların cinsi ne olursa olsun ve bu paraları veren iştirakçiler kimler olursa olsun, değişmeyecek ve Fon bu prensibi uygulamak için hükümler koyacaktır.

(b) Fon bir iştirakçinin parasına ilişkin kambiyo kurlarının ne suretle tesbit edileceği konusunda o iştirakçi ile istişare edecektir.

(c) Bu hükmün uygulanması bakımından iştirakçi deyimi, ilişigini kesen bir iştirakçiyi de kapsar.

Madde - XXVI.

ÖZEL ÇEKME HESABI FAİZ VE ÜCRETLERİ

Kısım 1. Faiz

Bütün malikler için eşit oranda olan bir faiz, Fon tarafından her malike özel çekme hakları mevcutlarının toplamı üzerinden ödenecektir. Fon her malike düşecek faiz miktarını bu ödeneği karşılamaya yetecek kadar ücretin tahsil edilip edilmediğine bakmaksızın ödeyecektir.

Kısım 2. Ücretler

Bütün iştirakçiler için oranları aynı olan ücretler her iştirakçi tarafından özel çekme haklarından birikmiş net tahsisleri tutarı ile iştirakçinin borçlu bakiyesi veya henüz ödemediği ücretlerinin toplamı üzerinden hesaplanıp, Fona ödenecektir.

Kısım 3. Faiz ve ücretlerin oranları,

Faiz oranı, ücret oranına eşit ve yıllık yüzde bir buçuk olacaktır. Fon, takdir hakkını kullanarak bu oranı artırabilir veya azaltabilir, ancak bu oran yüzde ikiden veya V maddenin 9 ncu kısmına göre tesbit edilen prim oranından hangisi yüksek ise ondan daha fazla; veya yüzde birden veya V maddenin 9 ncu kısmına göre tâyin olunan prim oranından hangisi aşağı ise ondan daha az olmayacaktır.

Kısım 4. Giderlerin ödenmesi

XXII Maddenin 2 nci kısmına göre giderlerin ödenmesine karar verildiğinde bu maksatla Fon, bütün iştirakçiler için eşit oranda olmak üzere bunların birikmiş net tahsisleri üzerinden giderleri tesbit ve tahsil edecektir.

Kısım 5. Faiz, ücret ve giderlerin ödenmesi,

Faiz, ücret ve giderler özel çekme haklarıyla ödenecektir. Her hangi bir ücret veya gideri ödemek için özel çekme haklarını kullanmak ihtiyacında kalan bir iştirakçi, genel hesaptan yapılan bir işlem sonucu altın veya fon tarafından tasvibedilen bir para temin etmeye zorunlu ve yetkili olacaktır. Bu yoldan yeteri kadar özel çekme hakları elde edilemediği takdirde, iştirakçi

buıları fonun tâyin edeceği bir iştirakçiden konvertibl bir para ile tedarik etmeye zorunlu ve yetkili olacaktır. Bir iştirakçi tarafından ödeme tarihinden sonra elde edilen özel çekme hakları onun ödenmemiş giderlerine mahsubedilecek ve bu giderler tasfiye olunacaktır.

Madde - XXVII.

GENEL HESABIN VE ÖZEL ÇEKME HESABININ YÖNETİMİ

(a) Genel hesap ve özel çekme hesabı, aşağıdaki kayıtlar dâhilinde XII madde hükümlerine göre yürütülecektir :

(i) Governörler Kurulu Yönetim Kuruluna, kendisinin özel çekme haklarıyla ilgili olup; XXIII madde 3. Kısım, XXIV madde 2 (a), (b) ve (c) ve 3. Kısımları ve XXV madde 2 (b) kısmının sondan bir önceki cümlesi ve XXV madde 6 (b) kısmı ve XXXI madde (a) fıkrası hükümleri dışında kalan yetkilerini kullanmak imkânını verebilir.

(ii) Governörler kurulunun munhasıran özel çekme hesabıyla ilgili konularda toplantıları ve alacağı kararlar için, iştirakçi üyelere yetkili kılınmış governörlerin oy kullanmaları, toplantıda hazır bulunmaları veya bir talepte bulunmaları; kurulun sadece, toplantıya çağırılması ve toplantı nisabının tâyini veya bir karara gerekli çoğunlukla varılıp varılmaması konularında, mümkün olacaktır.

(iii) Yönetim Kurulunun munhasıran özel çekme hesabına ilişkin hususlarla ilgili kararları için, yalnız en az bir iştirakçi üye tarafından tâyin edilmiş veya seçilmiş Yönetim Kurulu üyeleri oy kullanabilirler. Bu üyelerin her biri, kendisini tâyin etmiş veya seçilmesine oy vermiş iştirakçi üyelere tahsis edilen sayıdaki oyları kullanmaya yetkili olacaktır. Nisabolu olmadığı veya bir kararın gerekli çoğunlukla alınıp alınmadığı tesbit için, yalnız iştirakçi üyeler tarafından tâyin veya seçilmiş Yönetim Kurulu üyelerinin mevudiyeti ve bunların kullandığı iştirakçi üyeler oyları dikkate alınacaktır.

(iv) XXII maddenin 2 nci kısmına dayanan prim ödemeleri de dâhil olmak üzere fonun yönetilmesiyle ilgili sorunlar ve her hangi bir sorunun her iki hesabı mı yoksa yalnız özel çekme hesabını mı ilgilendirdiği hususu munhasıran genel hesaba ait imiş gibi karara bağlanacaktır. Özel çekme haklarının genel hesaba kaydedilmesine ve oraya kabul edilmesine, ve bu hakların kullanılmasına ilişkin kararlar ve hem genel hesaptan ve hem de özel çekme hesabından yürütülen işlemleri ilgilendiren diğer kararlar, her bir hesabı ilgilendiren sorunlarla ilgili kararlar için gerekli olan çoğunlukla alınacaktır. Özel çekme hesabıyla ilgili bir soruna ilişkin olarak alınacak bir kararda bu husus belirtilecektir.

(b) Bu anlaşmanın IX maddesine göre tanıyan istisna ve muafiyetlere ek olarak, özel çekme haklarından veya özel çekme haklarıyla ilgili işlemlerden dolayı ne türlü olursa olsun bir vergi alınmayacaktır.

(c) Bu anlaşmanın munhasıran özel çekme hesabıyla ilgili hususlara ilişkin hükümlerinin yorumlanması meselesi ancak, bir iştirakçinin talebi üzerine, XVIII (a) maddesine göre, Yönetim Kuruluna havale edilecektir. Yönetim Kurulunun munhasıran özel çekme hesabıyla ilgili olan bir yorum meselesi hakkında bir karar vermiş bulunduğu her hangi bir halde, meselenin XVIII (b) maddesine göre Governörler Kuruluna havalesini yalnızca iştirakçi talebedebilir. Governörler Kurulu, iştirakçi olmayan bir üye tarafından tâyin edilen bir Governörün, yorum komitesinde munhasıran özel çekme hesabını ilgilendiren meselelerde oy verip veremeyeceğini kararlaştıracaktır.

(d) Fon ile, özel çekme hesabından ayrılan bir iştirakçi veya fonla her hangi bir iştirakçi arasında, özel çekme hesabının tasfiyesi sırasında, munhasıran özel çekme hesabına iştirak dolayısıyla her hangi bir mesele yüzünden bir anlaşmazlık çıktığında bu anlaşmazlık, XVIII madde (c) de gösterilen usullere uygun olarak hakeme tevdi edilecektir.

Madde - XXVIII.

İŞTİRAKÇİLERİN GENEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Her iştirakçi, bu Anlaşmanın diğer maddelerindeki özel çekme hakları yükümlülüklerine ek olarak, özel çekme hesabının etkili bir şekilde işleyişini ve özel çekme haklarının bu Anlaşmaya göre en doğru şekilde kullanılmasını sağlamak maksadıyla Fon ve diğer iştirakçilerle işbirliği yapmayı taahhüt eder.

Madde - XXIX.

ÖZEL ÇEKME HAKLARINA İLİŞKİN İŞLEMLERİN ERTELENMESİ

Kısım 1. Olağanüstü hal hükümleri :

Özel çekme hesabı ile ilgili olarak olağanüstü veya beklenmeyen haller Fon işlemlerini tehdideerse, Yönetim Kurulu ittifakla alınan bir kararla özel çekme hakları hükümleri ile ilgili her hangi bir işlemi 120 günden fazla olmamak üzere erteliyebilir ve bu durumda XVI. maddenin 1. Kısım (b), (c) ve (d) fıkraları hükümleri uygulanır.

Kısım 2. Yükümlülükleri yerine getirmede başarısızlığa uğrama :

(a) Fon, bir iştirakçinin XXV. madde, Kısım 4'deki yükümlülüklerini yerine getirmede başarısızlığa uğradığını tesbit ederse, başka şekilde bir karar almadıkça, o iştirakçinin özel çekme haklarını kullanma hakkı ertelenecektir.

(b) Fon, bir iştirakçinin özel çekme hakları ile ilgili diğer her hangi bir yükümlülüğü yerine getirmede başarısızlığa uğradığını tesbit ederse, o iştirakçinin (a) daki ertelemeden sonra elde ettiği özel çekme haklarını kullanma hakkını da erteliyebilir.

(c) Yukarıda (a) ve (b) fıkralarına göre her hangi bir iştirakçi hakkında harekete geçmeden evvel o iştirakçinin, aleyhindeki şikâyetten derhal haberdar edilmesi ve kendisine sözlü ve yazılı olarak durumunu bildirmesi için yeterli bir imkân verilmesini sağlamak üzere kaideler konulacaktır. Bir iştirakçi yukarıda (a) fıkrası ile ilgili bir şikâyet dolayısıyla haberdar edildiği zaman şikâyetin haline kadar özel çekme haklarını kullanamaz.

(d) Yukarıda (a) ve (b) fıkralarına göre erteleme ve (c) fıkrasına göre sınırlama, bir iştirakçinin XXV. madde, kısım 4 gereğince para temin etme taahhüdüne tesir etmez.

(e) Fon (a) ve (b) fıkralarına uygun bir ertelemeyi her hangi bir zamanda kaldırabilir. Şu kadar ki, XXV. madde, kısım 6 (a) daki taahhütleri yerine getirmede yukarıdaki (b) fıkrasına göre başarısızlığa uğrayan bir iştirakçiye uygulanan erteleme kararı, o iştirakçinin mevcutların yenilenmesiyle ilgili hükümleri yerine getirdiği takvim yılının ilk 3 aylık devresi sonundan itibaren 180 gün içinde kaldırılmıyacaktır.

(f) Bir iştirakçinin özel çekme haklarını kullanması, IV. madde, kısım 6; V. madde, kısım 5; VI. madde, kısım 1 veya XV. madde, kısım 2 (a) uyarınca Fon kaynaklarını kullanmaktan menedilmesi sebebiyle, ertelenemez. Özel çekme haklarıyla ilgili bir yükümlülüğü yerine getirmesinden dolayı bir iştirakçi için XV. madde, kısım 2 uygulanmaz.

Madde - XXX.

İŞTİRAKTEN AYRILMA

Kısım 1. — İştirakten ayrılma hakkı :

(a) Her iştirakçi her hangi bir zamanda Fon merkezine yazılı bir ihbarda bulunmak suretiyle özel çekme hesabına iştirakine son verebilir. İştirakin son bulması ihbarın alınması tarihinde yürürlüğe girecektir.

(b) Fon üyeliğinden çekilen bir iştirakçinin aynı zamanda özel çekme hesabına iştiraki de sona ermiş sayılacaktır.

Kısım 2. — İştirakten ayrılmanın düzenlenmesi :

(a) Bir iştirakçi özel çekme hesabındaki iştirakine son verdiğinde, tesviyeyi kolaylaştırmak maksadıyla, aşağıdaki (c) fıkrasına uygun bir anlaşma ile veya bu maddenin 3, 5 ve 6 ncı kısımlarında veya H açıklamasındaki esaslar dâhilinde müsaade edilenler hariç, kendisinin özel çekme hakları ile ilgili bütün işlemleri son bulur. İştirakin sona ermesi tarihine kadar biriken faiz ve diğer giderler ile bu tarihten önce tahakkuk edip henüz ödenmemiş giderler özel çekme haklarından ödenir.

(b) Fon, iştirakten ayrılanın özel çekme ile ilgili olarak sahibolduğu bütün haklarını geri ödemek mecburiyetinde olduğu gibi iştirakten ayrılan da, kendisine yapılmış net kümülâtif tahsise eşit bir meblâğ ile özel çekme hesabına iştiraki dolayısıyla borçlandığı diğer başka mebalığı Fona ödemek mecburiyetindedir. Bu taahhütler birbiriyle mahsubedilecek ve ayrılan iştirakçinin Fona olan taahhüdünü ortadan kaldırmak için mahsupta kullandığı özel çekme haklarından arta kalan mevcutları iptal edilecektir.

(c) Yukarıdaki (b) fıkrasına göre yapılan işlemten sonra, Fonun veya ayrılan iştirakçinin her hangi bir yükümlülüğü kalmışsa bu, ikisi arasında mâkul bir sürede varılacak bir anlaşma ile tesviye edilecektir. Tesviye için derhal bir anlaşmaya varılmamışsa (H) açıklamasındaki hükümler uygulanacaktır.

Kısım 3. — Faiz ve ücretler :

Fon, iştirakten ayrılma tarihinden itibaren iştirakçiye, XXVI. maddede belirtilen zamanlarda ve oranlarda özel çekme hakları mevcutları üzerinden faiz, iştirakçi ise ödemediği borcu üzerinden Fona ücret ve faiz ödiyecektir. Ödemeler özel çekme haklarıyla yapılacaktır. Ayrılan bir iştirakçi Fon tarafından tâyin edilen bir iştirakçi ile veya bir anlaşma sonucu her hangi bir malikle yaptığı bir işlemten doğan masrafları ödemek için konvertibl paralar üzerinden özel çekme hakları elde etmek veya XXV. madde kısım 5 e göre tâyin olunan bir iştirakçiden veya, bir anlaşma sonucu her hangi bir malikle yaptığı işlemten, faiz olarak aldığı özel çekme haklarını elden çıkarmak hakkına sahiptir.

Kısım 4. — Fona olan taahhüdün tesviyesi :

İştirakçiliği son bulan bir iştirakçiden sağlanan altın veya para Fon tarafından, o tarihte özel çekme hakları mevcutlarına sahip iştirakçilerin her birine, kendi özel çekme hakları mevcutları net kümülâtif tahsislerini aştığı nisbette olmak üzere, ödemede kullanılır. Bu şekilde ödenen özel çekme hakları ile işbu anlaşma hükümleri dâhilinde tesviye için varılan bir anlaşma veya H açıklamasındaki hükümlere göre tesbit edilen her hangi bir taksiti karşılamak için elde edilen ve bu taksitin mahsubunda kullanılan özel çekme hakları iptal edilir.

Kısım 5. Ayrılan bir iştirakçiye olan taahhüdün tesviyesi,

Ayrılan iştirakçinin Fondaki özel çekme hakları mevcutlarının geri ödenmesi istendiği zaman, ödeme Fon tarafından tâyin edilen iştirakçiler tarafından temin edilen altın veya para üzerinden yapılacaktır. Bu iştirakçiler XXV madde, 5 ncı Kısımda zikredilen prensiplere uygun olarak tâyin olunacaktır. Ayrılan iştirakçiye, Fonun tâyin ettiği her hangi diğer bir iştirakçi, kendi ihtiyarına göre millî parasını, konvertibl bir parayı veya altın temin edecektir, ve karşılığında aynı miktarda özel çekme hakkı elde edecektir. Bununla beraber, ayrılan bir iştirakçi Fon müsaade ettiği takdirde mevcut özel çekme haklarını başka bir iştirakçiden kendi parasını, konvertibl bir para veya altın temin etmek için kullanabilir.

Kısım 6. Genel hesaba ilişkin işlemler,

Ayrılan bir iştirakçi ile ilgili tesviyeyi kolaylaştırmak maksadıyla Fon, bu iştirakçinin :

(i) Bu maddenin 2 (b) kısmındaki mahsup işleminden sonra kalan özel çekme hakları mevcutları kendisine ödendiği zaman bunları genel hesap kanalıyla yapılan bir işlem neticesinde, Fonun arzusuna göre ya kendi parasını veya konvertibl bir para temin etmesini; veya

(ii) H Açıklamasındaki hükümler veya bir anlaşmaya göre ödenecek taksit ve hizmet ücretlerini karşılamak üzere altın veya Fonce kabul görebilen bir para temini için Fonla genel hesap kanalıyla bir işlem neticesinde özel çekme hakları elde etmesini; kararlaştırabilir.

Madde - XXXI.

ÖZEL ÇEKME HESABININ TASFİYESİ

(a) Özel çekme hesabı Guvernörler Kurulunun alacağı karar dışında tasfiye edilemez. Olağanüstü bir durumda yönetim kurulu, özel çekme hesabının tasfiyesinin zorunluluğuna karar verirse, Guvernörler Kurulunun kararına değin özel çekme hakları ile ilgili tahsisleri, iptalleri ve bütün işlemleri geçici olarak erteliyebilir. Guvernörler Kurulunun Fonun tasfiyesi ile ilgili bir kararı, hem genel hesap ve hem de özel çekme hesabının tasfiyesini tazammun eder.

(b) Guvernörler Kurulu şayet özel çekme hesabının tasfiyesine karar verirse özel çekme hakları ile ilgili bütün tahsisler, iptaller ve bütün işlemler ve özel çekme hesabı ile ilgili Fon faaliyetleri; özel çekme hakları ile ilgili olarak iştirakçilerin ve Fonun taahhütlerinin yerine getirilmesi ile ilgili işlemler dışında ve özel çekme hakları ile ilgili olarak bu Anlaşma uyarınca iştirakçilerin ve Fonun taahhütleri; bu madde, XVIII maddenin (c) fıkrası, XXVI madde, XXVII maddenin (d) fıkrası, XXX madde ve H açıklaması veya, H açıklamasının 4 nci paragrafına uygun olarak XXX maddeye göre varılan anlaşma, XXXII madde ve (I) açıklaması dışında, sona erecektir.

(c) Özel çekme hesabının tasfiyesi halinde o tarihte birikmiş faiz ve diğer giderler ile o tarihten önce tahakkuk edip henüz ödenmemiş giderler özel çekme haklarından ödenir. Fon, özel çekme hakları mevcutlarını, bunu elinde bulunduranlara; ve her iştirakçi de, özel çekme haklarına iştirakleri dolayısıyla ödenmesi gereken ve vâdesi gelmiş borç miktarları ile kendisine yapılmış net kümülâtif tahsise tekabül eden bir meblâğı Fona ödemek zorunda olacaklardır.

(d) Özel çekme hesabının tasfiyesi (I) açıklamasındaki hükümler uyarınca yapılacaktır.

Madde - XXXII.

ÖZEL ÇEKME HAKLARI İLE İLGİLİ TERİMLERİN AÇIKLANMASI

Özel çekme haklarına ilişkin bu Anlaşma hükümlerinin tefsirinde, Fon ve üyeleri aşağıdaki açıklamaları esas alacaklardır :

(a) Özel çekme haklarına ait net kümülâtif tahsis, bir iştirakçiye tahsis edilen özel çekme hakları toplamından, XXIV madde, kısım 2 (a) ya göre iptal edilen özel çekme hakları hissесinin çıkarılması ile elde edilen rakamı ifade eder.

(b) Konvertibl para :

(1) Özel çekme hakları işlemleri sonucu elde edilmiş ve konversiyon usulleri belirtilmiş bir iştirakçi parasının; madde XXV, kısım 8 de tâyin edilen kurlara göre olmak üzere; yine bir takım esaslara uygun olan her hangi bir paraya çevrilmesi demektir, ve

(i) VIII madde, kısım 2, 3 ve 4 teki taahhütleri kabul eden; veya

(ii) Milletlerarası işlemlerin tesviyesi için IV madde 2 nci kısım gereğince Fon tarafından tesbit edilen limitler dâhilinde serbestçe altın alıp satan iştirakçinin parasını; veya

(2) XXV madde, kısım 8 de tesbit edilen kambiyo kurları üzerinden yukarıda 1 nci fıkradaiki bir paraya tahvil edilen bir parayı, ifade eder.

(c) Bir iştirakçinin Fondaki rezerv durumu, satınalabileceği altın trans miktarı ile iştirakçiye bir ikraz anlaşmasına göre Fon tarafından derhal tediye edilebilecek borç miktarını ifade eder.

(L)

(B) AÇIKLAMASI

BİR ÜYENİN FONDAKİ PARASINI SATINALMASIYLA İLGİLİ HÜKÜMLER

1. 1 nci fıkra şu şekilde olacaktır :

«1. V nci madde, kısım 7 (b) ye göre bir üyenin Fonda mevcut parasını satılmasında ne

nisbette bir konvertibl para veya başka çeşit bir rezerv para kullanacağını tâyininde, ikinci fıkra hükmü mahfuz olmak şartıyla, aşağıdaki kaideler uygulanacaktır :

(a) Eğer bir üyenin rezerv paraları yıl içinde artmamışsa Fona ödenecek rezerv miktarı, üyenin yıl sonundaki her cins rezerv mevcutlarıyla orantılı bir miktarda olmak üzere tesbit edilecektir.

(b) Eğer bir üyenin rezerv paraları yıl içinde artmışsa; bu artışın yarısından, Fon mevcutlarında üye parasından hâsıl olan eksilmenin yarısının çıkarılmasıyla elde edilen meblâğ kadar üye rezervi; yine o yıl içinde rezervlerinin her cinsinde husule gelmiş artış miktarıyla orantılı olmak kaydıyla üyenin, Fondaki parasını satın alınmasında kullanılacaktır. Fondan satın alınması gerekli parasının diğer kısmı için lüzumlu rezerv miktarı ise, üyenin elinde geri kalan rezervlerle orantılı olarak tamamlanacaktır.

(c) Eğer V nei madde, kısım 7 (b) ye göre yapılan satınalmalar sonucu V nei madde (c) (i), (ii) de tesbit edilen limitler aşılmışsa Fon satınalmaların bu limitleri aşmıyacak bir nisbette yapılmasını üyeden talebedecektir.

(d) Eğer V nei madde, kısım 7 (b) ye göre talebedilen bütün satınalmalar yapıldıktan sonra V nei madde kısım 7 (c) (iii) de tesbit edilen limit aşılmışsa, aşılın miktar Fon tarafından tâyin edilen bir konvertibl para ile geri ödenecektir.

(e) Eğer V Madde, Kısım 7 (b) ye göre yapılan satınalma dolayısıyla V Madde, Kısım 7 (c) (iv) de tâyin edilen limit aşılmışsa, limiti aşan miktar; müteakıp malî yıl veya yıllarda V Madde, Kısım 7 (b) mucibince yapılan satınalmaların toplamı, her hangi bir sene içinde V Madde, Kısım 7 (c) (iv) de tâyin edilen limiti aşmıyacak şekilde, satın alınacaktır.»

2. 2 nei fıkra şöyle olacaktır :

«2. (a) Fon V Madde, Kısım 7 (b) ve (c) uyarınca üye olmıyan bir memleketin parasını talebedemez.

(b) Yukarıda 1 (a) ve 1 (b) uyarınca üye olmıyan bir memleketin parasiyle ödenebilen her hangi bir miktar, Fon tarafından tâyin edildiği şekilde üyelerin konvertibl paralarıyla ödenecektir.»

3. Aşağıda 5 ve 6 nei fıkralar B açıklamasına eklenecektir :

«5. V Madde, Kısım 7 (b) ve (c) amacına uygun olarak, her hangi bir yıl içinde para rezervleri veya para rezervlerindeki artış hesab edilirken; bir âzami miktarla sınırlanması ve 9 aydan fazla olmıyan belirli bir süre içinde tersine işlemin yapılması kaydıyla, iki üye arasında cereyan eden ve bir üyenin kendi parasını talep vukuunda diğer bir üye parasiyle değiştirme işleminin sonunda, üyenin isteği üzerine mevcut bakıye borçlarının indirilmesine Fon kendi ihtiyarı ile serbestçe karar verebilir.

«6. V Madde, Kısım 7 (b) ve (c) amacına uygun olarak para rezervlerinin veya para rezervlerindeki artışın hesaplanmasında XIX maddenin (e) fıkrası uygulanacaktır. Ancak mali yıl başından itibaren yürürlükte olmak şartı ile aşağıdaki hüküm malî yıl sonunda uygulanacaktır.

Bir üyenin para rezervleri; diğer üye memleketler ile yukarıdaki (d) fıkrasında belirtilen üye olmıyan memleketlerin Hazinelerine, merkez bankalarına, stabilizasyon müesseselerine ve ona benzer malî organlara o memleketin parası üzerinden olan borçları ile yine üye memleketlerin ve yukarıda (d) fıkrasında belirtilen üye olan veya olmıyan memleketlerin hudutları dâhilindeki diğer resmî müessese ve bankalara olan borçları, o memleketin başlıca mevcutlarından düşülerek hesaplanacaktır. Böylece bulunan net mevcuda, yukarıdaki (c) şartlarına uyulacak şekilde diğer resmî kuruluşlar ve bankaların resmî mevcutları da eklenecektir.

(M)

Aşağıda yazılı açıklamalar (E) açıklamasına eklenecektir.

(F) AÇIKLAMASI

PARA SAĞLIYAN İŞTİRAKÇİLERİN TÂYİNİ

İlk esas dönem içinde iştirakçilerin tâyini kaideleri aşağıdaki şekilde olacaktır :

(a) XXV Madde, Kısım 5 (a) (i) e göre tâyin edilmeleri bahse konu olan iştirakçiler, özel çekme hakları mevcutlarında, net kümülâtif tahsislerinden fazla olan miktarların resmî altın ve döviz mevcutlarına oranının, zamanla eşit hale gelmesine imkân veren bir şekilde olmak üzere tâyin edileceklerdir.

(b) Yukarıda (a) fıkrasının işleyişini temin eden formül o şekilde olacaktır ki, tâyin edilmeye lâyık iştirakçiler :

(i) Yukarıda (a) fıkrasında zikredilen oranlar aynı ise, resmî altın ve döviz mevcutlarına göre : Ve

(ii) Yukarıda (a) fıkrasında zikredilen yüksek veya düşük oranlar arasındaki farkı gittikçe azaltmaya imkân veren bir şekilde olmak üzere, tâyin edilecektir.

(G) AÇIKLAMASI

MEVCUTLARIN YENİLENMESİ

1. İlk esas dönem içinde mevcutların yenilenmesiyle ilgili kaideler aşağıdaki şekilde olacaktır :

(a) (i) Bir iştirakçi özel çekme hakları mevcutlarını o şekilde kullanacak ve yeniliyecektir ki ilk tahsisten 5 yıl sonra ve onu takibeden her 3 ay sonundan itibaren, gerideki beş yıllık bir müddet içinde özel çekme hakları mevcutlarının günlük ortalaması, aynı süre içindeki özel çekme hakları net kümülâtif tahsislerinin günlük ortalamasının % 30 unu geçmeyecektir.

(ii) Fon, ilk tahsisten 2 yıl sonra ve ondan sonraki her ay sonu itibariyle her iştirakçi için hesaplar yaparak yukarıda (a) (i) deki talebe uygun olarak, hesap tarihi ile son 5 yıllık müddet arasındaki iştirakçinin özel çekme hakları elde etmeğe ihtiyacı var mı, varsa ne miktar olduğunu tesbit edecektir. Fon, yukarıda (a) (i) deki talebin yerine getirilmesi için yardım ve XXV Madde, Kısım 5 (a) (ii) ye göre para temin edecek, iştirakçilerin tâyin edilmeleri için esaslar ve bunların tâyin tarihleriyle ilgili kaideleri koyacaktır.

(iii) Yukarıdaki (a) (ii) uyarınca hesaplanmaların yapıldığı devrede özel çekme haklarını kullanmağa son vermedikçe, iştirakçinin (i) deki gerekleri yerine getirmesinin ihtimal dahilinde olmadığını (a) (ii) ye göre yapılan hesaplar gösteriyorsa, Fon iştirakçiye özel bir ihbarda bulunacaktır.

(iv) Taahhüdünü yerine getirebilmek için özel çekme hakları elde etmek ihtiyacında olan bir iştirakçi, arzusuna göre bunları altın olarak veya Fon'un kabul ettiği bir para üzerinden genel hesap marifetiyle Fon'la yapacağı bir işlem sonucunda elde etmek hak ve mecburiyetindedir. Şayet taahhüdünü yerine getirmek için bu yoldan kâfi miktarda özel çekme elde edilemezse iştirakçi Fon'un tâyin edeceği bir diğer iştirakçiden bunları konvertibl bir para olarak elde etmek hak ve mecburiyetindedir.

(b) İştirakçiler, özel çekme hakları mevcutları ile altın ve döviz mevcutları ve Fondaki rezerv durumları arasında zamanla dengeli bir münasebet izlemeye önem vereceklerdir.

2. Şayet bir iştirakçi mevcutların yenilenmesi kaidelerine uymakta başarılı olamazsa Fon şartları XXIX madde, Kısım 2 (b) deki ertelemeyi icab ettirip ettirmeyeceğini kararlaştıracaktır.

(H) AÇIKLAMASI

İŞTİRAKİN SON BULMASI

1. XXX Madde, Kısım 2 (b) ye göre mahsuptan sonraki bakiye borç Fona aitse ve iştirakin son bulmasından sonra 6 ay içinde Fon ile ayrılan iştirakçi arasında bir anlaşmaya varılmamışsa, özel çekme hakları ile ilgili bu bakiyeyi Fon, ayrılma tarihinden itibaren 5 sene içinde 6 şar aylık eşit taksitlerle öder. Fon, ya (a) XXX madde, Kısım 5 e uygun olarak geriye kalan iştirakçilerden elde ettiği paralarla veya (b) ayrılan iştirakçiye özel çekme haklarının kullanmaya müsaade etmek suretiyle onun kendi parasını veya bir konvertibl parayı Fonun tâyin ettiği bir iştirakçiden, Genel Hesaptan veya diğer bir malikten elde etmesini temin yoluyla, bu bakiyeyi ödemeye karar verebilir.

2. XXX Madde, Kısım 2 (b) ye uygun olarak mahsuptan sonraki bakiye borç ayrılan iştirakçiye aitse ve ayrılmadan sonraki 6 ay içinde bir anlaşmaya varılmamışsa, ayrılan iştirakçi ayrılma tarihinden itibaren 3 sene içinde veya Fonun tâyin edeceği bir müddet içinde 6 şar aylık eşit taksitlerle borcu ödiyecektir. Ayrılan iştirakçi, Fonun tâyin ettiği bir şekilde ya a) kendi arzusunun göre altın veya konvertibl bir paraveya b) XXX Madde, Kısım 6 uyarınca Genel Hesaptan, veya Fon tarafından tâyin edilen bir iştirakçi ile anlaşarak veya diğer bir malikten özel çekme hakları elde ederek ve bu özel çekme haklarını bu taksitlerle mahsubetmek suretiyle bu borcundan kurtulur.

3. Yukarıda 1 ve 2 fıkralarında bahsi geçen taksitler, iştiraktan ayrılma tarihinden itibaren 6 ay ve onu takibeden her 6 ayda bir ödenecektir.

4. İştirakinin ayrılmasından sonraki 6 ay içinde Özel Çekme Hesabı XXXI Madde uyarınca tasfiye edilirse Fonla o Hükümet arasındaki tesviye XXXI Madde ve I açıklaması esaslarına göre yapılacaktır.

(I) AÇIKLAMASI

ÖZEL ÇEKME HESABI TASFİYESİNİN YÖNETİMİ

1. Özel Çekme Hesabının tasfiyesinde iştirakçiler 6 şar aylık 10 taksitle veya Fonun lüzumlu olduğuna karar verdiği daha uzun bir müddet içinde konvertibl bir para üzerinden Fona borçlarını öderler, ve özel çekme haklarına sahip iştirakçilerin paraları ise Fonun ödeme miktarına göre kararlaştıracağı taksitlerle ödenir. İlk 6 aylık ödeme Özel Çekme Hesabının tasfiyesinden 6 ay sonra yapılır.

2. Özel Çekme Hesabının tasfiyesine karar verildiği tarihten itibaren 6 ay içinde Fonun da tasfiyesine karar verilirse, Genel Hesaptaki özel çekme hakları mevcutları aşağıdaki kaideye göre dağıtılmadan, Özel Çekme Hesabının tasfiyesine başlanacaktır.

E açıklaması 2 (a) fıkrası uyarınca yapılan dağıtımdan sonra Fon Genel Hesapta kendisine ait özel çekme hakları mevcutlarını 2 (a) ya göre yapılmış yukarıda bahsi geçen miktarlar ile orantılı olarak her âzaya dağıtacaktır. E açıklaması 2 (c) ye göre her cins paradan arta kalan ve üyelere dağıtılacak olan miktarı tesbit için Fon, bu kaide uyarınca dağıtmış olduğu özel çekme haklarını düşecektir.

3. Fon, yukarıda 1. e göre sağladığı paralarla, iştirakçilerin özel çekme haklarını aşağıdaki şekil ve sıra dâhilinde ödiyecektir :

(a) Guvernörler Kurulunca Özel Çekme Hesabının tasfiyesine karar verilmesi tarihinden en az 6 aylık bir süre önce iştiraktan ayrılmış bulunan hükümetlerin özel çekme hakları mevcutları, XXX Madde veya H açıklaması uyarınca yapılan bir anlaşma hükümleri gereğince ödenir.

(b) İştirakçi olmadan özel çekme haklarına malik olanlara bu hakları iştirakçi olanlardan önce ve malik oldukları mevcutlarla orantılı olarak ödenecektir.

(e) Fon her iştirakçinin özel çekme hakları payını, onun net kümülâtif tahsisine göre tâyin eder. Özel çekme haklarını Fon ilk olarak en yüksek paya sahibolanlara payları, 2 neî en yüksek paya sahibolanların seviyesine ininceye kadar ödiyecektir. Fon, ondan sonra net kümülâtif tahsislerine göre özel çekme hakları payları 3 neî en yüksek seviyede bulunanlara kadar ödeme bulunacak ve ödenecek meblâğ bitinceye kadar bu böyle devam edecektir.

4. Bir iştirakçinin 3. fıkra uyarınca almaya hak kazandığı meblâğ 1. fıkraya göre ödiyeceği meblâğ ile mahsubedilecektir.

5. Tasfiye süresince Fon, özel çekme hakları sahiplerine, paylarına göre faiz ve her iştirakçi ise, özel çekme hakları kümülâtif tahsisinden 1 neî fıkraya göre yapılan ödemeler düşüldükten sonraki meblâğ üzerinden bir ücret ödiyecektir. Faiz haddi, ücretler ve ödeme vâdesi Fon tarafından tesbit edilecektir. Faiz ve ücret ödemeleri mümkün olduğu kadar özel çekme haklarından yapılacaktır. Bir iştirakçinin her hangi bir ücreti karşılamak için ikâfi miktarda özel çekme hakları mevcutları yok ise altın ile veya Fonun tâyin edeceği bir para üzerinden ödemeleri yapacaktır. Yönetim giderlerini karşılamak üzere ücret şeklinde alınan özel çekme hakları faiz ödemelerinde kullanılmayacak ve fakat Fona transfer edilecek ve Fon giderlerini karşılamak için Fon tarafından ilk önce bunlar paraya çevrileceklerdir.

6. Bir iştirakçi 1 ilâ 5 neî fıkralar gereğince ödemeler yapmakta kusur ettiği takdirde yukardaki 2 ilâ 5 neî fıkralara göre kendisine hiçbir meblâğ ödenmeyecektir.

7. İştirakçilere son ödemeler yapıldıktan sonra şayet her bir iştirakçinin kümülâtif tahsisine göre aynı oranda özel çekme hakları mevcutları olmamasında bir kusuru yoksa mevcut payları düşük olan iştirakçiler özel çekme hakları mevcutlarını aynı seviyeye getirmek üzere Fon tarafından yapılan bir aranjmanla mevcutları yüksek olan iştirakçilerden bir miktar satınalmada bulunacaklardır. Taahhütlerini ifa edemiyen her iştirakçi ödemediği miktarı kendi parası ile Fona ödiyecektir. Fon bu parayı ve bakiye talepleri her birinin özel çekme mevcutları oranında pay edecek ve bu özel çekme hakları iptal edilecektir. Bilâhara Fon Özel Çekme Hesabını kapatacak: Özel çekme hakları tahsislerine ve Özel Çekme Hesabının yönetimine ait Fonun sorumluluğu sona erecektir.

8. Her iştirakçi, bu açıklama uyarınca diğer iştirakçilere dağıtılan kendi parasının, her zaman için mal satınalmalarında kendisine veya hudutları dâhilindeki şahıslara ödemelerde kayıtsız şartsız kullanılmasını garanti eder. Bu taahhüde giren her iştirakçi, Fon tarafından bu açıklama gereğince dağıtılan parasının kıymeti ile iştirakçiler tarafından kullanılmaları neticeleri elde edilen kıymeti arasındaki zararı tazminde mutabıktır.

(B) EKİ

ÖZEL ÇEKME HAKLARINA İLİŞKİN İMKÂNLARIN ANA HATLARI

Giriş :

Bu kısımda açıklanan imkân, lüzumunda ve zamanında mevcutlara ek rezerv ihtiyacını karşılamaya yarar. Bu itibarla imkân, Fon çerçevesi dâhilinde ve Fon Anlaşması maddelerinde değişiklik yapılmak suretiyle tesis edilmelidir. Buradaki bazı konularla ilgili hükümlerin tasarı yerine, Governörler Kurulu Yönetmelikleri veya Yönetim Kurulu Talimatlarıyla düzenlenmesi tercih edilmiştir.

I - Fonda özel çekme hesabının tesisi :

(a) Anlaşma maddelerinde yapılacak bir değişiklik ile özel çekme haklarına ilişkin bütün işlemlerin yürütüldüğü bir özel çekme hesabı tesis edilecektir. Anlaşma maddelerine ilişkin değişikliğin başlangıç kısmında bu tesise ait amaçlar açıklanacaktır.

(b) Özel çekme hesabı ile ilgili işlemler ve bunun kaynakları ile genel hesapla ilgili bugünkü Fon işlemleri birbirinden ayrı mütalâa edilecektir.

(c) Tasarıya, özel çekme ve bu hesabın tasfiyesi ile ilgili yeni hükümler konacaktır. Fonun genel hesabından çekmeler ve tasfiye ile ilgili XVI. madde, kısım 2, ve D ve E açıklamalarını uygulanması, bugünkü gibi devam edecektir.

II - İştirakçiler ve diğer malikler :

1. İştirakçiler : Özel çekme hesabına iştirak, tasarıdaki mükellefiyetleri yüklenen Fonun her üyesine ağıttır. Bir üyenin Fondaki kotası gerek genel hesap gerekse özel çekme hesabı ile ilgili amaçlar için aynı olacaktır.

2. Genel hesabın durumu : Bizatihi genel hesabın özel çekme haklarına malik olmasına ve bu hakları kullanmasına müsaade edilecektir.

III - Özel çekme haklarının tahsisi :

1. Prensipler : Tasarıdaki hükümler uyarınca özel çekme hesabından özel çekme hakları tahsis edilecektir. Özel çekme hakları tahsisine ilişkin ilk kısım ile ilgili özel mülâhazalar, özel çekme hakları tahsisine ilişkin bütün kararların dayanacağı prensiplere ait tasarıya başlangıç kısmına ve lüzumlu olduğu kadar tasarıyı açıklıyan bir rapora ithal edilecektir.

2. Esas dönem ve tahsis oranı : Aşağıdaki hükümler özel çekme hakları tahsisine ilişkin her karara uygulanacaktır :

(i) Kararda özel çekme haklarının içinde belirli aralıklarla tahsis edileceği bir esas dönem tesbit edilecektir. Dönemler normal olarak 5 yılı kapsıyacaktır, Fon her hangi bir esas dönemin bundan farklı bir zamanı kapsıyacağını kararlaştırabilir. İlk esas dönem, özel çekme hakları tahsisine ait ilk kararın yürürlük tarihinden itibaren başlayacaktır.

(ii) Kararda ayrıca esas dönem içinde özel çekme haklarının tahsis oranı veya oranları tesbit edilecektir. Bu oranlar kararda belirtilen tarihte bütün iştirakçiler için aynı olmak üzere kotalarının muayyen bir yüzdesi ile ifade edilecektir.

3. Karar alınmasına ilişkin usuller :

(a) Özel çekme haklarının tahsis oranları ve dönemleri ile ilgili her karar, Genel Müdürün, Yönetim Kurulu ile mutabık kaldığı esas üzerinden Governörler Kuruluna alınacaktır.

(b) Genel Müdür, III. 1 deki hususların karşılandığına kanaat getirdikten sonra her hangi bir teklifi formüle etmeden evvel özel çekme haklarının teklif edilen esas dönem ve oran dâhilinde tahsisinin, iştirakçiler tarafından büyük bir ekseriyetle desteklendiğine emin olmasına imkân verecek şekilde temaslarda bulunacaktır.

(c) Özel çekme hakları tahsisi ile ilgili olarak Genel Müdür: (i) Bir esas dönemin bitiminden münasip bir müddet evvel; (ii) Aşağıdaki III. 4 c uygun hallerde; (iii) Governörler Kurulu veya Yönetim Kurulunun bir teklifte bulunması için kendisine yaptıkları talepten sonraki 6 ay içinde, tekliflerde bulunacaktır. Genel Müdür, özel çekme hakları tahsisine başlanılmasını iştirakçilerin çoğunlukla desteklediklerine kaani olduğu zaman, ilk esas dönem hakkında teklifte bulunacaktır.

(d) Yönetim Kurulu, Governörler Kuruluna sunacakları yıllık raporun bir kısmında, gerek özel çekme hesabı ile ilgili işlemleri ve gerekse global rezervlerin yeterliliğini gözden geçirecektir.

4. Tahsis oranları veya esas dönemde değışiklik : Şayet bir esas dönemde, ilerideki özel çekme hakları tahsisine ait oranların değıştirilmesini icabettiren beklenilmedik büyük gelişmeler olursa: (i) Tahsis oranı azaltılabilir veya çoğaltılabilir; (ii) Esas dönem son bulabilir ve yeni bir esas dönem için değışik bir tahsis oranı tesbit edilir. Bu değışiklikler için III. 3 paragrafı uygulanır.

5. Oy verme çoğunluğu :

(a) Özel çekme haklarında esas dönem, bunun müddeti ve tahsis miktarı ve oranı ile ilgili olarak alınacak kararlarda iştirakçilerin oylarının % 85 çoğunluğuna ihtiyac olacaktır.

(b) Esas dönemin geri kalan kısmında özel çekme hakları tahsis oranını azaltmak için yukarıdaki (a) fıkrası göz önüne alınmadan iştirakçilerin âdi çoğunluğuyla karar alınacaktır.

6. Tercih hakkı, tasarı, bir iştirakçinin başlangıçta ne kadar özel çekme hakları kabul edebileceğine dair hüküm ihtiva edecek, fakat muayyen bir miktardan sonrası için özel çekme hak-

ları tahsisıyla ilgili bir karar lehinde oy kullanmayan iştirakçinin bu karara göre özel çekme hakları kabul etmemesi hususunda yapacağı tercihi de düzenleyecektir.

IV - Özel çekme haklarının iptali :

Özel çekme haklarının tahsisine ait usul ve ey kulanma ile ilgili kısımdaki prensipler, uygun ve yerinde değişikliklerle bu nevi hakların iptalinde de uygulanır.

V - Özel çekme haklarının kullanılması :

1. Kullanma hakkı.

(a) Bir iştirakçinin, V hükümlerine göre özel çekme haklarını kullanmak suretiyle bu hakka tekabül eden miktarda konvertibl bir para elde etmek hakkı olacaktır. Başkalarına bu şekilde para temin eden bir iştirakçi o miktar kadar özel çekme hakkına sahibolacaktır.

(b) Fonun kabul edeceği kaidelere uygun olarak bir iştirakçi (a) fıkrasında zikredilen paraları ya diğer bir iştirakçiden doğrudan doğruya veya özel çekme hesabından elde edecektir.

(c) Aşağıda V. 3 (c) de belirtilenler hariç bir iştirakçinin özel çekme haklarını yalnız ödemeler dengesi ihtiyaçları veya rezerv miktarlarındaki değişimler bakımından kullanması ve fakat rezervlerinin terkiibini değiştirmek amacıyla kullanmaması gerekecektir.

(d) Özel çekme haklarının kullanılması, (c) deki gereğe istinaden peşin ihtilâf sebebi olmayacaktır. Ancak Fon, kendi görüşüne göre bu gereği yerine getirmede başarı gösteremiyen iştirakçileri ikaz edebilir, ve iştirakçilere başarısızlıkları nisbetinde özel çekme tahsisinde bulunabilir.

2. Para sağlanması; Bir iştirakçinin sağlayacağı para miktarı, iştirakçinin özel çekme hakları mevcutlarını, iştirakçiye tahsis edilmiş net kümülâtif tahsisten fazla olan kısmının, bu net kümülâtif miktarın iki misline eşit olduğu derecededir. Bununla beraber, bir iştirakçi bu limitin üstünde para temin edebilir, veya para temin etmek üzere fonla anlaşabilir.

3. Özel çekme hesabına para sağlayacak iştirakçilerin tâyini. özel çekme haklarını kullananların, hangi iştirakçilerden para temin edeceğine ilişkin Fon kaide ve talimatlarında, aşağıdaki belli başlı genel prensiplere uyulacaktır. Bunlara Fon arzu ettikçe, zaman zaman başka prensipler eklenir :

(a) Normal olarak, kâfi miktarda kuvvetli bir ödemeler dengesi ve rezerv durumu olan iştirakçilerin paraları talebedilecektir. Fakat bu, rezerv durumları kuvvetli olup da az bir ödemeler dengesi açığı bulunan iştirakçilerin paralarını talep etmek imkânını ortadan kaldırmıyacaktır.

(b) Fonun başlıca kıstası, yukarıda (a) da olduğu gibi zaman zaman belirtilen iştirakçiler arasında, her birinin özel çekme hakları mevcutlarına, veya bu mevcutların net kümülâtif tahsislerinden fazla olan miktarının, toplam rezervlerine oranlarının zamanla eşit duruma gelmesini sağlamak olacaktır.

(c) Fon ilâveten, kaide ve talimatlarıyla, özel çekme haklarının iştirakçiler arasında doğrudan doğruya veya özel çekme hesabı aracılığıyla ve aşağıdaki V. 4 e uygun bir şekilde mevcutların ihtiyari ve mecburi yenilenmesinde kullanılmasını temin edecektir.

(d) V. 1 (c) hükümlerine uymak şartıyla bir iştirakçi, özel çekme haklarını, başka bir iştirakçinin elinde bulunan kendi parasını bu iştirakçi ile varacağı bir anlaşma sonucu satınalmakta kullanabilir.

4. Mevcutların yenilenmesi :

(a) Özel çekme haklarını kullanan üyeler, kullanmanın süresi ve miktarını düzenleyen prensiplere uygun bir şekilde mevcutlarını yenileyerek eski duruma getirmek mecburiyetini yüklenirler. Bu prensipler Fonun kaide ve talimatlarında beyan edilecektir.

(b) İlk esas dönemde mevcutların yenilenmesini düzenleyen kaideler aşağıdaki prensiplere uygun olacaktır :

(i) İştirakçinin son 5 yıl esas alınarak net kümülâtif tahsisinin üstünde veya altında kullandığı özel çekme hakları göz önüne alınarak hesaplanan net ortalama, bu süre zarfındaki ortalama net kümülâtif tahsisinin % 70 ini geçmeyecektir. Bu (i) fıkrasına göre mevcutların yenilenmesi Fon tarafından, transfer mekanizması vasıtasıyla ve kullanmaları buna uygun olarak yönetmek suretiyle yapılacaktır.

ii) İştirakçiler özel çekme hakları mevcutları ile diğer rezervleri arasında zamanla dengeli bir münasebet kurmak arzusu üzerinde önemle duracaklardır.

c) Mevcutların yenilenmesi kaideleri, ilk ve ondan sonraki her dönemin bitiminden evvel gözden geçirilecek ve ihtiyaç varsa yeni kaideler konacaktır. Bir esas dönem için yeni kaideler konmamışsa, mevcutların yenilenmesi kaidelerinin kaldırılmasına karar verilmemek şartıyla, bundan evvelki devreye ait kaideler uygulanır. Özel çekme hakları, esas dönem ve süresi veya tahsisi oranına ilişkin kararlarda aranan çoğunluk, mevcutların yenilenmesi kaidelerinin kabulüne, değiştirilmesine ve ortadan kaldırılmasına ilişkin kararlarda da aynen istenir. Kaidelerde yapılan her hangi bir değişiklik, aksine bir karar alınmadıkça, mevcutların değişiklik tarihinden itibaren yenilenmesinde müteber olacaktır.

VI - Faiz ve altın değerinin muhafazası :

a) Faiz. Özel çekme hakları mevcutlarına mâkul bir faiz ödenecektir. Bu faizin karşılığı bütün iştirakçilerden özel çekme hakları net kümülatif tahsislerine orantılı olarak tarh edilecektir.

b) Altın değerinin muhafazası

Özel çekme haklarını ifade eden değer ünitesi 0,888 671 gram sâf altına eşit olacaktır. İştirakçilerin ve özel çekme hesabının hak ve yükümlülükleri, altın değerinin mutlak olarak muhafazasına ve Fonun IV neü madde, kısım 8 e ilişkin benzer hükümlerine tabidir.

VII - Fon organlarının görevleri ve oy verme :

1. Yetkilerin kullanılması. Özel çekme hesabı ile ilgili olarak alınan kararlar ve yapılan işlemlerin kontrolü; Governörler Kurulu, Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve Fonun görevlileri tarafından yapılır. Belirli yetkiler ve bilhassa tahsis, iptal ve özel çekme hesabının belirli kullanım şekilleri ile ilgili kararlarının alınması Governörler Kuruluna aida olacaktır. Diğer organlara özel olarak tevdi edilenler hariç, bütün diğer yetkiler Governörler Kuruluna verilmiştir ki o da bunları Yönetim Kuruluna devredebilecektir.

2. Oy verme. Tasarıda aksine bir hüküm olmadıkça, özel çekme hesabı ile ilgili bütün kararlar çoğunlukla alınacaktır.

İştirakçilerin basit ve ağırlıklı olarak oy kullanma yetkilerinin kesin bir şekilde formüle edilmesi, ve muhtemelen özel çekme haklarının kullanılmasına ilişkin oylama yetkilerinin düzenlenmesi daha sonra ele alınacaktır.

VIII - Genel hükümler :

1. İşbirliği. İştirakçiler, milletlerarası para sistemi içinde özel çekme haklarının tam ve yerinde olarak işlemesi ve etkili bir şekilde kullanılmasını temin ve kolaylaştırmak için Fonla işbirliğinde bulunacaklardır.

2. Yükümlülükleri yerine getirmeme.

(a) Fon, eğer bir iştirakçinin para sağlama hususundaki yükümlülüklerini tasarıya uygun bir şekilde yerine getirmediğini görürse, bu iştirakçinin özel çekme haklarını kullanmasını geçici olarak engelliyebilir.

(b) Fon eğer bir iştirakçinin tasarıdaki diğer her hangi bir yükümlülüğü yerine getirmediğini görürse, bu iştirakçinin, engellemeden sonra kendisine tahsis edilmiş veya kendisine hak edilmiş özel çekme haklarını kullanmasına engel olabilir.

(c) Yukarıdaki (a) veya (b) ye göre yapılmış bir engelleme iştirakçinin tasarı uyarınca para sağlamakla ilgili yükümlülüğe tesir etmeyecektir.

(d) Fon, yukardaki (a) veya (b) ye göre konulmuş bir engellemeyi her hangi bir zamanda kaldırabilir.

3. Hesaplar. Özel çekme hakları mevcutlarında yapılacak bütün değişiklikler özel çekme hesabına kaydedilmelerinden sonra netice hâsıl etmeye başlayacaklardır.

IX - Yürürlüğün başlaması :

Tasarı, Fon Anlaşmasının XVII neü maddesinde belirtilen şartlar uyarınca yürürlüğe girecektir.

